

Bruxelles, 8.9.2022
SWD(2022) 271 final

DOCUMENT DE LUCRU AL SERVICIILOR COMISIEI

**Evaluarea din 2022 a punerii în aplicare a politicilor de mediu
Raport de țară- ROMÂNIA**

care însoțește documentul

**Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și
Social European și Comitetul Regiunilor**

**Evaluarea din 2022 a punerii în aplicare a politicilor de mediu: *Schimbarea direcției prin
asigurarea respectării normelor de mediu***

{COM(2022) 438 final} - {SWD(2022) 252 final} - {SWD(2022) 253 final} -
{SWD(2022) 254 final} - {SWD(2022) 255 final} - {SWD(2022) 256 final} -
{SWD(2022) 257 final} - {SWD(2022) 258 final} - {SWD(2022) 259 final} -
{SWD(2022) 260 final} - {SWD(2022) 261 final} - {SWD(2022) 262 final} -
{SWD(2022) 263 final} - {SWD(2022) 264 final} - {SWD(2022) 265 final} -
{SWD(2022) 266 final} - {SWD(2022) 267 final} - {SWD(2022) 268 final} -
{SWD(2022) 269 final} - {SWD(2022) 270 final} - {SWD(2022) 272 final} -
{SWD(2022) 273 final} - {SWD(2022) 274 final} - {SWD(2022) 275 final} -
{SWD(2022) 276 final} - {SWD(2022) 277 final} - {SWD(2022) 278 final}

Prezentul raport a fost elaborat de personalul Direcției Generale Mediu din cadrul Comisiei Europene. Observațiile sunt bine-venite și vă rugăm să le transmiteți la adresa: ENV-EIR@ec.europa.eu.

Informații suplimentare despre Uniunea Europeană sunt disponibile pe internet (<http://europa.eu>).

Fotografii:

Pentru reproducerea sau utilizarea acestor fotografii trebuie să se solicite direct permisiunea titularului drepturilor de autor.

©Uniunea Europeană, 2022

Reproducerea textului este autorizată cu condiția menționării sursei.

Cuprins

REZUMAT.....	3
PARTEA I – DOMENII TEMATICE.....	4
1. ECONOMIA CIRCULARĂ ȘI GESTIONAREA DEȘEURILOR	4
<i>Măsurile pentru o economie circulară</i>	4
<i>Gestionarea deșeurilor</i>	6
2. BIODIVERSITATEA ȘI CAPITALUL NATURAL.....	10
<i>Protecția și refacerea naturii.....</i>	10
<i>Ecosistemele marine</i>	18
<i>Evaluarea și contabilizarea ecosistemelor</i>	19
3. REDUCEREA LA ZERO A POLUĂRII	21
<i>Aerul curat.....</i>	21
<i>Emisiile industriale</i>	23
<i>Prevenirea accidentelor industriale majore – SEVESO</i>	25
<i>Zgomotul.....</i>	26
<i>Calitatea și gestionarea apei.....</i>	27
<i>Substanțele chimice</i>	32
4. ACȚIUNILE CLIMATICE	34
<i>Principalele politici și strategii naționale în domeniul climei</i>	34
<i>Obiectivul de partajare a eforturilor</i>	35
<i>Principalele evoluții sectoriale.....</i>	35
<i>Utilizarea veniturilor din licitarea certificatelor EU ETS</i>	36
PARTEA II – CADRUL FAVORIZANT: INSTRUMENTE DE PUNERE ÎN APLICARE.....	37
5. FINANȚAREA	37
<i>Nevoile de investiții de mediu în Uniunea Europeană.....</i>	37
<i>Finanțarea de mediu din partea UE în perioada 2014-2020.....</i>	40
<i>Finanțarea de mediu din partea UE în perioada 2021-2027.....</i>	41
<i>Cheltuielile naționale pentru protecția mediului.....</i>	43
<i>Instrumentele de înverzire a bugetelor</i>	45
<i>Finanțarea generală în comparație cu nevoile.....</i>	47
6. GUVERNANȚA ÎN MATERIE DE MEDIU	49
<i>Informarea, participarea publicului și accesul la justiție</i>	49
<i>Asigurarea conformării</i>	51
<i>Eficacitatea administrațiilor de mediu.....</i>	52
<i>Realizarea de reforme prin intermediul instrumentului de sprijin tehnic (IST) al Comisiei</i>	53
<i>Proiecte TAIEX-EIR inter pares.....</i>	53

Rezumat

În edițiile anterioare ale evaluării punerii în aplicare a politicilor de mediu (EIR), principalele dificultăți identificate în ceea ce privește punerea în aplicare de către România a politicii și a legislației UE în domeniul mediului au fost:

- îmbunătățirea gestionării deșeurilor, în special prin reducerea cantității de deșeuri depozitate și prin creșterea cantității de deșeuri colectate separat în vederea creșterii gradului de reciclare;
- finalizarea rețelei Natura 2000 prin abordarea deficiențelor rămase în componenta acesteia referitoare la siturile de importanță comunitară (SIC), asigurarea adoptării planurilor de gestionare care nu au fost încă adoptate și a elaborării de obiective de conservare specifice fiecărui sit, stabilirea de măsuri de conservare pentru toate siturile Natura 2000 și asigurarea gestionării eficiente a rețelei;
- reducerea emisiilor de particule în suspensie și de dioxid de azot prin reducerea aglomerării traficului și prin luarea de măsuri suplimentare în domeniul energiei;
- creșterea gradului de conformitate cu legislația UE în materie de ape uzate urbane, în vederea atingerii obiectivelor UE;
- îmbunătățirea epurării apelor uzate urbane prin realizarea investițiilor corespunzătoare;
- îmbunătățirea coordonării și consolidarea capacității administrative a autorităților și agențiilor implicate în punerea în aplicare a legislației UE, în special în ceea ce privește gestionarea apei și a deșeurilor și protejarea și gestionarea siturilor Natura 2000.

În ceea ce privește **gestionarea deșeurilor**, progresele înregistrate sunt limitate, neexistând nicio creștere reală a gradului de reciclare și compostare. Este necesar ca România să își intensifice eforturile pentru a atinge obiectivele UE în materie de reciclare după 2020. În 2021, România a adoptat 41 de planuri județene de gestionare a deșeurilor și planul de gestionare a deșeurilor pentru municipiul București. România urmează să își revizuiască în curând planul național de gestionare a deșeurilor. Toate acestea constituie evoluții pozitive. Planul național de redresare și reziliență (PNRR) al României cuprinde un plan de acțiune al strategiei naționale privind economia circulară și prevede investiții în domeniul deșeurilor. Cu toate acestea, este necesar ca România să renunțe la practica depozitării deșeurilor și a tratării mecano-biologice (TMB) și să dezvolte o infrastructură de deșeuri cu o poziție superioară în ierarhia deșeurilor. România ar putea ajunge să plătească amenzi pentru depozitele sale ilegale și neconforme de deșeuri.

În ceea ce privește **gestionarea apei**, România a înregistrat progrese limitate în acțiunile de reducere a numărului de aglomerări neconforme, desfășurate în temeiul Directivei privind tratarea apelor urbane reziduale. România a rămas în urmă în ceea ce privește punerea în aplicare a Directivei privind tratarea apelor urbane reziduale, continuând să nu epureze o mare parte din apele sale uzate, deși toate termenele din Tratatul de aderare au expirat deja. Pentru îmbunătățirea calității apei și pentru asigurarea unor servicii de canalizare mai accesibile ca preț, este necesar să se reformeze în continuare sistemul de ape uzate și să se realizeze progrese în ceea ce privește construirea necesarei infrastructuri adecvate de epurare a apelor uzate. PNRR prevede realizarea de investiții în acest domeniu, dar există întâzieri semnificative în ceea ce privește punerea în aplicare.

În ceea ce privește **calitatea aerului**, România a înregistrat progrese limitate în acțiunile de reducere a emisiilor globale. Atât pentru particulele în suspensie PM₁₀, cât și pentru dioxidul de azot (NO₂) au continuat să se înregistreze depășiri în 2020, iar în mai multe zone de calitate a aerului România nu a atins valorile-țintă pentru concentrația de ozon. PNRR prevede alocarea de fonduri pentru energie și transporturi mai durabile, putând contribui, prin urmare, la îmbunătățirea situației. Cu toate acestea, România este singurul stat membru care nu și-a adoptat încă programul național de control al poluării atmosferice (PNCPA), care ar fi trebuit adoptat în aprilie 2019. Această situație constituie un regres major.

În ceea ce privește rețeaua **Natura 2000**, progresele înregistrate de România au fost limitate. România a adoptat o serie de planuri de gestionare, dar un număr semnificativ de planuri nu au fost încă adoptate. Starea de conservare a habitatelor și speciilor de interes pentru UE trebuie, de asemenea, îmbunătățită prin protejarea deplină a siturilor Natura 2000, prin utilizarea fondurilor UE și prin planificarea mai strategică a investițiilor. În acest scop, va fi esențială creșterea capacității administrative și tehnice a ANANP, agenția responsabilă cu ariile protejate. PNRR nu prevede suficiente fonduri pentru biodiversitate, prin care să se acopere aceste nevoi administrative și tehnice; prin urmare, deficitul trebuie compensat prin recurgerea la alte fonduri ale UE și resurse naționale. De asemenea, este necesar să se reformeze sistemul forestier și procedurile forestiere, în vederea conservării efective a pădurilor care ar trebui protejate în temeiul Directivelor UE privind habitatele și păsările și în vederea protejării cu strictețe a pădurilor primare și seculare.

Finanțarea din partea UE continuă să constituie o sursă de sprijin substanțial pentru punerea în aplicare a politicilor de mediu. Finanțarea totală pentru mediu s-a ridicat la 1,11 % din PIB în 2014-2020, în timp ce nevoile de investiții în domeniul mediului sunt estimate la cel puțin 1,6 % din PIB în anii următori, ceea ce indică un potențial deficit de finanțare de 0,49 % din PIB față de valorile de referință. România urmează să primească peste 29 182 de miliarde EUR prin PNRR (2021-2026) și 29 219 de miliarde EUR prin finanțare în cadrul politicii de coeziune [Fondul european de dezvoltare regională

(FEDR) și Fondul social european (FSE)] (2021-2027). Absorbția fondurilor pentru mediu continuă să fie foarte problematică, România riscând să plătească foarte curând amenzi în anumite sectoare, dacă nu se iau măsuri urgente.

Partea I – Domenii tematice

1. Economia circulară și gestionarea deșeurilor

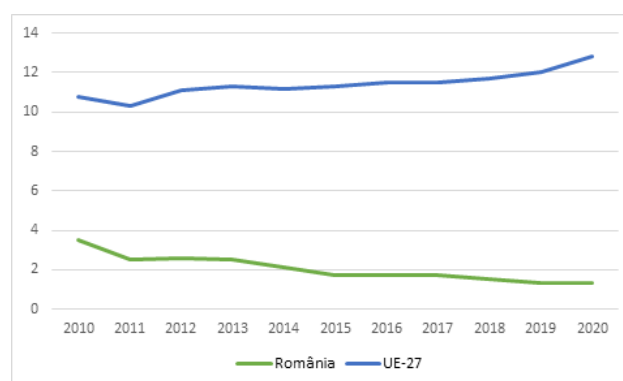
Măsuri pentru o economie circulară

Noul Plan de acțiune privind economia circulară, adoptat în martie 2020, este unul dintre principalele module ale Pactului verde european. Prin tranziția UE către o economie circulară se va reduce presiunea asupra resurselor naturale și se vor genera o creștere economică durabilă și locuri de muncă. Această tranziție este, de asemenea, o condiție prealabilă pentru atingerea obiectivului UE de neutralitate climatică până în 2050 și pentru oprirea declinului biodiversității. Planul de acțiune anunță inițiative de-a lungul întregului ciclu de viață al produselor, prin care se vizează reducerea amprentei de consum a UE și dublarea ratei de utilizare circulară a materialelor în UE până în 2030. Planul vizează modul în care sunt proiectate produsele, promovează procesele economiei circulare, încurajează consumul durabil și urmărește să garanteze prevenirea generării de deșeurii și păstrarea în economia UE, pentru cât mai mult timp posibil, a resurselor utilizate.

Rata de utilizare circulară a materialelor este un bun indicator al circularității unei economii, deoarece include toate materialele care sunt reintroduse în economia noastră. Există diferențe mari între țări în ceea ce privește rata circularității. Pentru a se putea atinge obiectivul de dublare a ratei de utilizare circulară a materialelor în UE până în 2030, astfel cum se prevede în Planul de acțiune al UE privind economia circulară, este necesar să se întreprindă, la nivelul statelor membre, măsuri ambițioase care să vizeze întregul ciclu de viață al produselor. Astfel de măsuri includ proiectarea durabilă a produselor, care permite sporirea durabilității, a potențialului de reparare, a potențialului de modernizare și a posibilității de reciclare a produselor, și alte măsuri, cum ar fi (i) „refabricarea”, (ii) sporirea circularității în procesele de producție, (iii) reciclarea, (iv) stimularea ecoinovării și (v) adoptarea la o scară mai largă a achizițiilor publice verzi.

Utilizarea (secundară) circulară a materialelor a scăzut în România de la 1,5 % în 2015 la 1,3 % în 2019. O astfel de rată este foarte scăzută în comparație cu media UE, care este de 12,8 %. Spre deosebire de majoritatea celorlalte state membre, România înregistrează, de câțiva ani, rezultate tot mai slabe în ceea ce privește utilizarea secundară a materialelor.

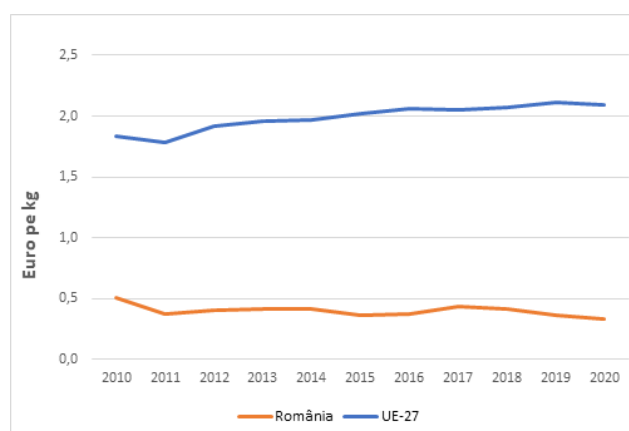
Figura 1: Rata de utilizare circulară a materialelor (%) în perioada 2010-2020¹

Productivitatea resurselor exprimă eficiența utilizării resurselor materiale de către economie pentru a produce bogăție. Îmbunătățirea productivității resurselor poate contribui la reducerea la minimum a efectelor negative asupra mediului și la reducerea dependenței de piețele volatile ale materiilor prime. După cum se arată în figura 2, productivitatea resurselor în România era de 0,33 EUR pe kg de material consumat în 2020, cu mult sub media de 2,09 EUR/kg din UE.

¹ Eurostat, [Cadrul de monitorizare a economiei circulare](#).

Figura 2: Productivitatea resurselor în perioada 2010-2020²

Strategiile privind economia circulară

Comisia încurajează statele membre să adopte și să pună în aplicare strategii naționale/regionale privind economia circulară, care să acopere întregul ciclu de viață al produselor, astfel de strategii reprezentând una dintre cele mai eficiente modalități de avansare către o economie cu un grad mai mare de circularitate la nivelul statelor membre. Din 2017, când a fost lansată online, Platforma europeană a părților interesate privind economia circulară³ a fost utilizată de autoritățile naționale, regionale sau locale pentru împărtășirea de strategii și foi de parcurs.

România nu dispune încă la nivel național de un plan de acțiune sau o foaie de parcurs cuprinzătoare privind economia circulară, și nici de strategii sectoriale pentru materiale plastice, textile sau construcții.

Acestea fiind spuse, conform planului național de redresare și reziliență (PNRR), România intenționează să adopte o strategie națională privind economia circulară și un plan de acțiune care să acopere întregul ciclu de viață al produselor, precum și acte legislative pentru operaționalizarea unor servicii unitare de gestionare a deșeurilor, de tratare a deșeurilor și de salubritate municipală, și să extindă responsabilitatea producătorilor de ambalaje. Pentru elaborarea strategiei și a planului de acțiune, România utilizează fonduri din instrumentul de sprijin tehnic (IST) al Comisiei Europene.

² Eurostat, [Productivitatea resurselor](#).

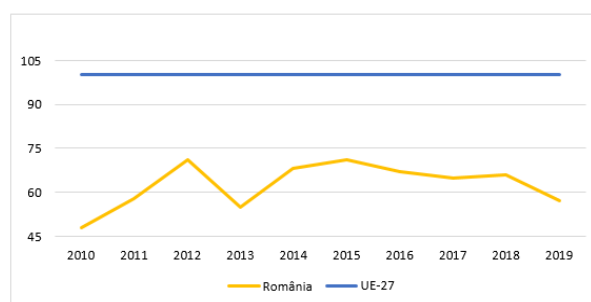
³ Platforma europeană a părților interesate privind economia circulară.

Ecoinovarea

O tranziție reușită la o economie circulară necesită inovare socială și tehnologică, întrucât economia circulară nu își poate atinge potențialul maxim decât dacă este pusă în aplicare în toate lanțurile valorice. Prin urmare, ecoinovarea este un important factor al economiei circulare. Adoptarea unor noi abordări în ceea ce privește proiectarea produselor și a unor noi modele de afaceri poate contribui la producerea de inovații circulare sistemice, creând noi oportunități de afaceri.

În 2021, România s-a clasat pe locul 24 în tabloul de bord din 2021 privind ecoinovarea, obținând în total 71 de puncte, ceea ce înseamnă că trebuie să își intensifice activitățile de ecoinovare. La toate cele cinci componente ale indicelui pentru 2021 (investiții și resurse pentru ecoinovare, activități de ecoinovare, realizări în materie de ecoinovare, rezultate obținute în materie de utilizare eficientă a resurselor și realizări socioeconomice) România înregistrează rezultate mult mai scăzute decât media din UE.

Figura 3: Rezultate în materie de ecoinovare în perioada 2010-2019⁴

Printre motivele acestor rezultate slabe se numără cererea scăzută, nivelul scăzut de sensibilizare a întreprinderilor și a populației cu privire la mediu, cadrul greoi de politică și lipsa unei viziuni de politică și a unor stimulente veritabile în acest domeniu.

Achizițiile publice verzi

Achizițiile publice reprezintă o proporție ridicată din consumul european, puterea de cumpărare a autorităților publice reprezentând aproximativ 14 % din PIB-ul UE. Achizițiile publice pot contribui la stimularea cererii de produse durabile care respectă standardele în

⁴ Comisia Europeană – Direcția Generală Mediu (DG ENV), Observatorul ecoinovării, [Indicele de ecoinovare](#).

materie de potențial de reparare și posibilitate de reciclare.

România nu dispune de o strategie națională pentru achizițiile publice verzi. Cu toate acestea, în achizițiile publice au fost incluse criteriile de mediu, odată cu publicarea Legii nr. 69/2016 privind achizițiile publice verzi. În 2018, Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor și Agenția Națională pentru Achiziții Publice (ANAP) au emis, conform Planului național de achiziții publice verzi, Ghidul de achiziții publice verzi care cuprinde cerințele minime privind protecția mediului pentru anumite grupe de produse și servicii.

Prin implicarea constantă a ANAP și a Ministerului Mediului, Apelor și Pădurilor, considerațiile de mediu sunt integrate progresiv în procedurile de achiziții publice.

România este, de asemenea, pe cale să introducă sisteme naționale de monitorizare a punerii în aplicare a achizițiilor publice verzi, prin stabilirea unor proceduri specifice care trebuie respectate pentru colectarea informațiilor. Aceste sisteme urmează să fie introduse după revizuirea Legii nr. 69/2016 privind achizițiile publice verzi. De asemenea, este în curs de elaborare un plan național de achiziții publice verzi, prin care sunt stabilite obiective multianuale obligatorii pentru autoritățile contractante.

Eticheta ecologică a UE și sistemul de management de mediu și audit (EMAS)

Numărul de produse cu etichetă ecologică a UE și de organizații înregistrate în EMAS⁵ dintr-o anumită țară este întrucâtva un indicator al măsurii în care sectorul privat și părțile interesate naționale din țara respectivă sunt implicate activ în tranziția la o economie circulară. Acest număr indică, de asemenea, cât de angajate sunt autoritățile publice în sprijinirea instrumentelor menite să promoveze economia circulară.

În septembrie 2021, România avea 78 și, respectiv 39 din cele 83 590 de produse și, respectiv, 2 057 de licențe înregistrate în sistemul UE de etichetare ecologică, ceea ce indică o rată scăzută de utilizarea produselor și licențelor⁶. În plus, numărul de organizații din România care sunt înregistrate în prezent în EMAS, sistemul de management de mediu și audit al Comisiei Europene⁷,

⁵ EMAS este sistemul de management de mediu și audit al Comisiei Europene, un program menit să încurajeze organizațiile să se comporte într-un mod mai durabil din punctul de vedere al mediului.

⁶ Comisia Europeană, [Date și cifre privind eticheta ecologică](#).

⁷ Date valabile în mai 2018. Comisia Europeană, [Sistemul de management de mediu și audit](#).

este de cinci, reprezentând cinci amplasamente. De la ediția din 2019 a EIR s-au înregistrat 54 de noi produse și 20 de noi licențe pentru eticheta ecologică a UE, în timp ce pentru EMAS numărul de înregistrări a scăzut cu șase.

Acțiunile prioritare stabilite pentru România în cadrul EIR din 2019 se axau pe necesitatea de a se asigura elaborarea unor politici strategice pe termen lung și o abordare integrată în ceea ce privește luarea sistematică în considerare a dezvoltării durabile, a conceptelor de economie circulară și a ecoinovării în toate politicile, precum și pe necesitatea de a se spori sprijinul pentru măsurile de utilizare eficientă a resurselor în rândul IMM-urilor, în special prin realizarea de investiții suplimentare în educație și formare. Comisia observă că progresele înregistrate în acest domeniu sunt limitate, ceea ce înseamnă că acțiunile prioritare rămân valabile. A fost adăugată o acțiune prioritară privind utilizarea circulară a materialelor.

Acțiuni prioritare în 2022

- Consolidarea cadrului de politică în vederea accelerării tranziției către economia circulară în toate sectoarele economice, în special prin punerea în aplicare a strategiei privind economia circulară și a planului de acțiune privind economia circulară imediat după adoptarea acestora.
- Elaborarea în continuare de politici conform unei strategii pe termen lung, precum și a unei abordări integrate în ceea ce privește luarea sistematică în considerare a dezvoltării durabile, a conceptelor de economie circulară și a ecoinovării în toate politicile, fără să se piardă din vedere necesitatea de a se spori sprijinul pentru măsurile de utilizare eficientă a resurselor în rândul IMM-urilor, în special prin realizarea de investiții suplimentare în educație și formare.
- Adoptarea de măsuri pentru creșterea ratei de utilizare circulară a materialelor.

Gestionarea deșeurilor

Transformarea deșeurilor într-o resursă este sprijinită prin:

(i) punerea integrală în aplicare a legislației Uniunii în domeniul deșeurilor, care include ierarhia deșeurilor, necesitatea de a se asigura colectarea separată a deșeurilor, obiectivele de reducere a deșeurilor destinate depozitării etc.;

(ii) reducerea generării de deșeuri și a generării de deșeuri pe cap de locuitor în termeni absoluți

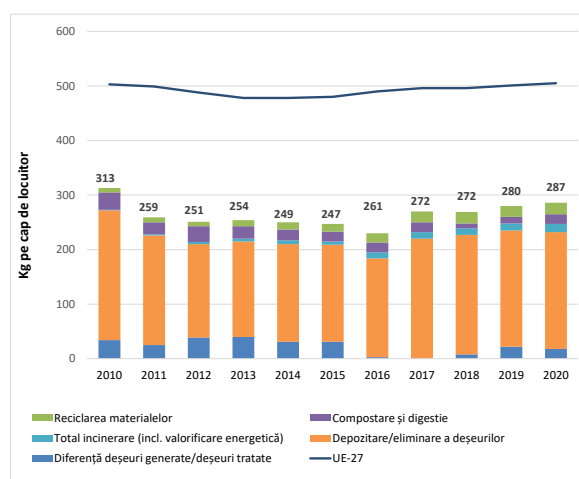
(iii) limitarea valorificării energetice la materialele nereciclabile și eliminarea treptată a depozitării deșeurilor reciclabile sau recuperabile.

Prezenta secțiune se axează pe gestionarea deșeurilor municipale⁸, pentru care legislația UE stabilește obiective de reciclare obligatorii.

Cel mai eficace mod de utilizare mai eficientă a resurselor și de reducere a impactului deșeurilor asupra mediului este să se întârzie cât mai mult momentul în care produsele și materialele devin deșeuri. Prevenirea generării de deșeuri și reutilizarea produselor sunt opțiunile preferate în cadrul ierarhiei deșeurilor. Directiva-cadru privind deșeurile, astfel cum a fost revizuită în 2018, conține noi obligații în materie de prevenire a generării de deșeuri și introduce programe mai eficace de prevenire a generării de deșeuri.

Producția de deșeuri municipale a început să crească în România în ultimii ani. Deși a crescut la 287 kg/an/locuitor în 2020, aceasta continuă să se situeze totuși cu mult sub media din UE (505 kg/an/locuitor), după cum se arată în figura 4. Reiese de aici că, în România, creșterea economică nu este încă decuplată de producția națională de deșeuri.

Figura 4: Cantitatea de deșeuri municipale în România, defalcată pe metode de tratare, în perioada 2010-2020⁹

În figura 4, producția de deșeuri municipale, exprimată în kg pe cap de locuitor, este ilustrată și în funcție de metoda de tratare în România. Situația variază de la o

⁸ Deșeurile municipale constau în (a) deșeuri amestecate și deșeuri colectate separat de la gospodărie, inclusiv hârtia și cartonul, sticla, metalele, materialele plastice, biodeșeurile, lemnul, textilele, ambalajele, deșeurile de echipamente electrice și electronice, deșeurile de baterii și acumulatori și deșeurile voluminoase, inclusiv saltelele și mobila și (b) deșeuri amestecate și deșeuri colectate separat din alte surse, în cazul în care deșeurile respective sunt similare ca natură și compoziție cu deșeurile menajere. (Articolul 3 punctul 2b din [Directiva 2008/98/CE](#)).

⁹ Eurostat, [Deșeurile municipale, pe operațiuni de tratare](#), aprilie 2022.

regiune la alta, dar gestionarea eficientă a deșeurilor rămâne o problemă majoră pentru România.

Comisia a hotărât să trimită din nou România în fața Curții de Justiție a Uniunii Europene pentru nerespectarea pe deplin a Hotărârii Curții din 18 octombrie 2018¹⁰, în care se constata că România nu își îndeplinise obligațiile prevăzute în Directiva privind depozitele de deșeuri (Directiva 1999/31/CE) în legătură cu 68 de depozite de deșeuri¹¹.

În prezent, 42 de depozite de deșeuri tot nu au fost închise. Această a doua sesizare a Curții poate duce la aplicarea unor sancțiuni pentru intervalul de timp scurs între prima hotărâre și asigurarea conformității.

Pe baza informațiilor de care dispune Comisia, în România funcționează un număr semnificativ de depozite de deșeuri neconforme cu reglementările și standardele în vigoare, care comportă riscuri grave pentru sănătatea umană și pentru mediu. În urma studiilor și investigațiilor lansate de Comisia Europeană s-a constatat că, pe unele amplasamente, deșeurilor sunt, în cea mai mare parte, depozitate fără niciun fel de tratare. În plus, aceste amplasamente nu dispun de infrastructură, similar județelor în care sunt situate¹². Prin urmare, în noiembrie 2021, Comisia a deschis o procedură de constatare a neîndeplinirii obligațiilor împotriva României pentru nerespectarea Directivei privind depozitele de deșeuri¹³ și a Directivei-cadru privind deșeurile^{14 15}.

România nu a înregistrat deloc progrese reale în ultimul deceniu în ceea ce privește creșterea ratei de reciclare și nedepozitarea deșeurilor municipale. Rata de reciclare a deșeurilor municipale continua să fie scăzută în 2020, cantitatea de deșeuri municipale reciclate fiind de 144 kg pe cap de locuitor (după ce a înregistrat o scădere în 2018). Această rată este cu mult sub media de 48 % din UE în 2020, după cum se arată în figura 5.

Se consideră că România riscă să nu îndeplinească obiectivele UE pentru 2020 în materie de reutilizare/reciclare a deșeurilor, fiind necesar să intensifice investițiile în reciclare pentru a atinge obiectivele de reciclare ale UE pentru 2020 și 2025.

Figura 5: Rata de reciclare a deșeurilor municipale în perioada 2010-2020¹⁶

¹⁰ [EUR-Lex - 62017CJ0301 - RO - EUR-Lex \(europa.eu\)](#).

¹¹ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/ro/ip_21_5354

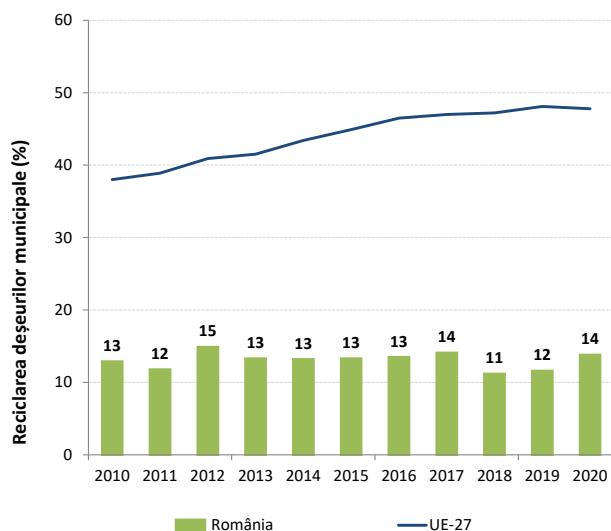
¹² [INF/21/5342](#).

¹³ [Directiva 1999/31/CE](#).

¹⁴ [Directiva 2008/98/CE](#).

¹⁵ [INF/21/5342](#).

¹⁶ Eurostat, [Rata de reciclare a deșeurilor municipale](#), aprilie 2022.

Conform raportului de alertă timpurie al Comisiei¹⁷, România se numără printre țările care riscă să nu îndeplinească obiectivul UE pentru 2020 în materie de reciclare, și anume reciclarea a 50 % din deșeurile municipale. Raportul menționat conține o listă de acțiuni-cheie prioritare pe care România ar trebui să le întreprindă pentru a umple această lacună în materie de punere în aplicare. Comisia este pe cale să finalizeze analiza progreselor realizate de România în ceea ce privește punerea în aplicare a recomandărilor din Raportul de alertă timpurie din 2018, precum și o analiză a progreselor realizate în vederea atingerii obiectivelor de reciclare a deșeurilor pentru 2025. Comisia își va prezenta raportul de alertă timpurie la sfârșitul anului 2022 și va evalua progresele înregistrate până în prezent.

Punerea în aplicare a pachetului legislativ privind deșeurile din 2018

România a notificat Comisiei transpunerea pachetului privind deșeurile din 2018¹⁸ și în prezent este în curs o evaluare a conformității.

Planurile de gestionare a deșeurilor (PGD-uri) și programele de prevenire a generării de deșeuri (PPGD-uri) sunt esențiale pentru o bună punere în aplicare a legislației UE în domeniul deșeurilor. În aceste planuri și programe sunt prevăzute măsuri și investiții esențiale pentru asigurarea conformității cu cerințele juridice

¹⁷ Comisia Europeană, Raportul referitor la punerea în aplicare a legislației UE privind deșeurile, care include raportul de alertă timpurie destinat statelor membre expuse riscului de a nu îndeplini obiectivul privind pregătirea pentru reutilizare/reciclarea deșeurilor municipale stabilit pentru 2020, [SWD\(2018\) 422](#), care însoțește [COM\(2018\) 656](#).

¹⁸ Prin [Directiva \(UE\) 2018/851](#), [Directiva \(UE\) 2018/852](#), [Directiva \(UE\) 2018/850](#) și [Directiva \(UE\) 2018/849](#) se modifică legislația anterioară privind deșeurile și se stabilesc obiective mai ambițioase de reciclare pentru perioada care se încheie cu 2035.

existente și noi (de exemplu, obiective în materie de prevenire a generării de deșeuri, de colectare separată în cazul unei serii de fluxuri specifice de deșeuri, de reciclare și de depozitare a deșeurilor). Data-limită pentru planurile și programele revizuite era 5 iulie 2020.

După o întârziere semnificativă, România și-a adoptat Planul național de gestionare a deșeurilor (PNGD) și Programul național de prevenire a generării deșeurilor (PNPGD) în decembrie 2017, ambele fiind valabile până în 2025. În programul său de prevenire au fost propuse trei obiective strategice: (i) reducerea cu 10 % a deșeurilor menajere pe cap de locuitor, (ii) decuplarea creșterii cantității de deșeuri de ambalaje de creșterea economică și (iii) promovarea prevenirii generării deșeurilor de la prelucrarea lemnului și din industria chimică, metalurgică și siderurgică. Există un program și sunt în curs de elaborare inițiative bune, dar progresele sunt lente. Ca și în anii precedenți, este nevoie de o gândire mai sistemică și de un accent mai puternic pe prevenirea generării de deșeuri și pe reducerea la minimum a acestora. În PNGD s-a încercat anticiparea noilor obiective stabilite în directiva de modificare a Directivei-cadru privind deșeurile [Directiva (UE) 2018/851]. Există însă lipsuri care trebuie remediate pentru asigurarea conformității. În plus, întrucât toate cele 41 de planuri județene de gestionare a deșeurilor (PJDG-uri) și Planul de gestionare a deșeurilor pentru municipiul București (PMGD) au fost adoptate în 2021, pe baza aceleiași metodologii, este necesar să se asigure coerența cu PNGD și PNPGD, care, după toate probabilitățile, urmează să fie revizuite în curând, și să se asigure conformitatea cu Directiva-cadru privind deșeurile, astfel cum a fost revizuită¹⁹. Comisia evaluează conformitatea PJDG-urilor cu cerințele juridice, în special cu articolul 28 din Directiva privind deșeurile. Se înțelege că, pentru a se asigura coerența și conformitatea atât a PJDG-urilor, cât și a PNGD-ului cu Directiva-cadru privind deșeurile, PNGD-ul și PNPGD-ul vor fi revizuite în viitorul apropiat.

În planul național de redresare și reziliență, România a identificat investiții pentru dezvoltarea, modernizarea și completarea sistemelor de management integrat al deșeurilor municipale la nivel de județ sau la nivel de oraș/comune, care ar trebui să fie în conformitate cu PNGD-ul și PJDG-urile.

Printre acțiunile prioritare stabilite pentru România în cadrul EIR din 2019 se numără asigurarea închiderii și a reabilitării depozitelor de deșeuri care nu corespund standardelor, îmbunătățirea și extinderea colectării separate a deșeurilor, stabilirea unor standarde minime

¹⁹ Diferitele planuri de gestionare a deșeurilor sunt disponibile pe site-ul Ministerului Mediului, Apelor și Pădurilor: <http://www.mmediu.ro/categorie/documente-de-planificare-pngd-pjgd/239>.

În materie de servicii pentru colectarea separată a deșeurilor în municipalități, stabilirea de obiective de reciclare obligatorii pentru municipalități și de sancțiuni în cazul neconformării și depunerea de eforturi pentru conceperea de noi instrumente economice pentru prevenirea generării de deșeuri și gestionarea deșeurilor. România a înregistrat unele progrese, dar acestea sunt foarte lente, iar reciclarea nu este populară. Rămân valabile acțiunile prioritare identificate în 2019, în special necesitatea de a îmbunătăți și a extinde colectarea separată a deșeurilor și de a avea la dispoziție instrumente economice adecvate în acest sens. România trebuie să ia măsuri radicale și imediate pentru implementarea unor sisteme cuprinzătoare de colectare separată. Prin stabilirea unui cadru de politică clar, stabil și practic de gestionare a deșeurilor, actorii publici și privați ar putea elabora strategii de investiții pe termen lung pentru prevenirea generării de deșeuri, reutilizarea deșeurilor și reciclarea acestora, urmând ca în paralel cu aceste strategii să se renunțe treptat la depozitarea deșeurilor și să se evite supracapacitățile în faza de tratare a deșeurilor reziduale (cum ar fi în instalațiile de tratare mecano-biologică).

Acțiuni prioritare în 2022

- Asigurarea închiderii și a reabilitării depozitelor de deșeuri care nu corespund standardelor și luarea de măsuri împotriva depozitelor ilegale de deșeuri.
- Asigurarea existenței unui plan național de gestionare a deșeurilor și a unui program național de prevenire a generării de deșeuri conforme cu Directiva-cadru privind deșeurile, astfel cum a fost revizuită, și a coerenței acestora cu cele 41 de planuri județene de gestionare a deșeurilor și cu planul de gestionare a deșeurilor pentru municipiul București.
- Îmbunătățirea și extinderea colectării separate a deșeurilor, inclusiv a biodeșeurilor. Stabilirea unor standarde minime în materie de servicii pentru colectarea separată (de exemplu, frecvența colectării, tipurile de containere etc.) în municipalități pentru a se asigura rate ridicate de captare a deșeurilor reciclabile. Utilizarea de instrumente economice, cum ar fi sistemul de plată în funcție de cantitatea de deșeuri generată, și stabilirea de obiective de reciclare obligatorii pentru municipalități și de sancțiuni în cazul neconformării (de exemplu, amenzi).
- Elaborarea și punerea în aplicare a unor programe destinate municipalităților, prin care acestea să fie sprijinite în acțiunile de organizare a colectării separate și de îmbunătățire a rezultatelor de reciclare.
- Îmbunătățirea funcționării sistemelor de răspundere extinsă a producătorilor (REP), în conformitate cu cerințele minime generale privind REP.

2. Biodiversitatea și capitalul natural

Prin Strategia UE privind biodiversitatea pentru 2030, adoptată în mai 2020, se urmărește aducerea biodiversității UE pe calea redresării și se stabilesc noi obiective și mecanisme de guvernare pentru asigurarea unor ecosisteme sănătoase și reziliente.

Mai precis, strategia conține obiective ambițioase pentru:

(i) protejarea a cel puțin 30 % din suprafața terestră a UE și 30 % din zona maritimă a UE și integrarea de coridoare ecologice, în cadrul unei veritabile rețele transeuropene pentru natură;

(ii) protejarea cu strictețe a cel puțin o treime din zonele protejate ale UE, inclusiv toate pădurile primare și seculare care mai există în UE;

(iii) gestionarea eficace a tuturor zonelor protejate, prin definirea unor obiective și măsuri de conservare clare și prin monitorizarea adecvată a acestora.

Strategia prevede, de asemenea, un plan al UE de refacere a naturii – o serie de angajamente și acțiuni concrete de refacere a ecosistemelor degradate din întreaga UE până în 2030 și de gestionare durabilă a acestora, prin abordarea principalilor factori ai declinului biodiversității.

Directivele UE privind habitatele și păsările sunt instrumente legislative esențiale pentru realizarea obiectivelor Strategiei UE privind biodiversitatea pentru 2030 și reprezintă piatra de temelie a legislației europene în materie de conservare a speciilor sălbatice din UE²⁰.

În prezent, România caută finanțare pentru elaborarea unei strategii naționale în domeniul biodiversității pentru perioada care se încheie cu 2030. Unele dintre obiectivele Strategiei UE privind biodiversitatea au fost integrate în programul guvernamental.

Protecția și refacerea naturii

Natura 2000²¹, cea mai amplă rețea coordonată de zone protejate din lume, este instrumentul-cheie pentru atingerea obiectivelor din Directiva privind păsările și Directiva privind habitatele. Aceste obiective sunt protejarea, conservarea și asigurarea supraviețuirii pe

termen lung a celor mai valoroase și mai periclitare specii și habitate din Europa, precum și a ecosistemelor la baza cărora stau acestea. Principalele jaloane pe calea îndeplinirii obiectivelor din Directiva privind păsările și Directiva privind habitatele sunt: (i) crearea unei rețele Natura 2000 coerente, (ii) desemnarea siturilor de importanță comunitară (SIC-uri) drept arii speciale de conservare (ASC-uri)²² și (iii) stabilirea obiectivelor și a măsurilor de conservare pentru siturile Natura 2000.

Crearea unei rețele coerente de situri Natura 2000

În România se regăsesc 87 de tipuri de habitate²³ și 245 de specii²⁴ care intră în domeniul de aplicare al Directivei privind habitatele. Pe teritoriul țării se află, de asemenea, populații de păsări din 148 de taxoni enumerați în anexa I la Directiva privind păsările²⁵.

Astfel cum se indică în figura 7 de mai jos, în 2021 Natura 2000 acoperea 22,7 % din teritoriul național al României (media fiind de 18,5 % în UE). Ariile de protecție specială clasificate în temeiul Directivei privind păsările se întindeau pe 15,6 % (media fiind de 12,8 % în UE) și siturile de interes comunitar desemnate în temeiul Directivei privind habitatele, pe 16,9 % (media fiind de 14,2 % în UE) din teritoriu.

În România existau 606 situri Natura 2000, dintre care 9 situri marine. Din ultima evaluare a părții reprezentate de SIC-uri în rețeaua Natura 2000 reiese că există câteva deficiențe, ceea ce înseamnă că România trebuie să își mai completeze rețeaua Natura 2000. În iulie 2019 a fost deschisă o procedură de constatare a neîndeplinirii obligațiilor²⁶.

²² Siturile de importanță comunitară sunt desemnate în temeiul Directivei privind habitatele, în timp ce ariile de protecție specială sunt desemnate în temeiul Directivei privind păsările. Cifrele referitoare la acoperire nu concordă, deoarece unele SIC-uri și SPA-uri se suprapun. Ariile speciale de conservare sunt SIC-uri desemnate de către statele membre.

²³ [AEM, coloana „Total anexa I” din tabloul de bord realizat pe baza datelor furnizate de statele membre în temeiul articolului 17 din Directiva privind habitatele, 2019.](#)

²⁴ [AEM, coloanele „Anexa II” + „Anexa IV fără speciile din anexa II” + „Anexa V fără speciile din anexa II” din tabloul de bord realizat pe baza datelor furnizate de statele membre în temeiul articolului 17 din Directiva privind habitatele, 2019. În acest calcul se ține seama numai de speciile și habitatele pentru care s-a solicitat o evaluare a stării de conservare.](#)

²⁵ [AEM, coloana „Anexa I” din tabloul de bord realizat pe baza datelor furnizate de statele membre în temeiul articolului 12 din Directiva privind păsările, 2020. În acest calcul se ține seama numai de taxonii de păsări pentru care s-au solicitat informații.](#)

²⁶ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/ro/INF_19_4251

²⁰ Aceste directive ar trebui consolidate prin Legea privind refacerea naturii, în concordanță cu noua strategie a UE în domeniul biodiversității.

²¹ Natura 2000 cuprinde situri de importanță comunitară (SIC-uri) desemnate în temeiul Directivei privind habitatele, precum și arii de protecție specială (SPA-uri) clasificate în temeiul Directivei privind păsările. Cifrele referitoare la acoperire nu concordă, deoarece unele SIC-uri și SPA-uri se suprapun. „Arii speciale de conservare (ASC-uri)” înseamnă SIC-uri desemnate de către statele membre.

Dacă se iau în considerare atât siturile Natura 2000, cât și alte zone protejate la nivel național, România își protejează legal 23,50 % din zonele terestre (media fiind de 26,4 % în UE-27) și 21,5 % din zonele marine (media fiind de 10,7 % în UE-27)²⁷.

Figura 6: Suprafața acoperită de zone marine și terestre protejate²⁸

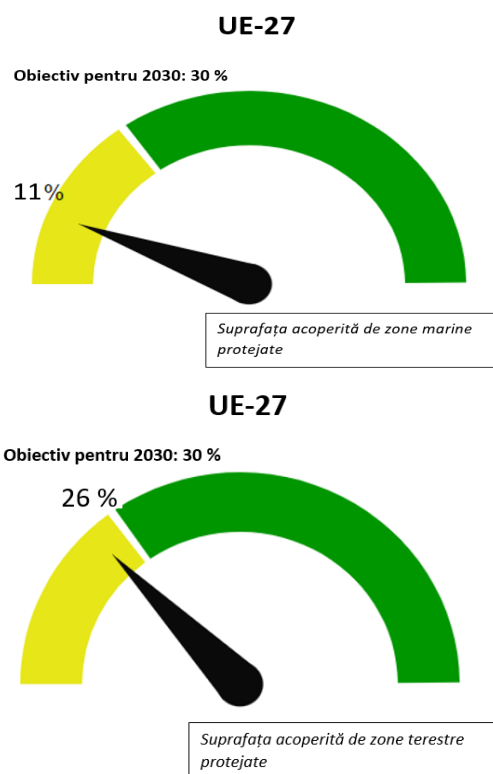
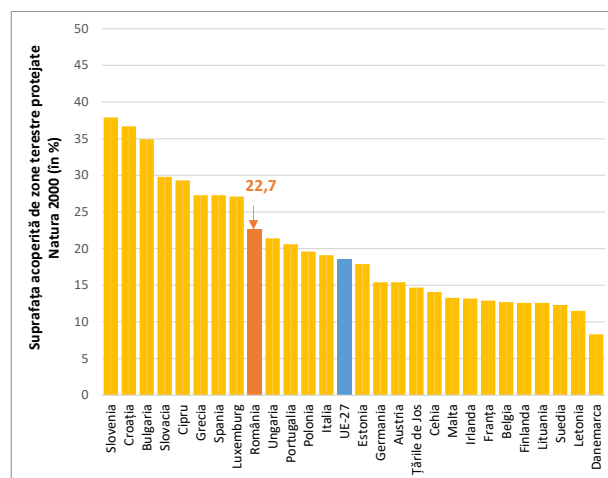

Figura 7: Suprafața acoperită de zone terestre protejate Natura 2000 în 2021²⁹

Desemnarea ariilor speciale de conservare și stabilirea obiectivelor și a măsurilor de conservare

Termenul de șase ani stabilit în Directiva privind habitatele pentru desemnarea SIC-urilor drept ASC-uri și pentru stabilirea unor obiective și măsuri de conservare adecvate a expirat în cazul a 383 de situri din România.

Întrucât România nu a desemnat SIC-uri drept ASC-uri și nu a stabilit obiective și măsuri de conservare specifice fiecărui sit, Comisia a deschis, în iulie 2020, o procedură de constatare a neîndeplinirii obligațiilor în legătură cu 383 de situri³⁰. Conform celor mai recente informații furnizate în cadrul dialogului privind natura, care a avut loc la 8 decembrie 2021, există un plan de gestionare pentru 221 dintre siturile care fac obiectul cauzei. Restul de 161 de situri nu dispun încă de un plan de gestionare. Un plan de gestionare lipsește, de asemenea, în cazul a 132 din cele 606 situri Natura 2000.

Progresele înregistrate în ceea ce privește menținerea sau readucerea într-o stare de conservare favorabilă a speciilor și a habitatelor

Pentru măsurarea rezultatelor statelor membre, la articolul 17 din Directiva privind habitatele și la articolul 12 din Directiva privind păsările se prevede obligația de raportare a progreselor înregistrate în ceea ce privește menținerea sau readucerea într-o stare de conservare favorabilă a speciilor și habitatelor.

²⁷ AEM, [Zonele protejate](#), procentul zonelor terestre protejate (2021) și procentul zonelor marine protejate (2019), martie 2022.

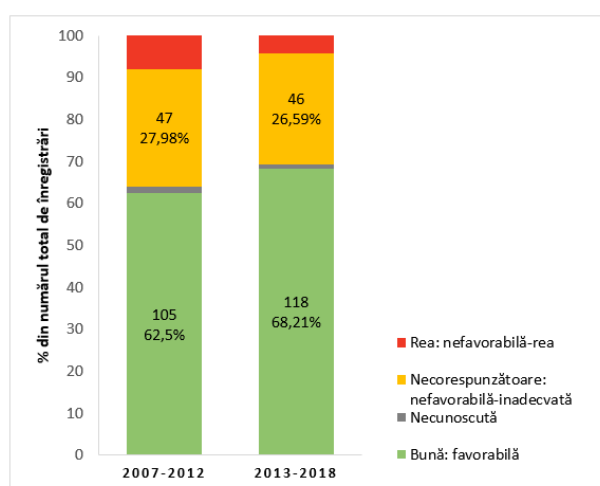
²⁸ [Tabloul de bord al Strategiei UE privind biodiversitatea](#), indicatorii A1.1.1 și A1.2.1, februarie 2022.

²⁹ Agenția Europeană de Mediu, [Barometrul Natura 2000](#), februarie 2022.

³⁰ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/ro/INF_20_1212

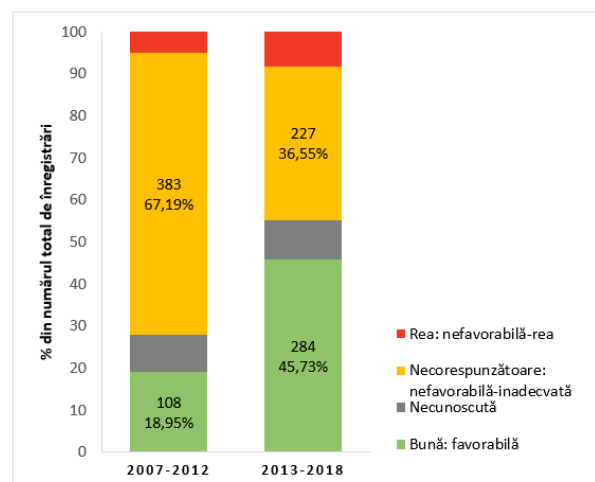
Potrivit raportului prezentat de România pentru perioada 2013-2018 cu privire la starea de conservare a habitatelor și a speciilor care intră în domeniul de aplicare al articolului 17 din Directiva privind habitatele, aproximativ 68 % dintre habitate și 46 % dintre specii se aflau într-o stare bună de conservare. În ceea ce privește păsările, se observau tendințe de creștere pe termen lung sau de stabilitate a populațiilor în cazul a aproximativ 19 % dintre speciile din arealul de cuibărit și a 15 % dintre speciile din arealul de iernat.

Figura 8: Evaluarea stării de conservare a habitatelor pentru perioadele de raportare 2007-2012 și 2013-2018³¹

³¹ Agenția Europeană de Mediu, [Starea de conservare și tendințele habitatelor și speciilor](#), decembrie 2021. Vă rugăm să aveți în vedere că diferențele dintre cifrele pentru 2007-2012 și cele pentru 2013-2018 pot fi determinate și modificări ale metodelor sau de disponibilitatea unor date mai bune.

Figura 9: Evaluarea stării de conservare a speciilor pentru perioadele de raportare 2007-2012 și 2013-2018³²

În ansamblu, proporția de habitate și specii cu o stare bună de conservare pare să fi crescut între cele două perioade de raportare. Agricultură a constituit de departe cea mai mare presiune asupra habitatelor. În cazul speciilor, principalele presiuni au fost dezvoltarea, construcția și utilizarea de infrastructuri și extracția și cultivarea de resurse vii. România a înregistrat progrese în ceea ce privește adoptarea de planuri de gestionare pentru siturile Natura 2000, dar câteva dintre acestea continuă să nu dispună de un plan de gestionare. De asemenea, România trebuie să facă progrese în ceea ce privește gestionarea eficace a acestor situri.

Programul LIFE a sprijinit câteva proiecte de conservare a naturii pentru anumite specii și/sau habitate (sensibile). Următoarele proiecte s-au încheiat toate cu câțiva ani în urmă: mai multe proiecte privind carnivorele mari din Carpații de Est, LIFE RE-Bison (pentru reintroducerea zimbrului în România); LIFE pentru nisetru; mai multe proiecte privind deșeurile (proiectul Acasă - ELSYS, [elsysproject.ro](#), VAL-C&DW din Buzău, Caravana Ecotic – ECOTIC); mai multe proiecte privind protecția liliecilor și a habitatelor acestora ([www.batlife.ro](#), [www.salvatililieci.ro](#)); proiecte specifice privind specii de păsări, cum ar fi pelicanul creț sau *Aquila Pomarina* ([www.pomarina.ro](#)); un proiect privind mlaștinile („Life for Marsh”, [fundatiacarpati.ro](#)). Sunt în curs câteva proiecte cu obiective ambițioase: ROSALIA³³ ([www.liferosalia.ro](#)), CARPATHIA, al doilea

³² Idem.

³³ În cadrul acestui proiect se abordează amenințările pentru cinci specii de coleoptere saproxilice din pădurile situate în situl Natura 2000 Putna-Vrancea din România, în special lipsa relativă a unui habitat favorabil ca urmare a eliminării lemnului mort și a restrângerii pădurilor seculare la porțiuni mici și izolate.

proiect LIFE privind protecția pădurilor din Munții Făgăraș (www.carpathia.org) și proiectul „Fish For Life” pentru refacerea conectivității pe un râu.

Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor din România a creat, în cadrul proiectului său de consolidare a capacităților, o bază de date a tuturor proiectelor LIFE finanțate până în prezent în România³⁴.

În PNRR, România a prevăzut o reformă a sistemului de management al ariilor naturale protejate, în vederea punerii în aplicare coerente și eficiente a Strategiei UE privind biodiversitatea. Obiectivul reformei este de a se operaționaliza cadrul actual de desemnare a ariilor naturale protejate, în special prin instituirea unui mecanism de corelare a legislației specifice diferitelor sectoare de activitate cu impact asupra biodiversității, respectiv educație, agricultură, silvicultură, cinegetică, turism, organizarea teritoriului, transporturi și energie.

În cadrul EIR din 2019 au fost stabilite pentru România șapte acțiuni prioritare, în special finalizarea procesului de desemnare a siturilor Natura 2000 și instituirea unor obiective de conservare clar definite și a măsurilor de conservare necesare pentru siturile respective. România trebuie să abordeze deficiențele rămase în ceea ce privește SIC-urile sale, pentru a răspunde necesității de a finaliza rețeaua Natura 2000. România a înregistrat progrese în ceea ce privește elaborarea și adoptarea unor obiective de conservare specifice fiecărui sit. Celelalte acțiuni prioritare se referă la importanța comunicării cu părțile interesate, a asigurării cooperării dintre autorități și a asigurării colectării datelor și a accesului la planurile de gestionare a pădurilor (amenajamente silvice). Progresele au fost limitate în aceste domenii.

Readucerea naturii pe terenurile agricole și refacerea ecosistemelor solului

Terenurile agricole

Strategia privind biodiversitatea funcționează în paralel cu noua Strategie „De la fermă la consumator” și cu noua politică agricolă comună (PAC), în vederea sprijinirii și a realizării tranziției la practici agricole pe deplin durabile.

Strategia privind biodiversitatea și Strategia „De la fermă la consumator” conțin patru obiective importante pentru 2030:

- reducerea cu 50 % a nivelului general de utilizare a pesticidelor chimice – și a riscurilor care decurg din

acestea –;

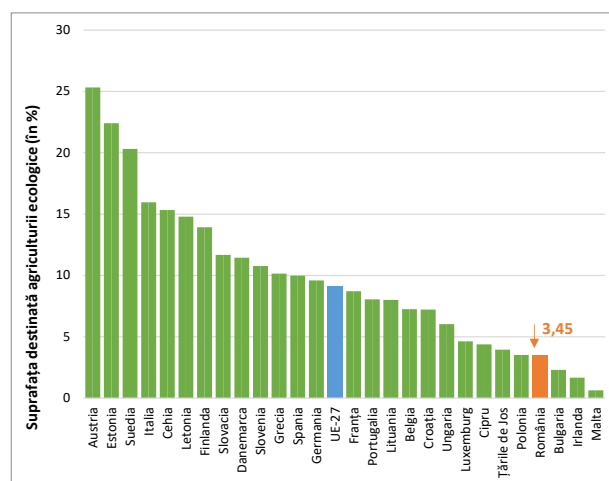
- reducerea cu 50 % a nivelului de utilizare a pesticidelor mai periculoase;

- reducere cu 50 % a pierderilor de nutrienți din îngrășăminte, asigurându-se, în același timp, că nu se deteriorează fertilitatea solului (ceea ce va duce la o reducere cu 20 % a nivelului de utilizare a îngrășămintelor);

- readucerea a cel puțin 10 % din suprafața agricolă în zone cu elemente de peisaj de mare diversitate și mărirea la cel puțin 25 % a suprafețelor destinate agriculturii ecologice.

Suprafața folosită pentru agricultura ecologică în România este estimată la 3,45 % din suprafața cu destinație agricolă, sub media de 9,07 % din UE (conform datelor Eurostat din 2020).

Figura 10: Proportia agriculturii ecologice din suprafața agricolă utilizată totală, pe state membre, în 2020³⁵

Aproximativ o treime din totalul fermelor din UE se află în România (aproximativ 3,9 milioane de exploatații agricole). Structurile agricole sunt foarte polarizate – fermele mari și mijlocii reprezintă aproximativ 7 % din exploatații, dar gestionează aproximativ 70 % din suprafața agricolă a României, în timp ce 93 % din exploatații au o suprafață mai mică de 5 hectare. Aceste exploatații sunt, în general, exploatații de subzistență și de semisubzistență, care gestionează restul de 30 % din suprafața agricolă a țării. Peste o cincime din terenurile agricole se află în sisteme agricole de mare valoare naturală în România. Combinarea agriculturii intensive practicate de fermele mari cu agricultura de subzistență practică de fermele mici conduce la o situație

³⁴ Lista parțială a proiectelor poate fi descărcată din rubrica „BAZA DE DATE LIFE” de pe site-ul Ministerului Mediului (mmediu.ro), iar o listă mai amplă poate fi găsită pe site-ul Proiecte LIFE în România | Life program.

³⁵

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_02_40/default/table?lang=en (Eurostat, Suprafața afectată agriculturii ecologice, februarie 2022).

generală relativ bună în ceea ce privește emisiile de gaze cu efect de seră, nivelurile de nitrați din apele subterane și starea biodiversității. Printre principalele provocări pentru mediu și amenajarea teritoriului se numără cele două feluri de presiuni: riscul de abandonare a activităților agricole în unele zone și presiunile exercitate de intensificare în altele. Larga suprafețe agricole sunt afectate de fenomene de degradare a solului (eroziune, alunecări de teren și deșertificare), fenomene de risc care se preconizează că se vor intensifica odată cu agravarea efectelor schimbărilor climatice. Sistemele de irigații sunt în cea mai mare parte degradate și funcționează necorespunzător³⁶.

Ecosistemele solului

Solul este o resursă finită și extrem de fragilă. Acesta se degradează din ce în ce mai mult în UE.

În noua Strategie a UE privind solul, adoptată la 17 noiembrie 2021, se subliniază importanța protecției solului, a gestionării durabile a solurilor și a refacerii solurilor degradate pentru atingerea obiectivelor din Pactul verde, precum și a neutralității din punctul de vedere al degradării terenurilor până în 2030.

Acest lucru presupune:

- (i) prevenirea degradării într-o și mai mare măsură a solului;
- (ii) gestionarea durabilă a solului, ca nouă normalitate;
- (iii) luarea de măsuri pentru refacerea ecosistemelor.

Un factor de degradare este suprafața de sol care este impermeabilizată sau artificializată³⁷. Suprafața netă a terenurilor ocupate anual în perioada 2012-2018 poate fi privită ca unitatea de măsură a unei presiuni importante exercitate asupra naturii și a biodiversității – schimbarea destinației terenurilor –, care constituie în același timp o presiune de mediu asupra persoanelor care trăiesc în zone urbanizate.

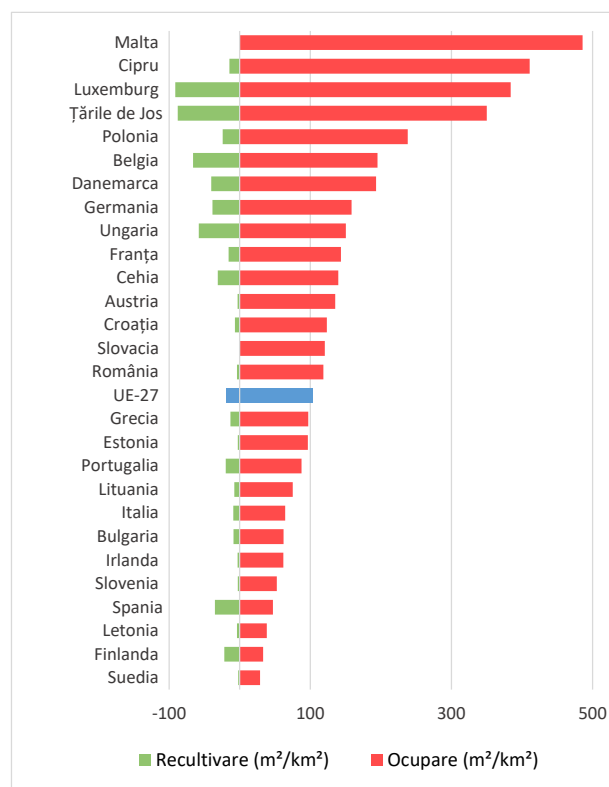
În ciuda unei reduceri înregistrate în ultimul deceniu (ocuparea terenurilor se ridică la peste 1 000 km²/an între 2000 și 2006), ocuparea terenurilor în UE-28 tot s-a ridicat la 539 km²/an între 2012 și 2018. Conceptul de ocupare netă a terenurilor combină ocuparea terenurilor cu restituirea terenurilor către categorii de

terenuri neartificiale (recultivare). Deși unele terenuri au fost recultivate în UE-28 în perioada 2000-2018, suprafața de terenuri ocupate a fost de 11 ori mai mare.

România se situează peste³⁸ media din UE, cu o ocupare netă a terenurilor de 114,6 m²/km² (media în UE-28 fiind de 98,3 m²/km²).

În 2018, România și-a actualizat raportarea privind degradarea terenurilor în conformitate cu platforma de raportare *Performance Review and Implementation System (PRAIS3)*³⁹, adăugând acțiuni de combatere a degradării identificate.

Figura 11: Ocuparea și recultivarea terenurilor în UE-27 (m²/km²), în perioada 2012-2018⁴⁰

România nu s-a angajat încă să stabilească obiective de neutralitate din punctul de vedere al degradării terenurilor, astfel cum se prevede în Convenția Națiunilor Unite pentru combaterea deșertificării⁴¹.

³⁶ Recomandările Comisiei pentru planul strategic PAC al României, 2020, https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/cap-strategic-plans_en#documents.

³⁷ Acoperirea artificială a terenurilor se definește ca totalul suprafețelor construite cu acoperiș (inclusiv clădirile și serele), al suprafețelor neconstruite artificiale (inclusiv zonele închise ermetic, cum ar fi șantierele, fermele, cimitirele, parcurile etc. și cele liniare, cum ar fi străzile, drumurile, căile ferate, piste, podurile) și al altor suprafețe artificiale (inclusiv podurile și viaductele, casele mobile, panourile solare, centralele electrice, substațiile electrice, conductele, stațiile de canalizare și depozitele deschise de deșeuri).

³⁸ [Ocuparea terenurilor în Europa – Agenția Europeană de Mediu \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/mediu/raportari/raportarea-de-mediu), figura 6.

³⁹ [All Reports | Prais3 \(unccd.int\)](https://www.unccd.int/all-reports).

⁴⁰ Agenția Europeană de Mediu, [Ocuparea terenurilor în Europa](https://ec.europa.eu/mediu/raportari/raportarea-de-mediu), decembrie 2021.

⁴¹ [The LDN Target Setting Programme | UNCCD](https://www.unccd.int/all-reports).

Pădurile și lemnul

Strategia UE pentru păduri pentru 2030, adoptată în iulie 2021, face parte din pachetul legislativ „Pregătiți pentru 55”. Strategia promovează numeroasele servicii furnizate de păduri. Obiectivul său principal este asigurarea unor păduri sănătoase, diverse și reziliente în UE, care să contribuie în mod semnificativ la obiectivele ambițioase consolidate în materie de biodiversitate și climă.

Pădurile sunt importanți absorbanți de carbon, iar conservarea lor este vitală pentru realizarea de către UE a neutralității climatice până în 2050.

În temeiul Directivei privind Habitatele sunt protejate 27 % din zonele forestiere ale UE, iar din acestea mai puțin de 15 % se află într-o stare de conservare favorabilă, conform evaluărilor⁴². Proporția de zone împădurite din UE aflate într-o stare rea de conservare a crescut de la 27 % în 2015 la 31 % în 2018⁴³.

În România, pădurile acoperă 32,46 % din teritoriu⁴⁴ și peste 40 % din ele se află, conform evaluărilor, într-o stare rea spre necorespunzătoare⁴⁵. În România, o suprafață totală de 165 000 de hectare este acoperită cu păduri primare⁴⁶.

Conform evaluării impactului Directivei privind infracțiunile împotriva mediului, exploatarea forestieră ilegală este o infracțiune frecventă în România⁴⁷.

Comisia a lansat împotriva României o procedură de constatare a neîndeplinirii obligațiilor, în temeiul articolului 258 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, pentru încălcări sistemice ale legislației de mediu a UE în legătură cu activitățile forestiere⁴⁸ și a trimis României un aviz motivat în iulie 2020. Comisia a constatat că România nu a efectuat controale eficiente și adecvate pentru a verifica dacă operatorii respectă obligațiile prevăzute în Regulamentul privind lemnul și nu a aplicat sancțiuni corespunzătoare. În plus, planurile de gestionare a pădurilor sunt, la rândul lor, adoptate și puse în aplicare înainte să se fi efectuat evaluările

⁴² AEM, [Starea naturii în UE](#).

⁴³ [EUR-Lex - 52020DC0635 - RO - EUR-Lex \(europa.eu\)](#).

⁴⁴ AEM, [Sistemul de informare privind pădurile din Europa](#).

⁴⁵ [COM SWD\(2021\) 652](#).

⁴⁶ JRC, [Cartografierea și evaluarea pădurilor primare și seculare din Europa](#), p. 13.

⁴⁷ Documentul de lucru al serviciilor Comisiei SWD(2021) 465 final/2, p. 18.

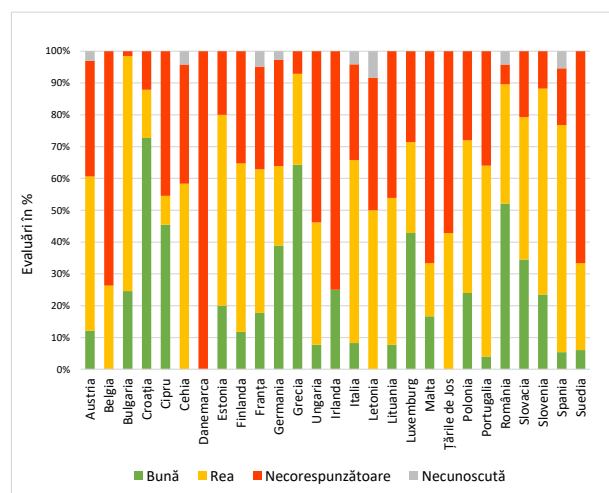
⁴⁸ https://ec.europa.eu/atwork/applying-eu-law/infringements-proceedings/infringement-decisions/?typeOfSearch=false&active_only=0&noncom=0&r_dossier=20202033&decision_date_from=&decision_date_to=&title=&submit=Search&lang_code=ro și https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/ro/INF_20_1212

prevăzute în Directiva privind habitatele⁴⁹ și în Directiva privind evaluarea strategică de mediu⁵⁰. De asemenea, prin utilizarea imaginilor obținute prin teledetecție, Comisia a găsit dovezi că mai multe situri Natura 2000 valoroase s-au deteriorat ca urmare a activităților de exploatare forestieră. În sfârșit, Comisia a constatat că autoritățile române refuză în mod sistematic să acorde acces la planurile de gestionare a pădurilor.

De la data lansării procedurii de constatare a neîndeplinirii obligațiilor, se pot observa unele progrese. A fost implementată noua versiune a sistemului de urmărire a lemnului, dar lipsesc anumite elemente-cheie (hărți de gestionare a pădurilor, alerte prin satelit etc.). A fost adoptat un act legislativ privind evaluarea impactului asupra mediului al planurilor de gestionare a pădurilor, care însă a fost suspendat ulterior prin hotărâre judecătorească. România mai are de remediat daunele aduse siturilor Natura 2000.

În PNRR, România prevede o reformă a sistemului de gestionare și a celui privind guvernanța în domeniul forestier prin dezvoltarea unei noi strategii forestiere naționale și a legislației subsecvente. Obiectivul reformei este de a asigura un cadru strategic și de reglementare clar și solid pentru punerea în aplicare a unor politici forestiere durabile care să sprijine atenuarea schimbărilor climatice și adaptarea la acestea.

Figura 12: Starea de conservare a pădurilor protejate în temeiul Directivei privind habitatele în statele membre ale UE, în perioada 2013-2018 (evaluări în %)⁵¹

⁴⁹ Directiva 92/43/CEE a Consiliului din 21 mai 1992 privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică.

⁵⁰ Directiva 2001/42/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 27 iunie 2001 privind evaluarea efectelor anumitor planuri și programe asupra mediului.

⁵¹ Agenția Europeană de Mediu, [Starea de conservare și tendința stării de conservare pe grupe de habitate – păduri](#), ianuarie 2022.

Regulamentul Uniunii Europene privind lemnul (EUTR)⁵² interzice introducerea pe piața UE a lemnului recoltat ilegal. Conform EUTR, autoritățile competente din statele membre ale UE trebuie să controleze cu regularitate operatorii și comercianții și să aplice sancțiuni în caz de neconformare. Articolul 20 din EUTR a fost modificat, astfel încât, din 2019, raportarea se efectuează anual, nu o dată la doi ani, și se referă la anul calendaristic.

În perioada martie 2017-februarie 2019⁵³, România a efectuat 1 986 de controale la operatori interni din sectorul lemnului. Au fost efectuate, de asemenea, 161 de controale la importatori de lemn. Se estimează că în perioada de raportare existau în România 3 700 de operatori care au introdus pe piața internă lemn din producția internă și 161 de operatori care au introdus pe piața internă lemn importat.

La 17 noiembrie 2021 a fost adoptată o propunere de regulament referitoare la punerea la dispoziție pe piața UE a unor produse asociate cu defrișările și degradarea pădurilor, precum și la exportul acestora din UE (Regulamentul privind defrișările), în urma unei solicitări a Consiliului, formulate în 2019, de prezentare a unei propuneri legislative pentru abordarea problemei, și în urma unei rezoluții a Parlamentului European prin care se recomandă Comisiei să prezinte un cadru juridic al UE pentru stoparea și inversarea defrișărilor la nivel mondial în frunte cu UE. Regulament privind defrișările va abroga și va înlocui Regulamentul UE privind lemnul, întrucât va integra și va îmbunătăți, în esență, sistemul existent de control al legalității lemnului.

Speciile alogene invazive (SAI-uri)

SAI-urile reprezintă (alături de schimbările în utilizarea terenurilor și a mediului marin, de supraexploatare, de schimbările climatice și de poluare) o cauză principală a declinului biodiversității în UE.

Pe lângă faptul că provoacă daune majore naturii și economiei, multe SAI-uri facilitează, de asemenea, apariția și răspândirea unor boli infecțioase care reprezintă o amenințare pentru oameni și speciile sălbatice. Trebuie să se accelereze punerea în aplicare a Regulamentului UE privind speciile alogene invazive și a altor acte legislative relevante. Strategia privind biodiversitatea pentru 2030 vizează gestionarea speciilor alogene invazive recunoscute și reducerea cu 50 % a numărului de specii de pe „lista roșie” care sunt amenințate de SAI-uri.

Esența Regulamentului (UE) nr. 1143/2014 privind SAI⁵⁴ („Regulamentul SAI”) este lista SAI-urilor de interes pentru Uniune.

Există în prezent un total de 66 de SAI-uri de interes pentru Uniune, dintre care 30 sunt specii de animale și 36 sunt specii de plante, iar 41 sunt în principal specii terestre, 23 sunt în principal specii de apă dulce, unul este o specie de apă salmastră și unul este o specie marină.

Conform unui raport din 2021⁵⁵ referitor la evaluarea aplicării Regulamentului SAI, încep deja să se vadă primele rezultate ale punerii în aplicare a acestuia, cum ar fi existența unui cadru coerent pentru abordarea SAI-urilor la nivelul UE și conștientizarea într-o mai mare măsură a problemei reprezentate de speciile alogene invazive. În același timp, în raportul de mai sus au fost identificate unele provocări și domenii în care sunt necesare îmbunătățiri. Având în vedere că termenele pentru punerea în aplicare a diferitelor obligații prevăzute în Regulamentul SAI s-au aplicat treptat în perioada cuprinsă între iulie 2016 și iulie 2019, este prematur să se tragă concluzii cu privire la mai multe aspecte ale punerii în aplicare a Regulamentului SAI.

Într-un raport din 2021⁵⁶ referitor la distribuția de referință se arată că, din cele 66 de specii de pe lista Uniunii, 13 au fost observate în mediul înconjurător din România. Distribuția se poate verifica în figura 13.

⁵⁴ Regulamentul (UE) nr. 1143/2014 al Parlamentului European și al Consiliului din 22 octombrie 2014 privind prevenirea și gestionarea introducerii și răspândirii speciilor alogene invazive.

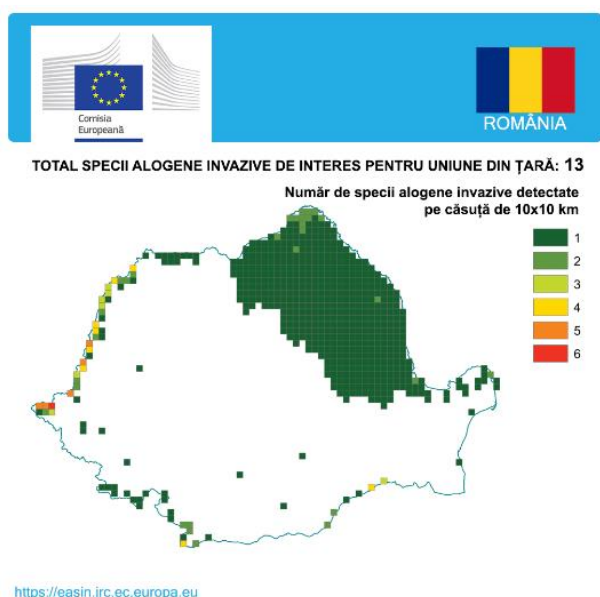
⁵⁵ Raportul Comisiei către Parlamentul European și Consiliul privind evaluarea punerii în aplicare a Regulamentului (UE) nr. 1143/2014 al Parlamentului European și al Consiliului din 22 octombrie 2014 privind prevenirea și gestionarea introducerii și răspândirii speciilor alogene invazive, [COM\(2021\) 628 final](#), 13.10.2021.

⁵⁶ Cardoso A.C., Tsiamis K., Deriu I., D' Amico F., Gervasini E., *EU Regulation 1143/2014: assessment of invasive alien species of Union concern distribution, Member States reports vs JRC baselines* (Regulamentul UE nr. 1143/2014: evaluarea distribuției speciilor alogene invazive de interes pentru Uniune – Comparația între datele raportate de statele membre și valorile de referință ale JRC), EUR 30689 EN, Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, Luxemburg, 2021, ISBN 978-92-76-37420-6, doi:10.2760/11150, [JRC123170](#).

⁵² Regulamentul (UE) nr. 995/2010 al Parlamentului European și al Consiliului din 20 octombrie 2010.

⁵³ [COM\(2020\) 629 final](#).

Figura 13: Numărul de specii alogene invazive de interes pentru UE, pe baza informațiilor georeferențiale disponibile pentru România, în 2021

Se află în curs o procedură de constatare a neîndeplinirii obligațiilor deschisă împotriva României din mai multe motive:

- la 13 iulie 2019, România nu își îndeplinise obligația, prevăzută la articolul 13 din Regulamentul SAI, de a stabili și a pune în aplicare un plan unic de acțiune sau un set de planuri de acțiune și de a transmite fără întârziere Comisiei planul sau setul de planuri respectiv;
- la 13 ianuarie 2018, România nu își îndeplinise obligația, prevăzută la articolul 14 alineatul (1) din Regulamentul SAI, de a institui sau a include în sistemul său existent un sistem de supraveghere a SAI-urilor de interes pentru Uniune ori de a institui un sistem de monitorizare sau alte proceduri pentru a preveni răspândirea SAI-urilor către sau în UE.

În cadrul EIR din 2019 a fost stabilită pentru România acțiunea prioritară de a spori coordonarea și coerența dintre planurile de gestionare a siturilor Natura 2000 și planurile de gestionare a pădurilor. Progresele în acest domeniu sunt încă limitate, astfel încât acțiunea prioritară rămâne valabilă.

În ceea ce privește SAI-urile, pentru România a fost stabilită acțiunea prioritară de a investiga lipsa aparentă a datelor și de a identifica modalități de îmbunătățire a sistemelor sale de supraveghere. Întrucât România nu a întreprins acțiunile prioritare menționate, acestea rămân valabile.

Acțiuni prioritare în 2022

- Luarea în considerare a punerii în aplicare a măsurilor care au fost incluse în cadrul de acțiune prioritară.
- Finalizarea rețelei Natura 2000 prin abordarea deficiențelor rămase în ceea ce privește partea acestora referitoare la SIC-uri.
- Asigurarea adoptării planurilor de gestionare care nu au fost încă adoptate și a elaborării de obiective de conservare specifice fiecărui sit și stabilirea de măsuri de conservare pentru toate siturile Natura 2000.
- Furnizarea de resurse pentru punerea în aplicare a tuturor măsurilor de conservare, astfel încât speciile și habitatele să poată fi menținute sau readuse într-o stare de conservare favorabilă.
- Intensificarea în continuare a eforturilor pentru colectarea de date fiabile despre starea de conservare a habitatelor și a speciilor protejate, precum și despre apariția acestora la nivel de sit și îmbunătățirea calității datelor raportate și a procedurilor de autorizare.
- Asigurarea unei capacități tehnice și administrative suficiente a ANANP (agenția responsabilă cu ariile protejate), pentru ca aceasta să își poată îndeplini sarcinile. Consolidarea, în general, a capacității administrative pentru îmbunătățirea procesului de desemnare și de gestionare a siturilor protejate. Consolidarea comunicării cu părțile interesate.
- Luarea de urgență de măsuri suplimentare adecvate împotriva activităților de exploatare forestieră ilegală, efectuarea de controale eficiente și adecvate pentru a verifica dacă operatorii respectă obligațiile prevăzute în Regulamentul privind lemnul, aplicarea de sancțiuni corespunzătoare și remedierea daunelor aduse siturilor Natura 2000.
- Asigurarea efectuării evaluărilor necesare, în conformitate cu Directiva privind habitatele și cu Directiva privind evaluarea strategică de mediu înainte de adoptarea planurilor de gestionare a pădurilor. Asigurarea accesului la planurile de gestionare a pădurilor.
- Adoptarea unei strategii forestiere naționale și asigurarea unei protecții reale a ceea ce ar trebui să fie „păduri protejate” în temeiul dreptului UE și al dreptului intern. Sunt necesare orientări naționale specifice pentru gestionarea pădurilor protejate și pentru oferirea de îndrumări către toate persoanele implicate în planificarea și gestionarea pădurilor. Asigurarea faptului că proiectele de împădurire și reîmpădurire respectă legislația de mediu relevantă și cerințele strategiei forestiere naționale.
- Întocmirea și punerea în aplicare a unui plan de acțiune sau a unui set de planuri de acțiune pentru îndeplinirea cerințelor din Regulamentul SAI.

- Investigarea lipsei aparente a datelor și identificarea unor modalități de îmbunătățire a sistemului național de supraveghere al României.

Ecosistemele marine

Strategia UE privind biodiversitatea pentru 2030 vizează reducerea substanțială a efectelor negative asupra speciilor și habitatelor sensibile din ecosistemele marine și asigurarea unei stări ecologice bune, precum și eliminarea sau reducerea capturilor accidentale de specii protejate, pe cale de dispariție, periclitate și sensibile la un nivel care să permită refacerea și conservarea speciilor⁵⁷.

Conform Directivei-cadru „Strategia pentru mediul marin” (DCSMM)⁵⁸, statele membre trebuie să asigure o stare ecologică bună pentru apele lor marine. În acest scop, statele membre trebuie să elaboreze strategii marine pentru apele lor marine și să coopereze cu statele membre cu care împart aceeași regiune sau subregiune marină. Aceste strategii pentru mediul marin cuprind diferite măsuri care trebuie elaborate și puse în aplicare în cicluri de șase ani.

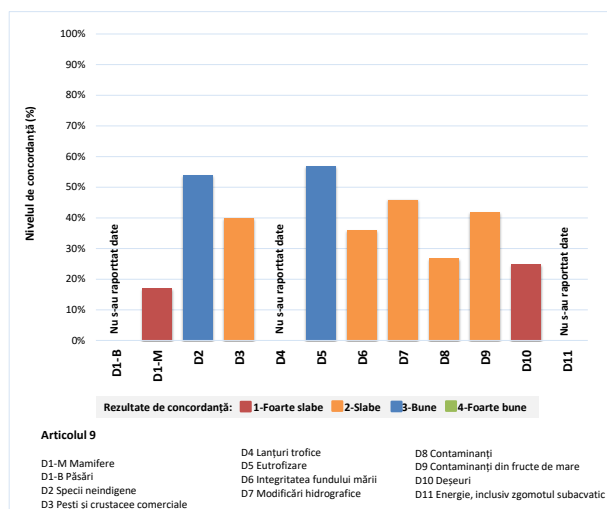
Printre alte obligații prevăzute în DCSMM, statelor membre au obligația ca, până la 15 octombrie 2018, să elaboreze un ansamblu de caracteristici corespunzătoare unei stări ecologice bune pentru fiecare descriptor (articolul 9) și să furnizeze o evaluare inițială a apelor lor marine (articolul 8). Comisia evaluează apoi dacă acestea constituie un cadru adecvat pentru îndeplinirea cerințelor directivei.

Comisia a evaluat determinările de stare ecologică bună, prezentate de România în 2018, pentru fiecare dintre cei 11 descriptori din DCSMM⁵⁹ și a stabilit nivelul de concordanță a respectivelor determinări cu Decizia Comisiei referitoare la criteriile și standardele metodologice privind starea ecologică bună a apelor marine⁶⁰.

Un punctaj bun sau foarte bun indică o aliniere corespunzătoare a determinărilor naționale de stare ecologică bună la cerințele Deciziei Comisiei privind starea ecologică bună, în care sunt prevăzute obiective

de mediu naționale calitative și cantitative care trebuie atinse pentru apele marine ale statelor membre.

Figura 14: Nivelul de concordanță a determinării de către România a stării ecologice bune (regiunea Mării Negre) cu criteriile stabilite în Decizia Comisiei privind starea ecologică bună – articolul 9 (exercițiul de raportare 2018)⁶¹

România are o singură subregiune marină, și anume Marea Neagră. Din cele 11 determinări de stare ecologică bună pentru această subregiune, două au fost considerate bune sau foarte bune în urma evaluării. Determinarea națională a stării ecologice bune de către România este coerentă pentru doi din cei 11 descriptori prevăzuți în DCSMM.

România nu dispune de date pentru trei descriptori: D4 Lanț trofic, D7 Modificări hidrografice și D11 Energie, inclusiv zgomotul subacvatic.

DCSMM prevede, de asemenea, ca statele membre să efectueze o evaluare a stării ecologice curente a apelor lor marine, pe baza determinării stării ecologice bune. Rezultate bune sau foarte bune indică faptul că statele membre dispun de capacități corespunzătoare pentru a-și evalua mediul marin în conformitate cu cerințele prevăzute în Decizia Comisiei privind starea ecologică bună.

⁵⁷ Prin politica comună a UE în domeniul pescuitului (PCP), se urmărește aducerea unei contribuții la realizarea obiectivelor legislației de mediu pentru ecosistemele marine.

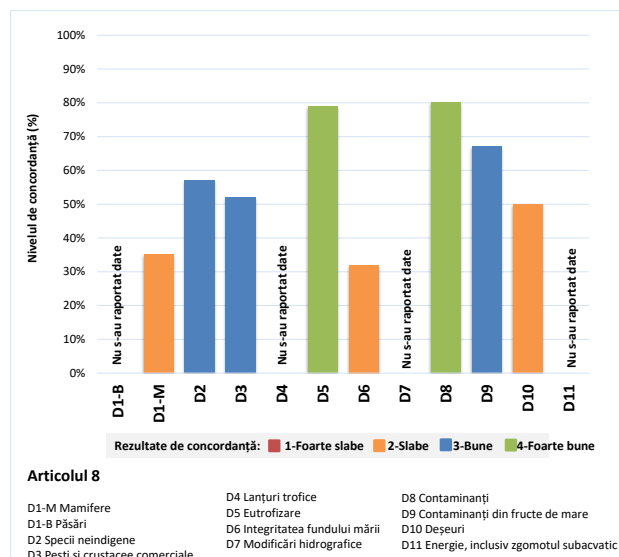
⁵⁸ [Directiva 2008/56/CE](#) de instituire a unui cadru de acțiune comunitară în domeniul politicii privind mediul marin.

⁵⁹ Anexa I la Directiva 2008/56/CE de instituire a unui cadru de acțiune comunitară în domeniul politicii privind mediul marin (Directiva-cadru „Strategia pentru mediul marin”), JO L 164, 25.6.2008, p. 19.

⁶⁰ Această evaluare a fost efectuată pe baza „Deciziei Comisiei privind starea ecologică bună”, Decizia (UE) 2017/848 a Comisiei, p. 43.

⁶¹ Evaluarea datelor raportate de statele membre, efectuată de Comisia Europeană, ianuarie 2022. Vă rugăm să aveți în vedere că sunt afișate doar două subsecțiuni ale descriptorului D1 (D1-M Mamifere și D1-B Păsări). Pentru evaluare, aceste două subsecțiuni au fost considerate un tot, după calcularea mediei.

Figura 15: Nivelul de concordanță a evaluării naționale a mediului marin al României (regiunea Mării Negre) cu criteriilor stabilite în Decizia Comisiei privind starea ecologică bună – articolul 8 (exercițiul de raportare 2018)⁶²

Pentru cinci din 11 descriptori, rezultatele au fost bune sau foarte bune. Evaluarea mediului marin național, efectuată de România, corespunde cerințelor stabilite în Decizia Comisiei privind starea ecologică bună pentru cinci din cei 11 descriptori.

România nu dispune de date pentru patru descriptori: D1-B Păsări, D4 Lanț trofic, D7 Modificări hidrografice și D11 Energie, inclusiv zgomotul subacvatic.

În cadrul EIR din 2019, Comisia a recomandat României să asigure raportarea promptă a diverselor elemente din Directivei-cadru „Strategia pentru mediul marin” (DCSMM), astfel încât România să poată fi inclusă în evaluările viitoare ale Comisiei. Între timp, România a asigurat raportarea, iar Comisia și-a efectuat evaluarea. Cu toate acestea, Comisia a identificat unele deficiențe pe care România ar trebui să le remedieze (a se vedea mai jos).

Astfel cum s-a subliniat în raportul Comisiei referitor la punerea în aplicare a DCSMM⁶³, deși cooperarea regională s-a îmbunătățit de la adoptarea DCSMM, este necesar un nivel mai mare de cooperare pentru asigurarea unei coerențe regionale depline a strategiilor marine, astfel cum se prevede în directivă.

În martie 2022, Comisia Europeană a publicat, de asemenea, o comunicare cu recomandări pentru statele membre. În evaluarea pe care a efectuat-o, Comisia subliniază că statele membre trebuie să își intensifice

eforturile pentru determinarea stării ecologice bune și să utilizeze criteriile și standardele metodologice în conformitate cu Decizia Comisiei privind starea ecologică bună. Considerațiile de mai sus stau la baza acțiunilor prioritare din 2022.

Acțiuni prioritare în 2022

- Efectuarea evaluărilor privind starea ecologică bună, în cazurile în care lipsesc.
- Asigurarea unei stări ecologice bune a descriptorilor, când nu este cazul încă.
- Asigurarea cooperării regionale cu statele membre care împart aceeași (sub)regiune marină în vederea abordării presiunilor predominante.
- Punerea în aplicare a recomandărilor Comisiei referitoare la pregătirea strategiilor marine, care cuprind: evaluarea stării ecologice, determinarea stării ecologice bune și stabilirea obiectivelor de mediu.

Evaluarea și contabilizarea ecosistemelor

În Strategia UE privind biodiversitatea pentru 2030, statele membre sunt invitate să integreze mai bine considerațiile de biodiversitate în procesul de luare a deciziilor publice și de afaceri la toate nivelurile și să dezvolte contabilizarea capitalului natural. UE are nevoie de o rețea de observare a biodiversității mai performantă și de o raportare mai coerentă a stării ecosistemelor.

În cadrul unei evaluări a ecosistemelor se analizează presiunile exercitate asupra ecosistemelor terestre, de apă dulce și marine și a serviciilor acestora, precum și starea acestora. Se utilizează în acest sens date explicite din punct de vedere spațial și o metodologie comparabilă bazată pe date europene despre funcțiile activelor ecosistemice și serviciile ecosistemice pe care le produc.

Contabilizarea ecosistemelor se bazează pe cinci conturi centrale (dimensiunile ecosistemelor, starea ecosistemelor, serviciile ecosistemice fizice, serviciile ecosistemice monetare și activele ecosistemice monetare). Aceste conturi sunt compilate pe baza indicatorilor active ecosistemice și servicii ecosistemice produse de activele ecosistemice.

Punerea în aplicare a procesului de evaluare a ecosistemelor în România este asigurată prin proiectul „Demonstrarea și promovarea valorilor naturale, pentru a sprijini procesul decizional în România”. Scopul analizei politicilor publice este să se evalueze nivelul de integrare a conceptelor de ecosisteme și de servicii ecosistemice în politicile publice pentru perioada 2014-2020, în vederea elaborării de recomandări

⁶² Idem.

⁶³ COM(2020) 259.

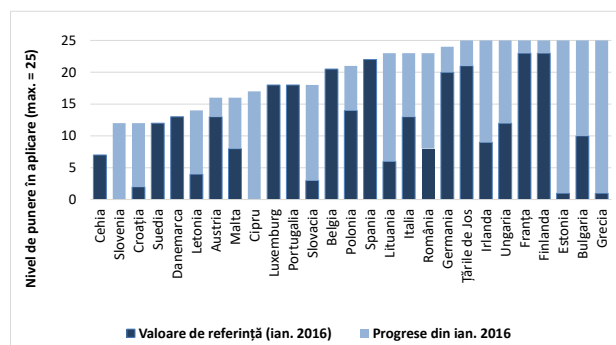
privind integrarea rezultatelor cartografierii și a evaluărilor biofizice în procesele de luare a deciziilor. Au fost create un inventar al instituțiilor responsabile, o hartă instituțională și un chestionar pentru identificarea nevoilor instituționale legate de procesul de evaluare a ecosistemelor.

natural, pentru monitorizarea și evaluarea impactului întreprinderilor asupra biodiversității.

Principalele realizări ale României în acest domeniu au fost cartografierea ecosistemelor la nivel național, realizarea „Clasificării ecosistemelor în România EUNICE 3” (versiunea intermediară) și elaborarea de instrumente pentru actualizarea acestei clasificări (ghid practic pentru identificarea ecosistemelor, ghid metodologic pentru evaluarea serviciilor ecosistemice). O altă realizare majoră este alegerea metodelor de evaluare a serviciilor ecosistemice pe baza matricei de indicatori și a analizei comparative a metodelor existente.

Din ianuarie 2016, România a transmis informații actualizate și a înregistrat progrese încurajatoare (figura 16). Această evaluare se bazează pe 27 de întrebări privind punerea în aplicare și este actualizată o dată la șase luni.

Figura 16: Barometrul ESMERALDA MAES, ianuarie 2016-martie 2021 (martie 2021)⁶⁴

Acțiune prioritară în 2022

- Sprijinirea în continuare a cartografierii și evaluării ecosistemelor și a serviciilor acestora, precum și a dezvoltării contabilizării ecosistemelor, pe baza unor indicatori adecvați pentru integrarea dimensiunilor ecosistemelor, a stării acestora și a serviciilor ecosistemice (inclusiv a unor valori monetare) în conturile naționale; sprijinirea în continuare a activităților de dezvoltare a unor platforme naționale privind întreprinderile și biodiversitatea, inclusiv a unor sisteme de contabilizare a capitalului

⁶⁴ Comisia Europeană, Centrul Comun de Cercetare, [EU Ecosystem assessment: summary for policymakers](#) (Evaluarea ecosistemelor din UE: rezumat pentru factorii de decizie), Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene, mai 2021, p. 80.

3. Reducerea la zero a poluării

Aerul curat

Politicele și legislația UE privind aerul curat trebuie să îmbunătățească semnificativ calitatea aerului în UE, apropiind UE de calitatea recomandată de OMS și reducând emisiile principalilor poluanți atmosferici.

Poluarea aerului și impactul său asupra ecosistemelor și a biodiversității trebuie reduse și mai mult, obiectivul pe termen lung fiind de a nu se depăși cantitățile și nivelurile critice. Pentru aceasta este necesar să se intensifice eforturile în vederea realizării conformării depline cu legislația UE în domeniul aerului curat și să se definească obiectivele și acțiunile strategice relevante pentru 2030 și perioada ulterioară.

Obiectivele prevăzute pentru 2030 în Planul de acțiune privind reducerea la zero a poluării sunt reducerea cu 55 % a impactului poluării atmosferice asupra sănătății și reducerea cu 25 % a ecosistemelor UE amenințate de poluarea atmosferică față de nivelurile din 2005.

UE a elaborat un set cuprinzător de acte legislative privind calitatea aerului, în care sunt stabilite standarde de calitate a aerului bazate pe sănătate⁶⁵ și angajamente de reducere a emisiilor⁶⁶ asumate de statele membre pentru mai mulți poluanți atmosferici.

În România, calitatea aerului continuă să reprezinte un motiv grav de îngrijorare. Conform ultimelor estimări anuale disponibile (pentru 2019), efectuate de Agenția Europeană de Mediu⁶⁷, aproximativ 21 500 de decese premature (sau 244 800 de ani de viață pierduți) ar fi puse pe seama concentrațiilor de particule fine în suspensie⁶⁸, 640 (7 600 de ani de viață pierduți) pe seama concentrațiilor de ozon⁶⁹ și 3 660 (41 800 de ani de viață pierduți) pe seama concentrațiilor de dioxid de azot^{70 71}.

⁶⁵ Comisia Europeană, 2016, [Standardele de calitate a aerului](#).

⁶⁶ Comisia Europeană, [Reducerea emisiilor naționale](#).

⁶⁷ [Agenția Europeană de Mediu, Calitatea aerului în Europa - raportul pe 2021](#). Pentru detalii referitoare la metodologia utilizată în acest raport, a se vedea p. 106.

⁶⁸ Particulele în suspensie (PM) sunt o combinație de particule (solide și lichide) de aerosoli cu diverse dimensiuni și compoziții chimice. PM10 denotă particulele cu un diametru mai mic sau egal cu 10 micrometri. PM2,5 denotă particulele cu un diametru mai mic sau egal cu 2,5 micrometri. PM sunt emise din mai multe surse umane, inclusiv prin ardere.

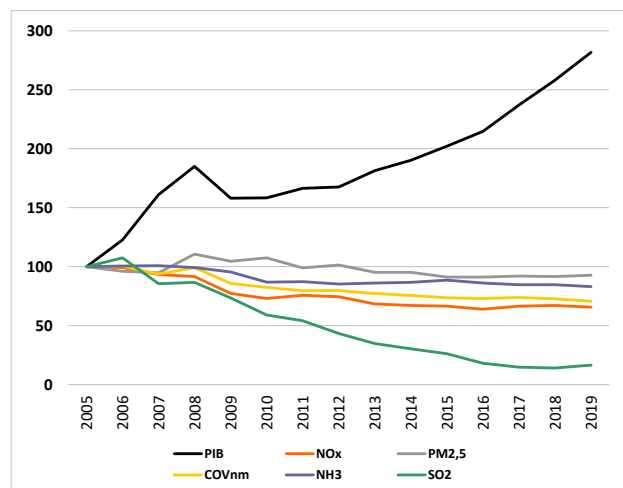
⁶⁹ Ozonul troposferic este produs prin acțiunea fotochimică asupra poluării.

⁷⁰ NOx sunt emiși în timpul arderii combustibililor, de exemplu, în instalațiile industriale și în sectorul transportului rutier. NOx reprezintă un grup de gaze din care fac parte monoxidul de azot (NO) și dioxidul de azot (NO2).

Emisiile de principali poluanți atmosferici au scăzut semnificativ în România în ultimii ani, deși PIB-ul a continuat să crească (a se vedea graficul). România nu a prezentat ultimele previziuni ale emisiilor de poluanți atmosferici, prevăzute la articolul 10 alineatul (2) din Directiva privind angajamentele naționale de reducere a emisiilor (Directiva NEC)⁷². Din ultimele date de inventar prezentate de România, înainte de evaluarea efectuată de Comisie, reiese că în 2020 a respectat angajamentele de reducere a emisiilor de compuși organici volatili nemetanici (COVnm), dioxid de sulf (SO₂) și amoniac (NH₃) și nu a respectat angajamentele de reducere a emisiilor de dioxid de azot (NO_x) și PM_{2,5}.

În plus, România nu și-a prezentat programul național de control al poluării atmosferice (PNCPA)⁷³. Comisia a decis să trimită România în fața Curții de Justiție pentru neadoptarea primului său PNCPA pentru reducerea emisiilor naționale de anumiți poluanți atmosferici, astfel cum se prevede în [Directiva \(UE\) 2016/2284](#) privind reducerea emisiilor naționale de anumiți poluanți atmosferici.

Figura 17: Tendințele emisiilor de principali poluanți în raport cu PIB-ul din România în perioada 2005-2019⁷⁴

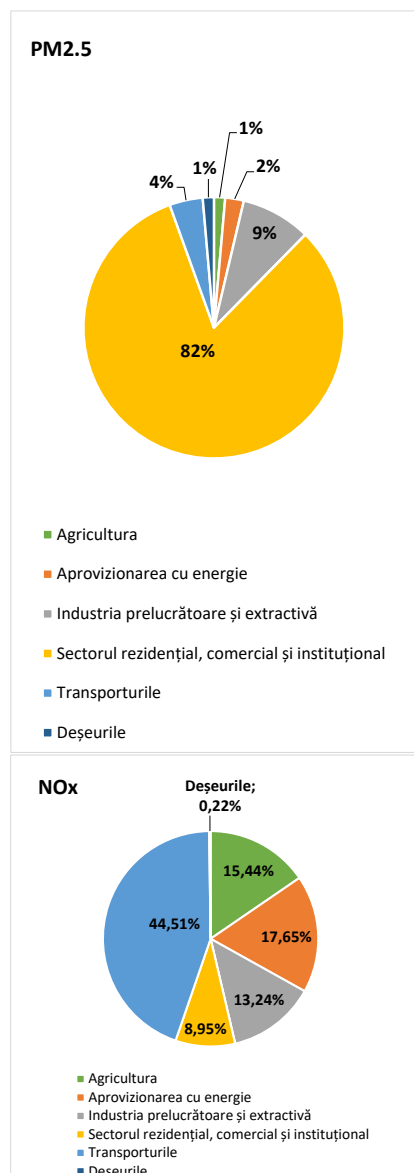
⁷¹ Vă rugăm să aveți în vedere că aceste cifre se referă la impactul fiecărui poluant în parte și că, pentru a se evita dubla contabilizare, ele nu pot fi însumate.

⁷² Directiva 2016/2284/UE.

⁷³ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/ro/ip_21_6264.

⁷⁴ Agenția Europeană de Mediu.

Figura 18: Emisiile de PM_{2,5} și NO_x pe sectoare în România, în 2019⁷⁵

În 2020 s-au înregistrat depășiri ale valorilor-limită stabilite prin Directiva privind calitatea aerului înconjurător pentru dioxidul de azot (NO₂) în trei zone de calitate a aerului și pentru particulele în suspensie (PM₁₀) în patru zone. În plus, în mai multe zone de calitate a aerului nu s-au respectat valorile-țintă ale concentrației de ozon⁷⁶.

Încălcările persistente ale cerințelor de calitate a aerului, care au efecte negative grave asupra sănătății și a mediului, sunt urmărite îndeaproape de Comisia Europeană prin proceduri de constatare a neîndeplinirii

obligățiilor (în principal pentru depășiri în cazul PM₁₀ și NO₂) care vizează toate statele membre în chestiune, inclusiv România pentru depășiri ale valorilor-limită pentru PM₁₀ și NO₂. Curtea de Justiție a Uniunii Europene a pronunțat o hotărâre privind depășirile valorilor-limită pentru PM₁₀ (C-638/18, Comisia/România), în care confirmă nerespectarea Directivei 2008/50/CE. Scopul acestor acțiuni în justiție este de a se asigura punerea rapidă în aplicare a măsurilor adecvate de asigurare a conformității tuturor zonelor de calitate a aerului cu standardele UE în materie de calitate a aerului. Se află în curs o procedură de constatare a neîndeplinirii obligațiilor deschisă împotriva României pentru deficiențe în sistemul acesteia de monitorizare a calității aerului.

În Planul național de redresare și reziliență, România prevede unele reforme care ar putea fi utile pentru abordarea aspectelor de calitate a aerului, în special în domeniul impozitării.

În cadrul EIR din 2019 au fost stabilite pentru România acțiuni prioritare, printre care și îmbunătățirea calității aerului, și s-a indicat că ar fi necesare acțiuni, de exemplu în contextul viitorului program național de control al poluării atmosferice (PNCPA), pentru reducerea emisiilor din principalele surse – prin accelerarea reducerii emisiilor de oxid de azot (NO_x) și a concentrațiilor de dioxid de azot (NO₂), prin accelerarea reducerii emisiilor și concentrațiilor de particule în suspensie (PM_{2,5} și PM₁₀), prin modernizarea și îmbunătățirea rețelei de monitorizare a calității aerului și prin asigurarea raportării în timp util a datelor referitoare la calitatea aerului. Nu s-au înregistrat progrese reale, iar România tot nu dispune de instrumente eficiente (PNCPA și sisteme de modelare corespunzătoare a datelor, de prognoză, de colectare, analiză și monitorizare corespunzătoare a datelor, de monitorizare adecvată) sau de politici care să abordeze aceste aspecte.

Acțiuni prioritare în 2022

- Adoptarea de urgență a programului național de control al poluării atmosferice (PNCPA).
- Asigurarea îndeplinirii integrale a standardelor UE în materie de calitate a aerului și menținerea tendințelor descendente ale emisiilor de poluanți atmosferici pentru reducerea impactului negativ al poluării atmosferice asupra sănătății și a economiei, în vederea atingerii, în viitor, a valorilor orientative ale OMS.
- Actualizarea și îmbunătățirea rețelei de monitorizare a calității aerului și asigurarea raportării la timp a datelor privind calitatea aerului.

⁷⁵ Agenția Europeană de Mediu.

⁷⁶ Agenția Europeană de Mediu, [Registrul centralizat de date EIONET](#).

Emisiile industriale

Principalele obiective ale politicii UE privind emisiile industriale sunt următoarele:

- (i) protejarea aerului, a apei și a solului;
- (ii) prevenirea și gestionarea deșeurilor;
- (iii) îmbunătățirea eficienței energetice și a utilizării eficiente a resurselor;
- (iv) reabilitarea amplasamentelor contaminate.

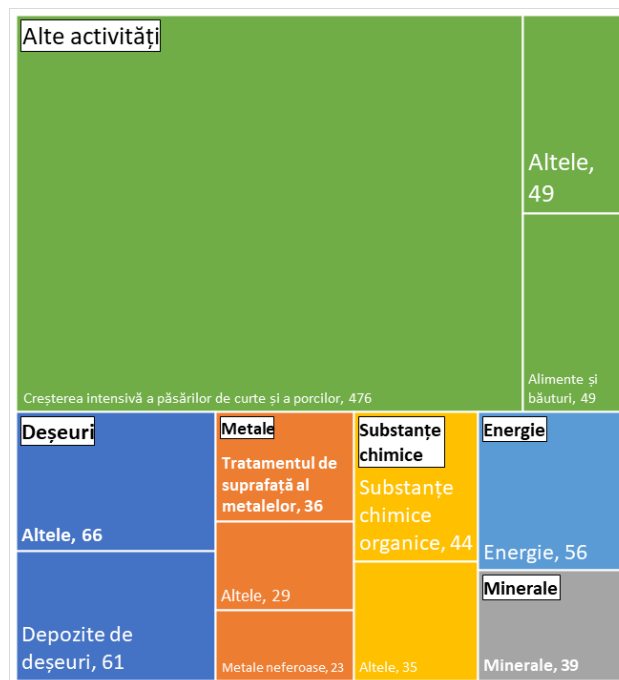
Pentru îndeplinirea acestor obiective, UE adoptă o abordare integrată a prevenirii și a controlului emisiilor industriale curente și accidentale. Piatra de temelie a politicii o reprezintă Directiva privind emisiile industriale (DEI)⁷⁷. Comisia a prezentat o propunere în aprilie 2022⁷⁸. Prin revizuire se urmărește îmbunătățirea contribuției directivei la obiectivul de reducere la zero a poluării, precum și a coerenței acesteia cu politicile privind clima, energia și economia circulară.

Prezentarea generală de mai jos a activităților industriale reglementate de DEI se bazează pe datele raportate în registrul UE (2018)⁷⁹.

În România există aproximativ 960 de instalații industriale care trebuie să dețină o autorizație în temeiul DEI. Distribuția instalațiilor este ilustrată în figura de mai jos. La 2 decembrie 2021, Comisia a decis să trimită România în fața Curții de Justiție a Uniunii Europene pentru neluarea măsurilor necesare astfel încât trei instalații industriale să funcționeze pe baza unei autorizații valabile în temeiul DEI, în vederea prevenirii sau a reducerii poluării.

Sectoarele industriale din România în care funcționau în 2018 cele mai multe instalații care intră sub incidența DEI au fost creșterea intensivă a păsărilor de curte sau a porcilor (49 %), sectorul gestionării deșeurilor, inclusiv depozitele de deșeuri (13 %), sectorul metalelor (9 %) și sectorul chimic (8 %).

Figura 19: Numărul de instalații industriale din România care intră sub incidența DEI, pe sectoare, în 2018⁸⁰

Sectoarele industriale identificate ca având cea mai mare contribuție la presiunea exercitată asupra mediului de emisiile în aer au fost sectorul energetic – în ceea ce privește oxizii de sulf (SOx), oxizii de azot (NOx), arsenul (As), mercurul (Hg) și nichelul (Ni) – și sectorul producției de metale – în ceea ce privește emisiile de dioxină și de oxizi de sulf (SOx), precum și emisiile de metale grele precum zincul (Zn), plumbul (Pb), nichelul (Ni), mercurul (Hg), cromul (Cr), cadmiul (Cd) și arsenul (As).

Defalcarea este ilustrată în graficul următor.

⁷⁷ Directiva 2010/75/UE vizează activitățile industriale care depășesc anumite praguri. În domeniul de aplicare al acesteia intră sectorul energetic, producția de metale, industria mineralelor, industria chimică, gestionarea deșeurilor și o gamă largă de sectoare industriale și agricole (de exemplu, creșterea intensivă a porcilor și a păsărilor de curte, fabricarea celulozei și a hârtiei, vopsirea și curățarea).

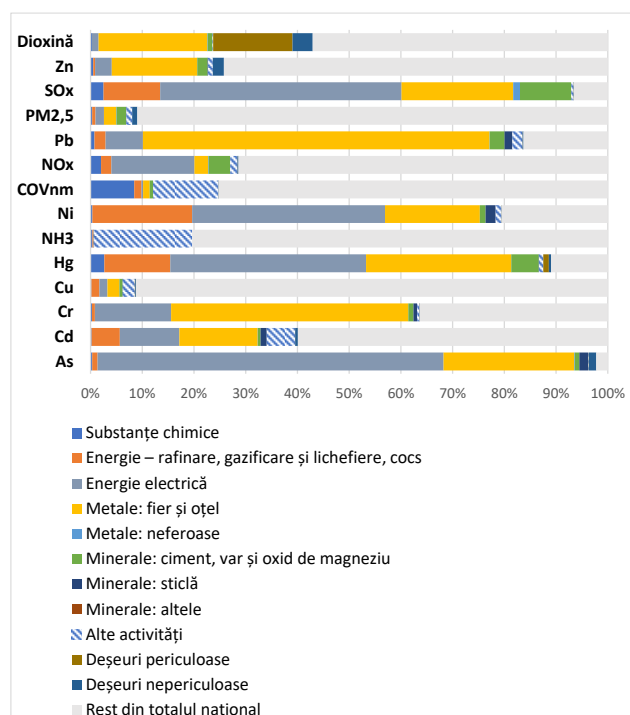
⁷⁸

Comisia Europeană, [Propunere de revizuire a Directivei privind emisiile industriale](#), 4 aprilie 2022. Revizuirea DEI are loc în paralel cu revizuirea Regulamentului (CE) nr. 166/2006 privind registrul european al emisiilor și transferului de poluanți (EPRT).

⁷⁹ <https://industry.eea.europa.eu/>.

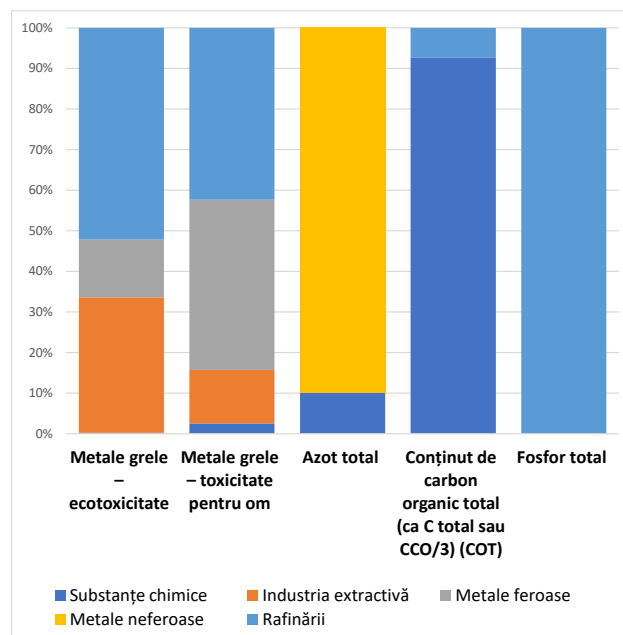
⁸⁰ Agenția Europeană de Mediu, Registrul UE, [Portalul european al emisiilor industriale \(date extrase la 3 noiembrie 2021\)](#).

Figura 20: Emisiile atmosferice generate de sectoarele care intră în domeniul de aplicare al DEI și restul emisiilor atmosferice totale naționale din România, în 2018⁸¹

În cazul emisiilor industriale în apă, sarcinile de mediu sunt legate în principal de epurarea apelor uzate pentru eliminarea azotului, a fosforului, a carbonului organic total și a metalelor grele, dar nu sunt disponibile informații cu privire la originea acestor ape uzate. Rafinăriile contribuie, de asemenea, la carbonul organic total, iar sectorul chimic – la metalele grele. Defalcarea, bazată pe datele din EPRT, este ilustrată în figura de mai jos.

Figura 21: Emisii relative în apă provenite din activitățile industriale din România, în 2018⁸²

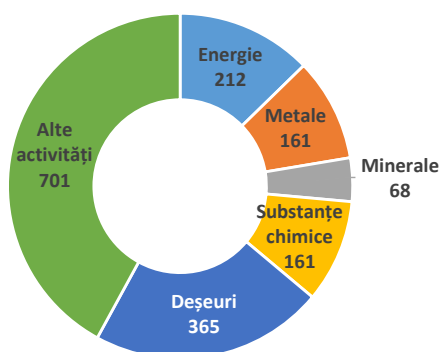

Abordarea adoptată de UE pentru asigurarea respectării DEI pune bazele unor drepturi consolidate pentru cetățeni, de acces la informații relevante și de participare la procedurile de autorizare. Acest lucru oferă cetățenilor și ONG-urilor ocazia de a se asigura că autorizațiile sunt acordate în mod corespunzător și condițiile acestora sunt respectate. În cadrul inspecțiilor de mediu, autoritățile competente pot să efectueze vizite la fața locului la instalațiile care intră sub incidența DEI pentru a preleva probe și a culege informațiile necesare. În conformitate cu articolul 23 alineatul (4) din DEI, vizitele la fața locului se efectuează cu o frecvență cuprinsă între o dată pe an și o dată la trei ani, în funcție de riscurile de mediu pe care le prezintă instalațiile. În 2018, România a efectuat 1 668 de vizite la fața locului, dintre care majoritatea la instalații de creștere intensivă a păsărilor de curte sau a porcilor (33 %) și o mare parte la instalații din sectorul gestionării deșeurilor (22 %) și la instalații din sectorul energetic (13 %).

⁸¹ Agenția Europeană de Mediu, Poluarea atmosferică transfrontalieră pe distanțe lungi (LRTAP), [Sistemul de vizualizare a datelor privind emisiile de poluanți atmosferici \(Protocolul de la Göteborg, Convenția LRTAP\) 1990-2019 \(date extrase la 3 noiembrie 2021\)](#).

⁸² Agenția Europeană de Mediu, EPRT, [Portalul european al emisiilor industriale](#). Metalele grele sunt prezentate ca sumă ponderată atât a factorilor de ecotoxicitate, cât și factorilor de toxicitate pentru om, pentru a ilustra atât impactul asupra mediului, cât și impactul asupra oamenilor (pe baza USEtox) ([date extrase la 3 noiembrie 2021](#)).

Figura 22: Numărul de inspecții efectuate la instalații din România care intră sub incidența DEI în 2018⁸³

Prin elaborarea de documente de referință privind cele mai bune tehnici disponibile (BREF) și de concluzii privind cele mai bune tehnici disponibile (BAT) se asigură o bună colaborare cu părțile interesate și se permite o mai bună punere în aplicare a DEI⁸⁴. De la ultimul raport EIR s-au adoptat concluzii privind BAT pentru incinerarea deșeurilor, industria alimentară, a băuturilor și a laptelui și pentru tratarea de suprafață utilizând solvenți organici, inclusiv conservarea lemnului și a produselor din lemn cu produse chimice.

Comisia se bazează pe eforturile depuse de autoritățile naționale competente pentru includerea concluziilor privind BAT cu caracter juridic obligatoriu și a nivelurilor de emisii asociate cu BAT în autorizațiile de mediu, ceea ce conduce la o reducere considerabilă și continuă a poluării.

Printre acțiunile prioritare stabilite pentru România în 2019 se numărau reevaluarea autorizațiilor pentru a se asigura conformitatea acestora cu noile concluzii privind BAT adoptate și consolidarea controlului și a demersurilor de asigurare a respectării legii, pentru a se asigura conformitatea cu concluziile privind BAT, precum și combaterea poluării generate de sectorul energetic.

Aceste acțiuni rămân valabile, întrucât Comisia a deschis o procedură de constatare a neîndeplinirii obligațiilor împotriva României pentru trei instalații care funcționează fără autorizație în sectorul energetic. O altă procedură de constatare a neîndeplinirii obligațiilor este în curs cu privire la sancțiunile aplicabile în cazul încălcării dispozițiilor naționale adoptate în temeiul acestei directive și a punerii în aplicare a acestora.

⁸³ Agenția Europeană de Mediu, Registrul UE, [Portalul european al emisiilor industriale \(date extrase la 3 noiembrie 2021\)](#).

⁸⁴ Comisia Europeană, [Documente de referință privind BAT](#).

Acțiuni prioritare în 2022

- Reevaluarea autorizațiilor pentru a se asigura conformitatea acestora cu noile concluzii privind BAT adoptate.
- Combaterea în continuare a poluării din sectorul energetic.

Prevenirea accidentelor industriale majore – SEVESO

Principalele obiective ale politicii UE privind prevenirea accidentelor industriale majore sunt următoarele:

- (i) controlul pericolelor de accidente majore care implică substanțe periculoase, în special substanțe chimice;
- (ii) limitarea consecințelor unor astfel de accidente pentru sănătatea umană și mediu;
- (iii) îmbunătățirea continuă a măsurilor de prevenire a accidentelor majore și de pregătire și răspuns la astfel de accidente majore.

Piatra de temelie a politicii o reprezintă Directiva 2012/18/UE (Directiva Seveso III⁸⁵).

Pentru prezentarea generală de mai jos a instalațiilor industriale reglementate de Directiva Seveso III, denumite în continuare „amplasamente Seveso”, s-au utilizat datele raportate în baza de date eSPIRS (2018)⁸⁶ și raportul României privind punerea în aplicare a Directivei Seveso III în perioada 2015-2018⁸⁷.

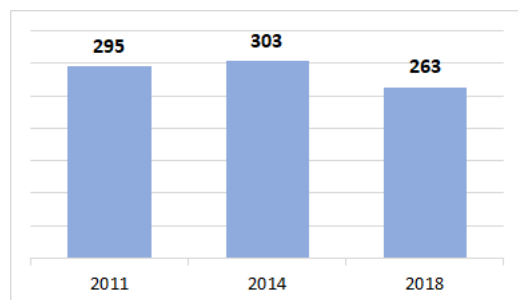
Din cele 263 de amplasamente Seveso din România, 151 sunt încadrate în categoria amplasamentelor de nivel inferior (ANI) și 112 în categoria amplasamentelor de nivel superior (ANS) – pe baza cantității de substanțe periculoase care ar putea fi prezente pe amplasamentele respective. ANS-urile sunt supuse unor cerințe mai stricte. Evoluția numărului de amplasamente Seveso este prezentată în figura 23.

⁸⁵ Directiva 2012/18/UE privind controlul pericolelor de accidente majore care implică substanțe periculoase.

⁸⁶ Comisia Europeană, [Sistemul de obținere de informații referitoare la instalațiile Seveso](#).

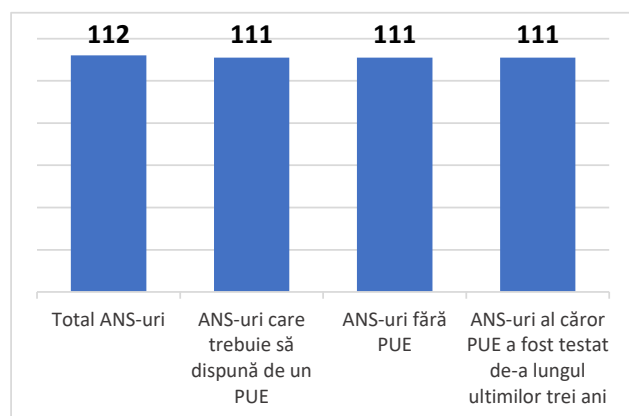
⁸⁷ Astfel cum se prevede la articolul 21 alineatul (2) din Directiva Seveso III.

Figura 23: Numărul de amplasamente Seveso din România în 2011, 2014 și 2018⁸⁸

Potrivit României, 111 ANS-uri trebuie să dispună de un plan de urgență extern (PUE). În 2018, 111 ANS-uri dispuneau de un PUE și toate aceste PUE-uri fuseseră testate în ultimii trei ani. O sinteză este prezentată în figura 24. Întocmirea PUE-urilor este esențială pentru o pregătire adecvată și o punere în aplicare eficace a acțiunilor necesare pentru protecția mediului și a populației în cazul în care s-ar produce totuși un accident industrial major.

Figura 24: Situația PUE-urilor în România, în 2018⁸⁹

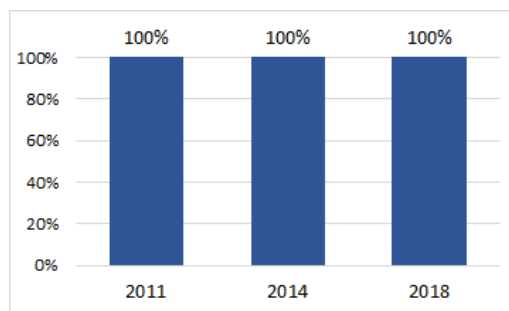

Informațiile care trebuie comunicate publicului, astfel cum sunt menționate în anexa V la Directiva Seveso III, în special cu privire la modalitățile de avertizare a publicului interesat în cazul unui accident major, conduita potrivită în cazul unui accident major și data ultimei vizite efectuate pe sit, sunt disponibile permanent pentru 94 % din amplasamentele Seveso din România.

Proporția de ANS-uri pentru care s-au pus în mod activ informații privind măsurile de securitate și conduita

obligatorie la dispoziția publicului în ultimii ani este prezentată în figura 25.

Figura 25: Proporția de ANS-uri pentru care s-au pus în mod activ informații privind măsurile de securitate și conduita obligatorie la dispoziția publicului din România în 2011, 2014 și 2018⁹⁰

Acțiune prioritară în 2022

- Consolidarea controlului și a demersurilor de asigurare a respectării legii, pentru a se asigura conformitatea cu dispozițiile Directivei Seveso III, în special cu cele referitoare la informațiile care trebuie comunicate publicului.

Zgomotul

Directiva privind zgomotul ambiental⁹¹ prevede o abordare comună de evitare, prevenire și reducere a efectelor dăunătoare ale expunerii la zgomot ambiental, chiar dacă nu stabilește limite de zgomot ca atare. Principalele instrumente utilizate în acest sens sunt cartografierea și planificarea strategică a zgomotului. Un obiectiv relevant al Planului de acțiune privind reducerea la zero a poluării pentru 2030 este reducerea cu 30 % a ponderii persoanelor afectate cronic de zgomotul emis de mijloacele de transport față de nivelurile din 2017.

În Uniunea Europeană, zgomotul excesiv produs de aeronave, de traficul feroviar și de cel rutier reprezintă una dintre cauzele principale ale problemelor de sănătate legate de mediul înconjurător. Zgomotul excesiv cauzează cardiopatie ischemică, accidente vasculare cerebrale, perturbări ale somnului, tulburare cognitivă și stres⁹².

Pe baza unui set limitat de date⁹³, se estimează că zgomotul ambiental cauzează anual în România cel puțin aproximativ 800 de decese premature și 2 000 de cazuri

⁸⁸ Comisia Europeană, [Evaluarea și rezumatul rapoartelor de punere în aplicare transmise de statele membre în conformitate cu Decizia de punere în aplicare 2014/896/UE \(de punere în aplicare a Directivei 2012/18/UE privind controlul pericolelor de accidente majore care implică substanțe periculoase\)](#), 2022.

⁸⁹ *Idem*.

⁹⁰ *Idem*.

⁹¹ Directiva [2002/49/CE](#).

⁹² OMS, 2018, Orientări privind zgomotul ambiental pentru regiunea europeană.

⁹³ Pentru mai multe informații: Agenția Europeană de Mediu, [Fișe informative privind zgomotul în 2021](#).

de cardiopatie ischemică⁹⁴. Tot ca urmare a zgomotului ambiental, aproximativ 200 000 de persoane suferă de tulburări de somn. Proporția persoanelor expuse la zgomot a scăzut cu 5 % între 2012 și 2017. Pe baza celui mai recent set complet de informații care au fost analizate, cartografierea zgomotului din aglomerări, de pe drumuri și de pe căile ferate este completă.

În cadrul EIR din 2019 au fost stabilite pentru România două acțiuni prioritare: completarea hărților de zgomot și completarea planurilor de acțiune privind zgomotul. După cum s-a subliniat mai sus, s-au înregistrat progrese considerabile.

Calitatea și gestionarea apei

Legislația și politica UE impun ca impactul presiunilor asupra apelor de tranziție, de coastă și a apelor dulci (inclusiv asupra apelor de suprafață și subterane) să fie redus semnificativ. Atingerea, menținerea sau consolidarea unei stări bune a corpurilor de apă, astfel cum este definită în Directiva-cadru privind apa, va asigura cetățenilor UE o apă de bună calitate și lipsită de pericole – atât cea potabilă, cât și cea pentru scăldat. Aceasta va asigura și gestionarea ciclului nutrienților (azot și fosfor) într-un mod mai durabil și mai eficient din punctul de vedere al utilizării resurselor.

Directiva-cadru privind apa

Directiva-cadru privind apa (DCA)⁹⁵ este piatra de temelie a politicii UE în domeniul apei în secolul 21⁹⁶. DCA și alte directive referitoare la apă⁹⁷ stabilesc cadrul pentru gestionarea durabilă și integrată a apei, care vizează un nivel ridicat de protecție a resurselor de apă, prevenirea deteriorării în continuare și readucerea într-o stare bună.

⁹⁴ Aceste cifre reprezintă o estimare a Agenției Europene de Mediu, bazată pe (i) datele raportate de statele membre privind expunerea la zgomot care intră în domeniul de aplicare al Directivei 2002/49/CE, (ii) ETC/ATNI, 2021, Indicatori de zgomot în temeiul Directivei privind zgomotul ambiental 2021: [Metodologia de estimare a datelor lipsă](#), Raportul ETC/ATNI nr. 2021/06, Centrul tematic european privind poluarea aerului, transporturile, zgomotul și poluarea industrială, și (iii) [metodologia de calculare a impactului asupra sănătății](#), ETC/ACM, 2018, Implicațiile zgomotului ambiental pentru sănătate și bunăstare în Europa, Raportul Eionet ETC/ACM nr. 2018/10, Centrul tematic european privind poluarea aerului și atenuarea schimbărilor climatice.

⁹⁵ [Directiva-cadru privind apa \(2000/60/CE\)](#).

⁹⁶ [Politica UE în domeniul apei](#).

⁹⁷ Din care fac parte [Directiva privind apa subterană \(2006/118/CE\)](#), [Directiva privind standardele de calitate a mediului \(2008/105/CE\)](#), [Directiva privind inundațiile \(2007/60/CE\)](#), [Directiva privind apa pentru scăldat \(2006/7/CE\)](#), [Directiva privind tratarea apelor urbane reziduale \(91/271/CEE\)](#), noua [Directivă privind apa potabilă \(2020/2184/CE\)](#), [Directiva privind nitrati \(91/676/CEE\)](#), [Directiva-cadru „Strategia pentru mediul marin” \(2008/56/CE\)](#) și [Directiva privind emisiile industriale \(2010/75/UE\)](#).

Toate statele membre sunt invitate să prezinte Comisiei, până în martie 2022, a treia ediție a planurilor de management al bazinelor hidrografice, astfel cum sunt prevăzute în DCA. România nu a transmis încă acest plan. Aceste planuri de management al bazinelor hidrografice vor fi evaluate de Comisie.

De asemenea, Comisia a publicat, în decembrie 2021, al 6-lea raport cu privire la punerea în aplicare⁹⁸, în care se evaluează punerea în aplicare a DCA și a Directivei privind inundațiile. Raportul menționat include o evaluare a punerii în aplicare a programelor de măsuri și o evaluare a noilor substanțe prioritare.

Din raportul de evaluare pentru România⁹⁹ reiese că programul de măsuri a cuprins 13 343 de măsuri planificate pentru perioada 2016-2021 și că 4 822 de măsuri (reprezentând 36 % din totalul măsurilor) erau prevăzute să fie puse în aplicare până în 2018. Cu toate acestea, numai 59,7 % dintre acestea din urmă fuseseră puse în aplicare până în 2018. Cel mai mare procent de punere în aplicare a fost atins în cazul măsurilor de combatere a presiunilor exercitate de activitățile agricole. Măsurile puse în aplicare în prima jumătate a celui de al doilea ciclu de planificare contribuie într-o anumită măsură la atingerea obiectivelor din DCA. La o comparație a măsurilor puse în aplicare în perioada 2016-2018 și a măsurilor planificate a fi puse în aplicare în perioada 2019-2021 se observă o disproporție evidentă între cele două jumătăți ale ciclului de planificare 2016-2021.

Pe baza celei de a doua ediții a planurilor de management al bazinelor hidrografice și pe baza datelor publicate în 2020¹⁰⁰, din toate corpurile de apă de suprafață¹⁰¹ din România 66,1 % se aflau într-o stare ecologică bună (cu 0,2 % în stadiu necunoscut) și 97,7 % într-o stare chimică bună. În ceea ce privește apele subterane, 10,5 % nu au reușit să atingă o stare chimică bună, dar 100 % se află într-o stare cantitativă bună.

Figura de mai jos ilustrează proporția corpurilor de apă de suprafață din România și din alte țări europene care nu se află într-o stare ecologică bună.

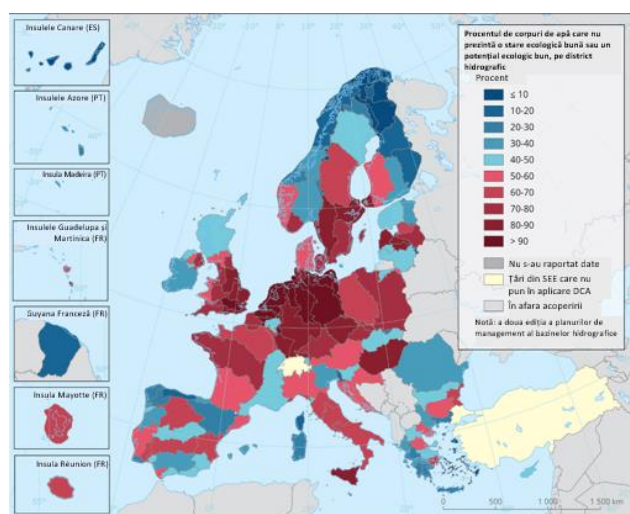
⁹⁸ A se vedea [Al 6-lea raport cu privire la punerea în aplicare a DCA și a Directivei privind inundațiile](#).

⁹⁹ Comisia Europeană, Direcția Generală Mediu, Evaluarea progreselor înregistrate de statele membre în ceea ce privește programele de măsuri în al doilea ciclu de planificare al Directivei-cadru privind apa. Stat membru: [România](#), (2022).

¹⁰⁰ [Sistemul european de informații privind apa – Apele dulci \(europa.eu\)](#).

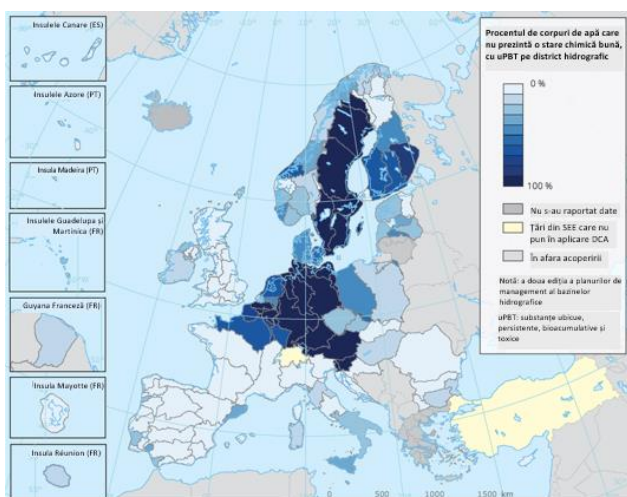
¹⁰¹ Râuri, lacuri, ape de tranziție, ape de coastă, ape teritoriale.

Figura 26: Proportia corpurilor de apă de suprafață (râuri, lacuri, ape de tranziție și de coastă) care nu prezintă o stare ecologică bună pe district hidrografic¹⁰²

În următoarea figură este prezentat procentul de corpuri de apă de suprafață din România și din alte țări europene care nu se află într-o stare chimică bună. În cazul României, acest procent este de 2,3 % dacă se includ corpurile de apă care nu pot prezenta o stare bună din cauza substanțelor care se comportă ca substanțe PBT (persistente, bioacumulative și toxice) ubiquie (uPBT). Fără substanțe uPBT, procentul corpurilor de apă de suprafață care nu pot prezenta o stare chimică bună rămâne același.

Figura 27: Procentul corpurilor de apă de suprafață care nu prezintă o stare chimică bună¹⁰³

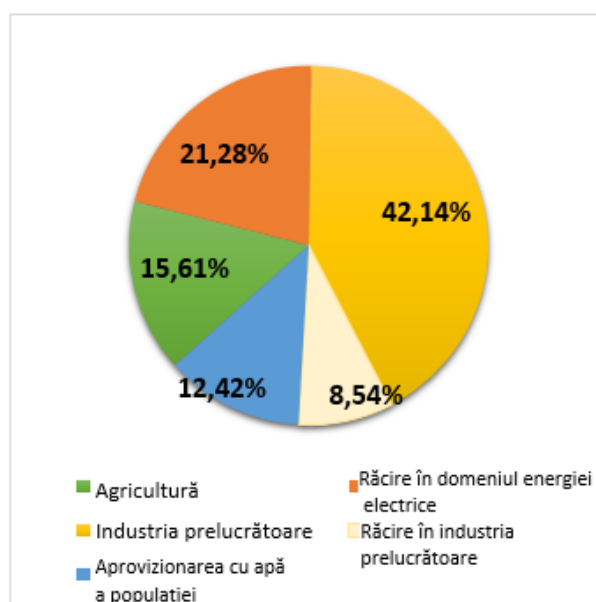
¹⁰² Agenția Europeană de Mediu, [2021](#).

¹⁰³ Agenția Europeană de Mediu, [decembrie 2019](#).

În cadrul DEI, ar trebui subliniat că România a înregistrat în ultimul deceniu o scădere semnificativă (72,5 %) a emisiilor de metale grele precum Cd, Hg, Ni și Pb și o scădere de 15,1 % a conținutului de carbon organic total (COT) în apă¹⁰⁴.

În România, cantitatea totală de apă captată anual (corespunzând nivelului de referință din 2019) din surse de apă de suprafață și subterane este de 8 658,08 hm³ (AEM, 2022). Procentul de captare a apei pe sectoare este de 15,61 % pentru agricultură, 12,42 % pentru aprovizionarea cu apă a populației, 21,28 % pentru răcire în domeniul energiei electrice, 42,14 % pentru industria prelucrătoare și 8,54 % pentru răcire în industria prelucrătoare, astfel cum se ilustrează în figura de mai jos. România utilizează un registru pentru controlul captărilor de apă. Captările mici nu necesită autorizații în România și nu toate sunt înregistrate.

Figura 28: Captarea apei pe sectoare în România¹⁰⁵

În România, indicele de exploatare a apei plus (WEI+)¹⁰⁶ este de 4,40 % (corespunzând anului 2017), o valoare mai scăzută decît valoarea de 20 % care indică, în general, un deficit de apă¹⁰⁷.

¹⁰⁴ Agenția Europeană de Mediu, iunie [2021](#).

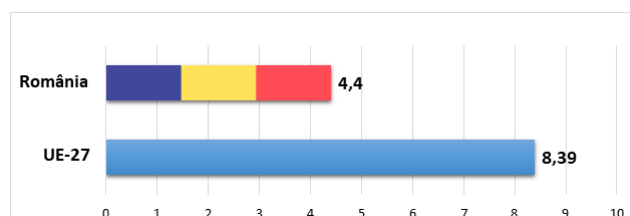
¹⁰⁵ Agenția Europeană de Mediu, [Captarea apei pe surse și sectoare economice în Europa](#), 2022.

¹⁰⁶ Indicele de exploatare a apei plus (WEI+) este o unitate de măsură a consumului total de apă dulce ca procent din resursele regenerabile de apă dulce (ape subterane și de suprafață) într-un moment și loc dat. Acest indice servește la calcularea cantității de apă captată și a cantității de apă returnată în mediu după utilizare.

¹⁰⁷ Până în mai 2022, AEM va dezvolta un WEI+ sezonier la nivel de bazin hidrografic și de regiune NUTS2, care oferă o mai bună imagine completă a stresului hidric și a deficitului de apă pentru fiecare stat

În graficul de mai jos sunt prezentate valorile indicelui WEI+ în România și în UE-27. În clasamentul realizat la nivelul UE pe baza indicelui WEI+ România se situează pe locul 12.

Figura 29: Indicele de exploatare a apei plus (WEI+) în interiorul UE în 2017¹⁰⁸

Merită menționat, ca demers pozitiv, faptul că România a pus în aplicare programul „Albăstrirea Mării Negre”¹⁰⁹, cu sprijinul Băncii Mondiale. Proiectul oferă fermierilor infrastructuri la scară mică pentru reducerea deversărilor de nutrienți, cum ar fi azotul și fosforul, în corpurile de apă, promovează schimbările de comportament la nivelul comunităților și consolidează capacitățile instituționale și de reglementare ale beneficiarilor.

Directiva privind inundațiile

După cum s-a menționat, Comisia a publicat în decembrie 2021 al 6-lea raport cu privire la punerea în aplicare. Raportul include, printre altele, revizuirea și actualizarea evaluărilor preliminare ale riscurilor de inundații din al doilea ciclu (2016-2021).

Din raportul de evaluare¹¹⁰ a reieșit că evaluarea preliminară a riscurilor de inundații efectuată de România era clară și conținea informațiile relevante. A fost elaborată o metodologie clară pentru luarea în considerare a schimbărilor climatice, care prevede și încorporarea rezultatelor scenariilor de schimbări climatice în modelarea hidraulică a viitoarelor riscuri de inundații. Se poate sublinia ca bună practică faptul că România a inclus riscul de inundații din sistemele de canalizare în evaluarea inundațiilor din trecut. Cu toate acestea, în evaluare s-a constatat că nu a fost luat în considerare impactul dezvoltării urbane și al altor schimbări ale destinației terenurilor asupra riscului de inundații.

membru.

¹⁰⁸ AEM, [Indicele de exploatare a apei plus](#), 2022.

¹⁰⁹ [România – Consultări referitoare la „Albăstrirea Mării Negre” \(worldbank.org\)](#).

¹¹⁰ Comisia Europeană, Direcția Generală Mediu, Evaluarea celui de al doilea ciclu de evaluări preliminare ale riscurilor de inundații și identificarea zonelor cu risc potențial semnificativ de inundații în temeiul Directivei privind inundațiile. Stat membru: [România](#), 2022.

România nu a transmis încă al doilea plan de gestionare a riscului de inundații, astfel cum se prevede în Directiva privind inundațiile. După ce va primi acest plan, Comisia Europeană va evalua progresele înregistrate de la adoptarea primei ediții a planurilor de gestionare a riscului de inundații și va publica un nou raport, astfel cum a procedat în 2019.

Directiva privind apa potabilă

Referitor la Directiva privind apa potabilă¹¹¹, de la EIR din 2019 nu este disponibilă nicio nouă evaluare a calității apei potabile. Calitatea apei potabile din România nu a fost indicată drept îngrijorătoare. Directiva reformată¹¹² a intrat în vigoare la 12 ianuarie 2021, iar statele membre trebuie să o transpună în legislația națională până la 12 ianuarie 2023. România va trebui să respecte standardele de calitate actualizate.

Conectarea la rețeaua publică de alimentare cu apă este incompletă, numai aproximativ 57 % din populație fiind conectată, ceea ce reprezintă cea mai scăzută rată din UE. România a prezentat, de asemenea, o rată ridicată de pierderi în rețelele sale de alimentare cu apă (pierderi în rețea de 23 %). Prin urmare, sunt necesare investiții în rețeaua de alimentare cu apă.

Directiva privind apa pentru scăldat

Referitor la Directiva privind apa pentru scăldat, în figura 30 se arată că din cele 50 de ape pentru scăldat din România 70 % prezentau o calitate excelentă în 2020¹¹³. Informații detaliate referitoare la apele pentru scăldat din România pot fi găsite prin sistemul de vizualizare de hărți interactive, creat de Agenția Europeană de Mediu.

¹¹¹ JO L 330, 5.12.1998, p. 32.

¹¹² JO L 435, 23.12.2020, p. 1.

¹¹³ Agenția Europeană de Mediu, 2021. [Starea apei pentru scăldat – Agenția Europeană de Mediu \(europa.eu\)](#), p. 17.

Figura 30: Calitatea apei pentru scăldat în Europa în sezonul 2020¹¹⁴

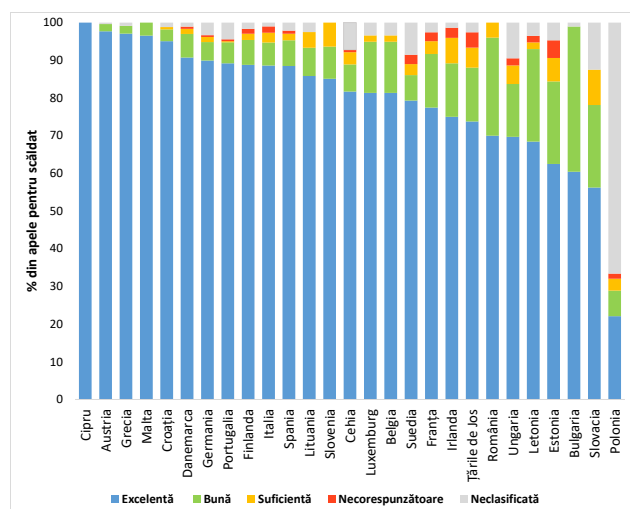
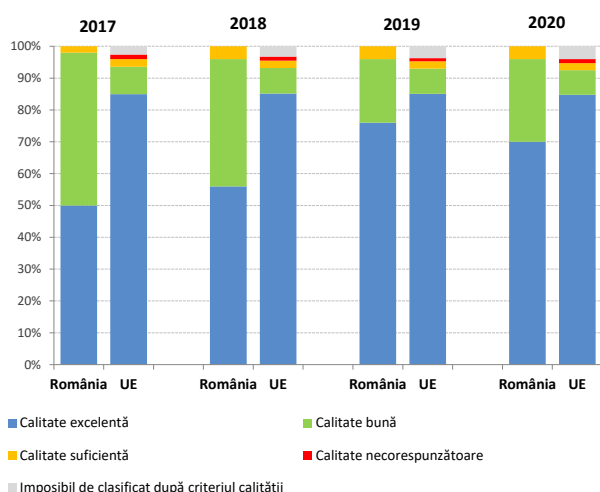

Figura 31: Calitatea apei pentru scăldat în România în perioada 2017-2020¹¹⁵

*Pentru 2017, 2018 și 2019, sunt incluse în media UE date referitoare la apele pentru scăldat din UK.

Directiva privind nitrații

În cadrul EIR din 2019 se menționează că România dispune de un program de acțiune revizuit pentru punerea în aplicare a Directivei privind nitrații, care se aplică la nivelul întregului teritoriu național, și că modificările legislative au adus îmbunătățiri. Autoritățile române au decis să pună în aplicare „abordarea la nivelul întregului teritoriu” în loc să desemneze zone vulnerabile

¹¹⁴ Agenția Europeană de Mediu, [Calitatea apei pentru scăldat în 2020](#), 2022.

¹¹⁵ Agenția Europeană de Mediu, Calitatea apei pentru scăldat în [2017](#), [2018](#), [2019](#), [2020](#).

la nitrați și au modificat unele măsuri din programul de acțiune, îmbunătățindu-le semnificativ. Cu toate acestea, calitatea apelor subterane din România s-a îmbunătățit într-o mică măsură în perioada 2016-2019 în comparație cu perioada de raportare anterioară, aproximativ 15 % din stații depășind media anuală de 50 mg de nitrat pe litru. România trebuie, de asemenea, să abordeze problema eutrofizării și ar trebui să ia măsuri de remediere. Există, de asemenea, hotspoturi în care poluarea ar trebui redusă de urgență¹¹⁶. O cantitate prea mare de azot sau fosfor în apă poate provoca proliferarea algelor. O astfel de situație poate avea efecte negative asupra peștilor, a persoanelor care se scaldă în apele respective și a mediului în general. România și-a desemnat întregul teritoriu drept zonă sensibilă și a decis că aglomerările de peste 10 000 de locuitori echivalenți care deversează în zone sensibile trebuie să aplice un tratament biologic cu eliminare a azotului și a fosforului¹¹⁷.

Directiva privind tratarea apelor urbane reziduale

Apele uzate urbane trebuie epurate înainte de evacuare, astfel încât să nu polueze mediul. În România, apele uzate urbane sunt epurate în 642 de stații din întreaga țară, înainte de a fi evacuate. De-a lungul anilor, România a întâmpinat dificultăți în îndeplinirea obligațiilor care îi revin în temeiul Directivei privind tratarea apelor urbane reziduale¹¹⁸. Conform ultimelor date raportate, se pare că sunt necesare noi eforturi mai intense pentru asigurarea colectării a 7,16 milioane de locuitori echivalenți de ape uzate urbane (35,9 %), tratarea biologică a încă 12,87 milioane de locuitori echivalenți de ape uzate urbane (65,7 %) și tratarea biologică, cu eliminare a azotului și a fosforului, a încă 7,72 milioane de locuitori echivalenți de ape uzate urbane (58,8 %)¹¹⁹. În ansamblu, doar 12 % din apele uzate urbane din România sunt epurate în conformitate cu cerințele Directivei privind tratarea apelor urbane reziduale. Această rată se situează sub media de 76 % în UE.

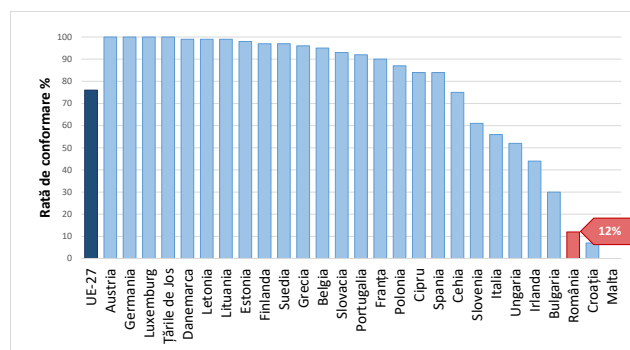
¹¹⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021DC1000&from=RO>.

¹¹⁷ Sistemul european de informații privind apa, <https://water.europa.eu/countries/uwwt/romania>.

¹¹⁸ <https://water.europa.eu/countries/uwwt/romania>.

¹¹⁹ Sistemul european de informații privind apa, <https://water.europa.eu/countries/uwwt/romania>.

Figura 32: Proportia de ape uzate urbane care îndeplinesc toate cerințele din Directivei privind tratarea apelor urbane reziduale (colectare, tratare biologică, tratare biologică cu eliminare a azotului și/sau a fosforului) în zonele urbane conforme cu Directiva privind tratarea apelor urbane reziduale („rata de conformare”)¹²⁰

În ciuda îmbunătățirilor în materie de conformare înregistrate de-a lungul anilor, pentru care utilizarea fondurilor UE a fost fundamentală, Comisia a trimis României un aviz motivat pentru nerespectarea Directivei privind tratarea apelor urbane reziduale în ceea ce privește aglomerările de peste 10 000 de locuitori echivalenți, care au beneficiat de o perioadă de tranziție în conformitate cu Tratatul de aderare a României. De fapt, 185 de aglomerări mari continuă să nu respecte obligațiile de colectare a apelor uzate urbane, în timp ce 188 de aglomerări mari nu respectă obligațiile de epurare secundară, iar 189 de aglomerări mari nu respectă obligațiile de epurare terțiară¹²¹.

România prezintă una dintre cele mai scăzute rate de conformare cu legislația UE din domeniul apei (6 %) și se confruntă cu cele mai mari nevoi de investiții pentru a ajunge și a rămâne în stare de conformare. Este necesar să se intensifice eforturile de extindere și modernizare a infrastructurii de apă potabilă și de ape uzate, precum și de asigurare a unui serviciu durabil la un preț rezonabil. Deși s-au înregistrat unele progrese în ultimii ani, pierderile de apă în rețeaua publică și lipsa de epurare a apelor uzate urbane constituie în continuare o problemă.

În PNRR, România a prevăzut o serie de reforme esențiale pentru sprijinirea sectorului apei, în special o reformă pentru consolidarea cadrului de reglementare, în vederea unei gestionări durabile a sectoarelor apei și apelor uzate, și pentru accelerarea accesului publicului la servicii de calitate. Obiectivul acestei reforme este de a se îmbunătăți capacitatea operatorilor regionali ai infrastructurii de apă și de a se mări calitatea și eficiența cooperării dintre aceștia, autoritățile locale/asociațiile de

dezvoltare intercomunitară (ADI-uri) și proprietarii de infrastructurii de apă și canalizare. În acest context, au fost identificate o serie de modificări legislative și de reglementare. Reconfigurarea actualului mecanism economic al Administrației Naționale „Apele Române” (ANAR) constituie o altă reformă importantă prin care ar trebui să se asigure modernizarea și întreținerea sistemului național de gestionare a apei și punerea în aplicare corespunzătoare a Directivei-cadru privind apa și a Directivei privind inundațiile.

În cadrul EIR din 2019 au fost stabilite pentru România mai multe acțiuni prioritare în sectorul apei, care vizau în special consolidarea monitorizării apelor de suprafață prin acoperirea tuturor elementelor de calitate relevante din toate categoriile de apă și o mai bună punere în aplicare a cerințelor Directivei privind tratarea apelor urbane reziduale, în special prin stabilirea unui plan de aplicare realist și eficient care să acopere următorii ani, inclusiv sursele de finanțare preconizate. S-au înregistrat progrese foarte limitate. Planul de aplicare realist și eficient care să acopere următorii ani și să includă sursele de finanțare preconizate nu s-a materializat încă.

Acțiuni prioritare în 2022

- Consolidarea monitorizării apelor de suprafață prin acoperirea tuturor elementelor de calitate relevante din toate categoriile de apă, inclusiv elementele de calitate hidromorfologice, și îmbunătățirea monitorizării cantitative și chimice a apelor subterane.
- Asigurarea unor evaluări și justificări temeinice, conform cerințelor Directivei-cadru privind apa [articolul 4 alineatul (7)], ale proiectelor cu potențial de afectare a stării corpurilor de apă.
- Îmbunătățirea punerii în aplicare a cerinței din Directiva privind tratarea apelor urbane reziduale referitoare la tratarea mai riguroasă a apelor uzate evacuate în zone sensibile și asigurarea unor investiții care să permită epurarea corespunzătoare a apelor uzate din orașele mari.
- Punerea în aplicare deplină a Directivei privind tratarea apelor urbane reziduale în toate localitățile, prin construirea infrastructurii necesare. Intensificarea eforturilor de asigurare a punerii în aplicare a Directivei privind tratarea apelor urbane reziduale, în special pe baza unui plan de aplicare realist și eficient care să acopere următorii ani, inclusiv sursele de finanțare preconizate.

¹²⁰ Comisia Europeană, [Sistemul european de informații privind apa – Apele dulci](#), 2021.

¹²¹ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/ro/inf_22_601.

Substanțele chimice

UE urmărește să se asigure că substanțele chimice sunt produse și utilizate astfel încât să se reducă la minimum orice efect negativ semnificativ asupra sănătății umane și a mediului. În octombrie 2020, Comisia a publicat Strategia pentru promovarea sustenabilității în domeniul substanțelor chimice – „Către un mediu fără substanțe toxice”¹²², care a condus la unele modificări sistematice ale legislației UE în domeniul substanțelor chimice. Strategia face parte din obiectivul ambițios al UE de reducere la zero a poluării – un angajament esențial al Pactului verde european

Legislația UE în domeniul substanțelor chimice¹²³ asigură o protecție primară pentru sănătatea umană și pentru mediu. Prin această legislație se asigură, de asemenea, stabilitate și previzibilitate pentru întreprinderile care își desfășoară activitatea pe piața internă.

Din 2007, Comisia culege informații cu privire la asigurarea respectării Regulamentului privind înregistrarea, evaluarea, autorizarea și restricționarea substanțelor chimice (Regulamentul REACH) și a Regulamentului privind clasificarea, etichetarea și ambalarea (Regulamentul CLP). În decembrie 2020, Comisia a evaluat rapoartele statelor membre privind punerea în aplicare și asigurarea respectării acestor regulamente¹²⁴, în conformitate cu articolul 117 alineatul (1) din Regulamentul REACH și cu articolul 46 alineatul (2) din Regulamentul CLP. Conform celor mai recente date disponibile, structurile naționale de asigurare a respectării nu s-au schimbat foarte mult. Din acest raport reiese totuși că există în continuare numeroase disparități în ceea ce privește punerea în aplicare a regulamentelor REACH și CLP, în special în domeniul asigurării respectării. Nivelurile de conformare înregistrate în statele membre par să fie destul de stabile în timp, dar prezintă o ușoară tendință de înrăutățire, care se datorează probabil (i) faptului că autoritățile de aplicare a legii sunt mai eficiente în detectarea produselor/întreprinderilor neconforme și (ii) faptului că pe piața UE se introduc mai multe produse neconforme.

În august 2021, Comisia a publicat o evaluare măsurabilă a asigurării respectării¹²⁵ celor două regulamente

principale ale UE privind substanțele chimice (Regulamentul REACH și Regulamentul CLP), utilizând un set de indicatori pentru diferite aspecte ale punerii în aplicare.

Responsabilitatea pentru verificarea conformității cu Regulamentul REACH în România revine următoarelor autorități¹²⁶:

- Garda Națională de Mediu,
- Inspekția Muncii și
- Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor (în cazul Regulamentului CLP).

România a elaborat strategii de asigurare a respectării atât pentru Regulamentul REACH, cât și pentru Regulamentul CLP, dar le-a pus în aplicare parțial¹²⁷. Aceste strategii constau în:

- planificarea anuală a asigurării respectării legislației;
- priorități pentru asigurarea respectării, acțiuni de monitorizare, activități de asigurare a respectării, rapoarte de asigurarea respectării, indicatori de performanță și raportare externă.

În general, toate încălcările Regulamentului REACH sunt considerate contravenții de mediu grave sau foarte grave. În cazul contravențiilor suficiente de grave, autoritatea competentă poate decide să impună și alte sancțiuni în afară de o amendă. Autoritatea respectivă poate de asemenea, dacă este necesar, să dispună punerea provizorie sub sechestru a bunurilor și documentelor.

Pentru asigurarea respectării regulamentelor REACH și CLP, România alocă 90 de salariați, cu 384 de ore/om/an, plus 43 de inspeciori ai muncii¹²⁸. Numărul de controale efectuate în legătură cu regulamentele REACH și CLP – 476 în 2019 – continuă să fie mult mai scăzut decât media din UE. Dintre controalele efectuate în legătură cu Regulamentul REACH, care pot fi proactive (inspekții) sau reactive/extraordinare (și anume investigații în urma plângerilor, accidentelor și sesizărilor), majoritatea sunt proactive. Nivelul real de cunoștințe de specialitate a crescut de la ultima raportare, dar continuă să nu fie suficient pentru unele sarcini legate de Regulamentul REACH, și anume pentru gestionarea riscurilor și pentru unele domenii specifice de interes, cum ar fi nanomaterialele și perturbatorii endocrini. Ar trebui subliniat procentul scăzut de cazuri de neconformitate din numărul total de controale¹²⁹.

¹²² [COM\(2020\) 667 final.](#)

¹²³ Regulamentul REACH: JO L 396, 30.12.2006, p. 1. Regulamentul CLP: JO L 252, 31.12.2006, p. 1.

¹²⁴ Comisia Europeană, Raport final privind funcționarea regulamentelor REACH și CLP, [Final report REACH-CLP MS reporting 2020.pdf \(europa.eu\)](#).

¹²⁵ Comisia Europeană, Asigurarea respectării regulamentelor REACH și CLP: indicatori ai asigurării respectării legislației la nivelul UE.

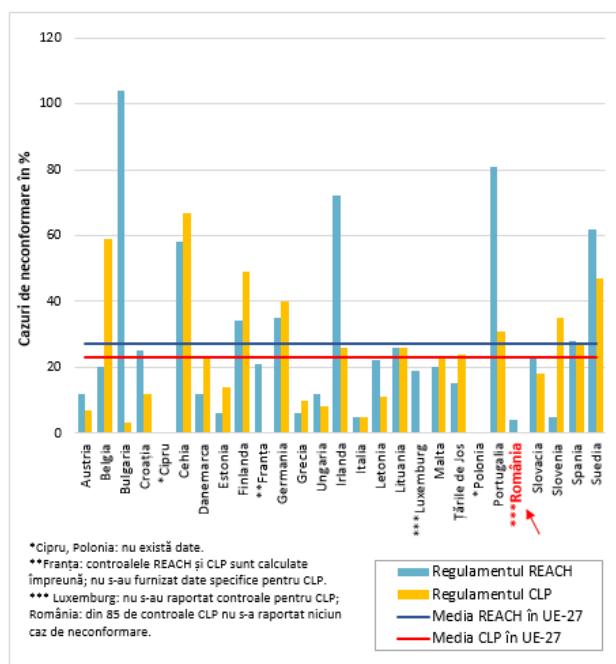
¹²⁶ [Final report REACH-CLP MS reporting 2020.pdf \(europa.eu\)](#), p. 71.

¹²⁷ [Final report REACH-CLP MS reporting 2020.pdf \(europa.eu\)](#), p. 76.

¹²⁸ Comisia Europeană, Raport final privind funcționarea regulamentelor REACH și CLP, [Final report REACH-CLP MS reporting 2020.pdf \(europa.eu\)](#), p. 75.

¹²⁹ [Final report REACH-CLP MS reporting 2020.pdf \(europa.eu\)](#), p. 87-88.

Figura 33: Procentul (%) de cazuri de neconformitate din numărul total de controale efectuate în legătură cu regulamentele REACH și CLP în cursul anului 2019, pe state membre și în comparație cu media din UE¹³⁰

Acțiune prioritară în 2022

- Modernizarea capacităților administrative pentru punerea în aplicare și asigurarea respectării unei toleranțe zero față de neconformitate.

¹³⁰ Comisia Europeană, [Raport final privind funcționarea regulamentelor REACH și CLP](#), p 87 și 88, 2022.

4. Acțiunile climatice

În concordanță cu Acordul de la Paris și ca parte integrantă din Pactul verde european, Legea europeană a climei stabilește ca obiective ale UE realizarea neutralității climatice până în 2050 și reducerea, până în 2030, a emisiilor de gaze cu efect de seră (GES) cu 55 % față de nivelul din 1990. Legea limitează, de asemenea, contribuția pe care eliminarea carbonului o poate aduce la reducerea emisiilor în 2030, pentru a se asigura suficiente eforturi de atenuare. UE și statele membre ale acesteia au transmis către CCONUSC, în decembrie 2020, valori actualizate ale contribuției stabilite la nivel național (CSN). UE acționează în toate sectoarele și politicile pentru reducerea emisiilor de GES și pentru realizarea tranziției la o economie neutră din punct de vedere climatic și durabilă, precum și pentru abordarea consecințelor inevitabile ale schimbărilor climatice. Legislația UE în domeniul climei stimulează reducerile de emisii generate de producția de energie electrică, de industrie, de transporturi, de sectorul maritim și de gazele fluorurate cu efect de seră (gaze fluorurate) utilizate în produse. În ceea ce privește transportul rutier, legislația UE prevede reducerea, până în 2020, a intensității GES din carburanții vehiculelor cu 6 % față de nivelul din 2010¹³¹ și stabilește standarde obligatorii în materie de emisii de GES pentru diferitele categorii de vehicule¹³². În temeiul Regulamentului privind gazele fluorurate, emisiile de gaze fluorurate ale UE vor fi reduse până în 2030 cu două treimi față de nivelurile din 2014. Începând din 2021, în eforturile de reducere a emisiilor în UE au fost incluse emisiile și absorbțiile de GES din LULUCF. Politica de adaptare elaborată de UE face parte integrantă din Pactul verde european. Din 2021, statele membre au obligația de a raporta cu privire la politicile lor naționale de adaptare¹³³, întrucât Legea europeană a climei recunoaște că adaptarea este o componentă-cheie a răspunsului mondial pe termen lung la schimbările climatice. Statele membre vor trebui să adopte strategii naționale, iar UE va evalua periodic progresele înregistrate, în cadrul guvernărilor sale generale privind acțiunile în domeniul climei. Strategia UE privind adaptarea la schimbările climatice, actualizată și publicată în februarie 2021, stabilește modul în care UE poate să se adapteze la efectele inevitabile ale schimbărilor climatice și să devină rezilientă la schimbările climatice până în 2050.

¹³¹ Directiva privind calitatea carburanților (Directiva 98/70/CE) stabilește cerințe stricte de calitate pentru combustibilii utilizați în transportul rutier în UE, în vederea protejării sănătății umane și a mediului și a creșterii gradului de siguranță pe drumurile din întreaga UE.

¹³² Directiva 98/70/CE.

¹³³ Articolul 29 din Regulamentul (UE) 2018/1999.

Principalele politici și strategii naționale în domeniul climei

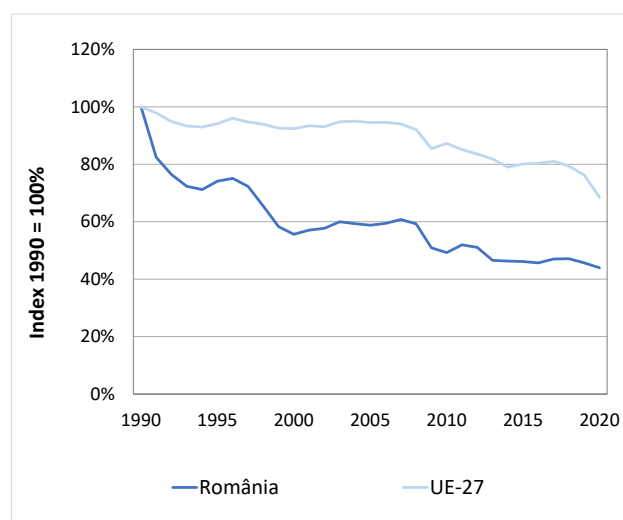
România dispune de un plan național integrat privind energia și clima (PNEC) pentru perioada 2021-2030. Activitatea se bazează pe planuri pe termen lung privind energia și clima.

În PNRR, România alocă 41,03 % din plan obiectivelor climatice și prezintă reforme și investiții cruciale pentru accelerarea tranziției verzi, inclusiv investiții pentru energia din surse regenerabile și renovarea clădirilor publice și private.

În ceea ce privește prioritățile în materie de adaptare, Strategia națională privind schimbările climatice și creșterea economică bazată pe emisii reduse de carbon se axează pe măsuri și acțiuni pentru 12 sectoare prioritare și identifică diferite tipuri de riscuri și evenimente legate de climă, cum ar fi alunecările de teren, eroziunea solurilor, daunele provocate de furtuni, seceta, inundațiile, focarele de boli sau lipsa accesului la resurse de apă.

Emisiile totale de gaze cu efect de seră ale României au scăzut considerabil față de 1990. Emisiile de gaze cu efect de seră la nivelul întregii economii au scăzut cu 59 % între 1990 și 2020. Emisiile pe cap de locuitor sunt mai scăzute decât media din UE. Cu toate acestea, intensitatea emisiilor din economia României continuă să fie de două ori mai mare decât media din UE. Producția de bunuri și servicii din România continuă să prezinte o foarte mare intensitate a carbonului și a energiei.

Figura 34: Emisiile totale de gaze cu efect de seră (inclusiv din aviația internațională) în România, în perioada 1990-2020

Obiectivul de partajare a eforturilor

În ceea ce privește emisiile care nu sunt acoperite de sistemul UE de comercializare a certificatelor de emisii (ETS), statele membre au ținte naționale obligatorii în temeiul legislației privind partajarea eforturilor¹³⁴. În temeiul legislației UE, România are un obiectiv de limitare a creșterii emisiilor de GES în sectoarele non-ETS (clădiri, transport rutier și transport maritim intern, agricultură, deșeuri și industrii mici) la +19 % până în 2020 și de reducere a emisiilor cu 2 % până în 2030 față de nivelurile din 2005.

Emisiile țării care nu sunt acoperite de ETS au fost mai scăzute în 2019 decât în 2020. În planul său național privind energia și clima, România intenționează să realizeze aceleași reduceri ca și obiectivul actual de partajare a eforturilor de -2 % pentru 2030.

Figura 35: Situația din România a emisiilor și obiectivelor prevăzute în Decizia privind partajarea eforturilor/Regulamentul privind partajarea eforturilor, în 2020 și 2030, ca variație procentuală față de 2005

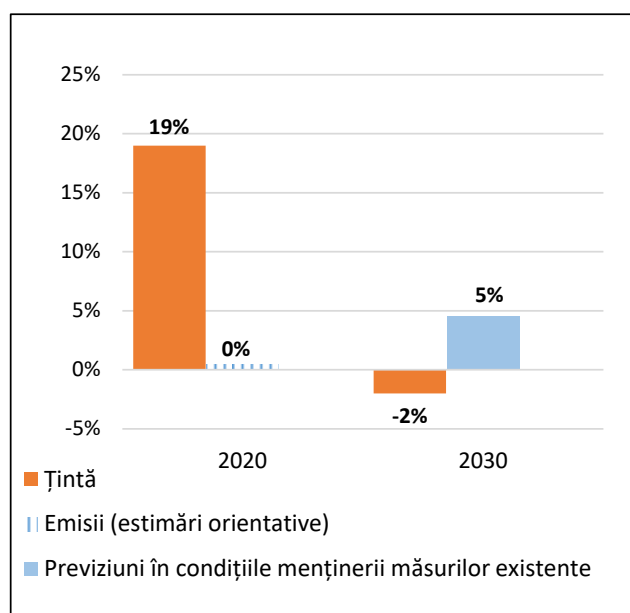
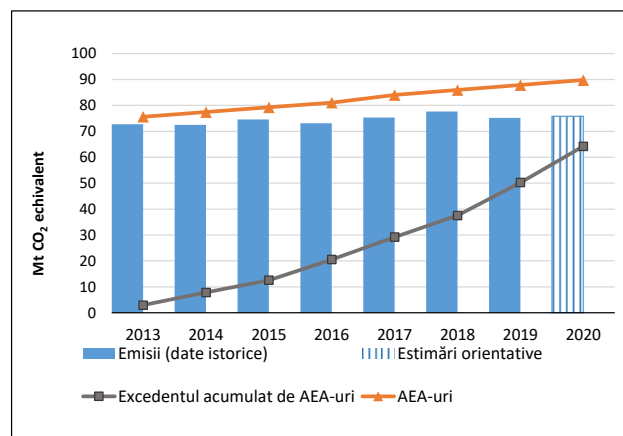

Figura 36: Situația din România a emisiilor, a nivelurilor anuale de emisii alocate (AEA-uri) și a excedentului/deficitului acumulat de AEA-uri prevăzute în Decizia privind partajarea eforturilor, în perioada 2013-2020

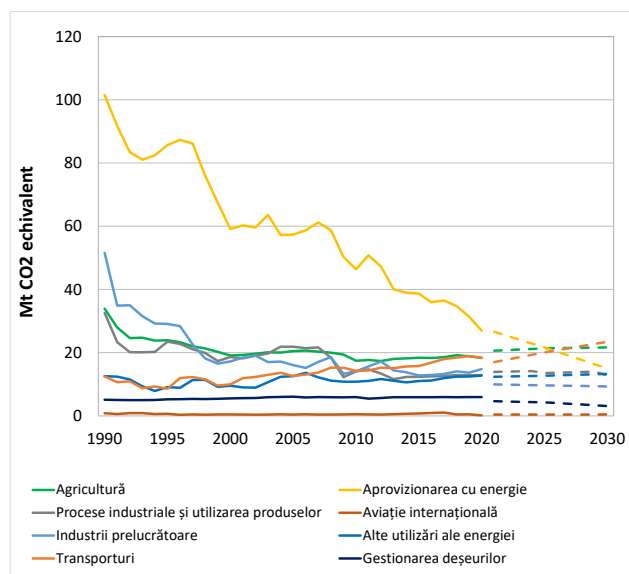
Principalele evoluții sectoriale

În sectorul transportului rutier din România, intensitatea emisiilor de GES generate de carburanții pentru vehicule a scăzut cu 2,8 %. Țara trebuie să acționeze rapid pentru a atinge obiectivul actual de reducere cu 6 %. Există mai multe tipuri de acțiuni pe care statele membre le pot adopta în acest sens, de exemplu extinderea în continuare a utilizării energiei electrice în transportul rutier, sprijinirea utilizării biocombustibililor, în special a biocombustibililor avansați, stimularea dezvoltării și a utilizării de combustibili regenerabili de origine nebiologică și reducerea emisiilor generate înainte de procesele de rafinare.

În 2019, transporturile din România au reprezentat 16 % din totalul emisiilor de gaze cu efect de seră. Emisiile au crescut cu 40 % față de 2005.

¹³⁴ Regulamentul (UE) 2018/842.

Figura 37: Emisiile de gaze cu efect de seră din România, pe sectoare¹³⁵ – emisii istorice în perioada 1990-2019 și previziuni pentru perioada 2021-2030¹³⁶

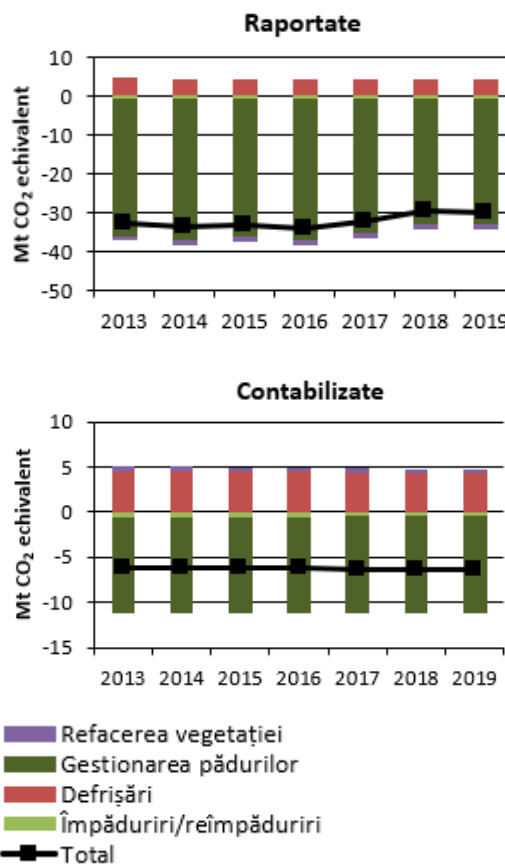
Pentru reducerea emisiilor în sectorul clădirilor, este necesar să se mărească eficiența energetică a parcului imobiliar. Se creează astfel și economii sporite de energie. Acest lucru este cu atât mai relevant cu cât consumul de energie al clădirilor din România reprezintă 45 % din consumul total de energie din țară (în comparație cu media de 40 % din UE). În PNRR se pune accentul pe eficiența energetică a clădirilor private și publice, pentru care sunt prevăzute aproximativ 1,72 miliarde EUR, ceea ce ar trebui să contribuie la facilitarea tranziției verzi.

În sectorul exploatarea terenurilor, schimbării destinației terenurilor și silviculturii (LULUCF), se preconizează că România va înregistra o scădere a absorbțiilor nete până în 2030. Cantitățile raportate în temeiul Protocolului de la Kyoto pentru sectorul LULUCF din România indică absorbții nete de -32,2 Mt echivalent CO₂ în medie pentru perioada 2013-2019. Astfel, România reprezintă 9,3 % din media anuală de -344,9 Mt echivalent CO₂ a absorbțiilor din UE-27. În contabilitatea pentru aceeași perioadă sunt indicate credite nete de -6,3 Mt echivalent CO₂ în medie, ceea ce reprezintă 5,4 % din capacitatea de absorbție a UE-27, contabilizată la -115,0 Mt echivalent CO₂.

¹³⁵ Sectoarele din figură corespund următoarelor coduri IPCC: Aprovizionarea cu energie: 1A1, 1B și 1C. Consumul de energie în industriile prelucrătoare: 1A2. Procesele industriale și utilizarea produselor: 2. Transporturi: 1A3. Alte utilizări ale energiei: 1A4, 1A5 și 6. Agricultură: 3. Deșeurii: 5. Aviație internațională: 1.D.1.a.

¹³⁶ Agenția Europeană de Mediu, [Tendințe și previziuni privind GES totale](#).

Figura 38: Emisiile și absorbțiile din LULUCF raportate și contabilizate în România¹³⁷

Utilizarea veniturilor din licitarea certificatelor EU ETS

Veniturile totale obținute din licitarea certificatelor de emisii în cadrul sistemului EU ETS în perioada 2012-2021 s-au ridicat la peste 3,6 miliarde EUR. În România, 50 % din venituri sunt rezervate pentru activități legate de schimbările climatice și energie și încă 6 % sunt rezervate pentru proiecte de reducere a emisiilor de GES, 15 % fiind prevăzute pentru compensarea indirectă a emisiilor de dioxid de carbon și 29 % pentru bugetul general.

Acțiuni prioritare în 2022

- Accelerarea decarbonizării sectorului transporturilor.
- Îmbunătățirea eficienței energetice în consumul de energie primară și consumul final de energie.
- Asigurarea utilizării durabile a bioenergiei.

¹³⁷ Diferențele dintre emisiile din LULUCF raportate și cele contabilizate în temeiul Protocolului de la Kyoto sunt descrise în „Nota explicativă privind LULUCF – cantități contabilizate și raportate în temeiul Protocolului de la Kyoto”.

- Adoptarea la o scară mai largă a energiei din surse regenerabile. În ciuda unei ponderi ridicate a energiei din surse regenerabile, aprovizionarea cu energie a României rămâne cea mai importantă sursă de emisii de gaze cu efect de seră.
- Promovarea electrificării parcului auto întrucât reprezintă o oportunitate pentru economia și locurile de muncă din România, deoarece sectorul fabricării de autovehicule este un angajator important.
- Asigurarea unei tranziții juste, întrucât proporția de ocupare a forței de muncă în extracția combustibililor fosili, în special în extracția cărbunelui, este foarte ridicată în România, în termeni relativi.

Partea II – Cadrul favorizant: instrumente de punere în aplicare

5. Finanțarea

Nevoile de investiții de mediu în Uniunea Europeană

Finanțarea măsurilor de mediu este esențială pentru succesul acestora. Deși cea mai mare parte a finanțării provine din surse naționale, diverse fonduri ale UE contribuie în mod semnificativ, ajutând la remedierea deficitelor de finanțare.

După 2020, măsurile de mediu vor fi sprijinite, de asemenea, prin Fondul UE de redresare în urma pandemiei de COVID-19 (prin intermediul MRR) și prin aplicarea, la nivelul întregului buget al UE, a principiului de „a nu aduce prejudicii semnificative”. Angajamentele reînnoite în cadrul COP26 (care a avut loc la Glasgow în octombrie-noiembrie 2021) și al Convenției privind diversitatea biologică (aprilie-mai 2022)¹³⁸ se vor reflecta, de asemenea, în bugetul UE. Deficitele generale de investiții de mediu (UE-27)

sau 158-518 miliarde EUR (domeniu de aplicare mai larg) pe an¹⁴¹. Aceste nevoi de investiții reflectă într-adevăr obiectivele de punere în aplicare pentru 2020 și 2030 (cu excepția costurilor de adaptare la schimbările climatice, care urmează, conform estimărilor, să rămână pentru un orizont de timp mai lung).

O actualizare preliminară a deficitului de investiții de bază al UE în domeniul mediului este prezentată în tabelul 1¹⁴². Aproape 40 % din nevoile de investiții de mediu sunt legate de combaterea poluării, reprezentând aproape două treimi din deficitul total dacă sunt combinate cu gestionarea apei. Deficitul de investiții în domeniul economiei circulare și al deșeurilor este estimat la 13-28 de miliarde EUR pe an, în funcție de nivelurile de circularitate puse în aplicare. Deficitul anual de finanțare a biodiversității este estimat la aproximativ 20 de miliarde EUR.

Deficitele generale de investiții de mediu (UE-27)

Nevoile de investiții ale UE pentru tranziția verde acoperă o serie de domenii interconectate. Nevoile de investiții suplimentare care depășesc valorile de referință (și anume diferența dintre ceea ce este necesar și ceea ce se preconizează că se va investi dacă nu sunt întreprinse acțiuni suplimentare) pentru climă, energie și transporturi au fost estimate la 390 de miliarde EUR pe an (UE-27)¹³⁹, la care se mai adaugă 130 de miliarde EUR pentru îndeplinirea principalelor obiective de mediu ale UE¹⁴⁰. Costurile de adaptare la schimbările climatice pot fi, de asemenea, semnificative, ajungând la un total de 35-62 de miliarde EUR (domeniu de aplicare mai restrâns)

¹³⁸ [Convenția privind diversitatea biologică \(cbd.int\); cadrul global post-2020 pentru biodiversitate | UICN.](#)

¹³⁹ [SWD\(2021\) 621](#), care însoțește propunerea COM(2021) 557 de modificare a Directivei (UE) 2018/2001 (REDII).

¹⁴⁰ [SWD\(2020\) 98 final/2.](#)

¹⁴¹ [SWD\(2018\) 292](#). Evaluarea impactului care însoțește Propunerea de regulament privind LIFE [COM(2018) 385].

¹⁴² Cu scăderi datorate Brexitului și reconcilierii anumitor obiective. Sursă: Comisia Europeană, DG Mediu, „Studiu de sprijinire a analizei nevoilor de investiții verzi în UE” (în curs, 2021-2023) și DG Mediu, analiză internă „Nevoile de investiții de mediu și finanțarea în tranziția verde a UE”, iulie 2020.

Tabelul 1: Defalcarea estimată a deficitelor de investiții de mediu în UE-27, pe obiective de mediu, în perioada 2021-2030 (pe an)¹⁴³

Obiectivul de mediu	Deficitul de investiții estimat (UE-27, pe an)	
	Miliarde EUR	%
Prevenirea și controlul poluării	42,8	39 %
Gestionarea apei și industrii	26,6	24 %
Economia circulară și deșeurile	13,0	12 %
Biodiversitatea și ecosistemele ¹⁴⁴	21,5	20 %
Cercetarea, dezvoltarea și inovarea și altele	6,2	6 %
Total	110,1	100 %

Nevoile de investiții de mediu din România

România are nevoi semnificative de investiții în sectorul apei și al deșeurilor și pentru asigurarea protecției biodiversității. Este necesar, de asemenea, să se intensifice eforturile pentru abordarea problemelor legate de calitatea aerului prin asigurarea unei mai mari durabilități în sectorul transporturilor și al energiei. Dificultățile la nivel de capacități administrative și problemele de absorbție împiedică utilizarea adecvată a fondurilor disponibile în domeniul mediului. România întâmpină dificultăți și în ceea ce privește stabilirea priorităților și planificarea.

Prevenirea și controlul poluării

Conform estimărilor din prima evaluare prospectivă privind aerul curat realizată de UE¹⁴⁵ în cadrul

¹⁴³ Comisia Europeană, DG Mediu, „Studiu de sprijinire a analizei nevoilor de investiții verzi în UE” (în curs, 2021-2023) și DG Mediu, analiză internă „Nevoile de investiții de mediu și finanțarea în tranziția verde a UE”, iulie 2020.

¹⁴⁴ Pentru satisfacerea nevoilor aferente Strategiei privind biodiversitatea pentru 2030 (Natura 2000, infrastructura verde) ar trebui deblocate cel puțin 20 de miliarde EUR pe an pentru natură [COM(2020) 380 final], în timp ce pentru acoperirea integrală a strategiei (inclusiv refacerea) ar putea fi necesare 30-35 de miliarde EUR, ceea ce indică un deficit de 10-20 de miliarde EUR pe an față de cheltuielile de referință curente.

¹⁴⁵

https://ec.europa.eu/environment/air/pdf/clean_air_outlook_overview_report.pdf.

programului „Aer curat pentru Europa”, costurile totale de control al poluării atmosferice suportate de România pentru îndeplinirea, până în 2030, a cerințelor de reducere a emisiilor, prevăzute în Directiva PNE, se ridică la 1,75 miliarde EUR pe an, din care costurile de capital se ridică la 1,27 miliarde EUR pe an¹⁴⁶.

În a doua evaluare prospectivă privind aerul curat se sugerează¹⁴⁷ că prin punerea în aplicare a tuturor actelor legislative din 2018, a măsurilor privind clima/energia pentru 2030 și a PNCPA se va facilita în mare măsură atingerea până în 2030 a respectivelor obiective (cu excepția obiectivelor pentru amoniac în cazul a 15 state membre, printre care și România). Cu toate acestea, Directiva PNE prevede anumite reduceri ale emisiilor deja pentru perioada 2020-2029, inclusiv realizarea de progrese proporționale până în 2025 în vederea atingerii obiectivelor stabilite pentru 2030 (pe baza unor traiectorii lineare sau de altă natură).

Gestionarea apei

În România continuă să fie necesare investiții semnificative pentru accelerarea respectării Directivei-cadru privind apa (DCA) și a Directivei privind inundațiile. România înregistrează progrese slabe în ceea ce privește respectarea Directivei privind tratarea apelor urbane reziduale.¹⁴⁸

Deși respectarea legislației UE în domeniul apei reprezintă de aproape două decenii prioritatea generală pentru sectorul apei din România, respectarea Directivei privind tratarea apelor urbane reziduale s-a dovedit de departe cea mai dificilă sarcină și rămâne extrem de dificilă, în ciuda investițiilor masive în canalizare.

Aproximativ 64 % din corpurile de apă naturale și 38 % din corpurile de apă modificate/artificiale respectă standardul de „stare ecologică bună” sau mai mult, impus de Directiva-cadru a UE privind apa. Cu toate acestea, există probleme chimice și cantitative majore¹⁴⁹.

Dat fiind că tarifele din România sunt deja la limita suportabilității, în comparație cu situația din alte state membre, posibilitatea de strângere de fonduri de la utilizatorii de apă pentru finanțarea nevoilor de investiții

¹⁴⁶ În care intră reducerile și plafoanele de emisii pentru cinci poluanți atmosferici – SO_x, NO_x, PM_{2,5}, NH₃ și COV – până în 2030, comparativ cu 2005. Sursă: Progresele înregistrate în direcția îndeplinirii obiectivelor UE privind calitatea aerului și emisiile, IIASA 2018, p. 29. Cerințele se bazează pe [Directiva \(UE\) 2016/2284](#).

¹⁴⁷ [COM\(2021\) 3 final](#) și [anexa care conține raportul](#).

¹⁴⁸ Punerea în aplicare a Directivei-cadru privind apa (2000/60/CE), a Directivei privind standardele de calitate a mediului (2008/105/CE, modificată prin Directiva 2013/39/UE), și a Directivei privind inundațiile (2007/60/CE): [Report-implementation-WaterFrameworkDirective.pdf](#).

¹⁴⁹ OCDE – [Aprovizionarea cu apă și salubritatea – Fișă informativă de țară](#).

este restrânsă. Sunt necesare investiții semnificative pentru respectarea Directivei privind apa potabilă, astfel cum a fost revizuită, pentru asigurarea accesului populațiilor vulnerabile și pentru îmbunătățirea eficienței rețelei (reducerea pierderilor), precum și pentru respectarea Directivei privind tratarea apelor urbane reziduale. Într-un studiu recent efectuat de OCDE s-au evaluat nevoile de investiții ale sectorului apei din UE (pentru îndeplinirea cerințelor juridice privind apa potabilă și canalizare) și s-a constatat că cheltuielile cumulate necesare pentru România se vor ridica la aproximativ 21,6 miliarde EUR (6,5 miliarde EUR pentru Directiva privind apa potabilă + 15,1 miliarde EUR pentru Directiva privind tratarea apelor urbane reziduale) în perioada 2020-2030. S-a constatat că numai 5,6 miliarde EUR din această sumă reprezintă nevoi de investiții de capital (26 %), situându-se sub media de 47 % (din totalul necesarului de cheltuieli) din UE. Anual, nevoia de finanțare a industriei apei ar fi de aproximativ 2,2 miliarde EUR (apă potabilă și canalizare), iar nevoia de investiții de capital de cel puțin 560 de milioane (aproape 80 % din necesarul legat de apele reziduale). În plus, al 6-lea raport privind punerea în aplicare a Directivei-cadru privind apa și a Directivei privind inundațiile¹⁵⁰, publicat de curând, și studiul financiar și economic care îl însoțește¹⁵¹ reprezintă, de asemenea, o sursă relevantă de informații în acest domeniu. Chiar și așa, planul de investiții în domeniul apei (condiția favorizantă pentru coeziune) ar trebui să conțină estimări ale nevoilor și costurilor.

Deșeurile și economia circulară

În studiul referitor la deșeurile, UE a evaluat în mod cuprinzător nevoile de investiții în materie de deșeurile municipale și deșeurile de ambalaje. Conform acestui studiu, România trebuie să investească aproximativ 610 milioane EUR în sectorul deșeurilor în perioada 2021-2027, în plus față de valorile de referință. Această sumă crește la 893 de milioane EUR în perioada 2021-2035, ceea ce implică o nevoie anuală de investiții de 60-90 de milioane EUR pe an în medie¹⁵². Investițiile sunt necesare în ceea ce privește colectarea, tratarea deșeurilor biologice, instalațiile de reprelucrare în cadrul reciclării, instalațiile de sortare a deșeurilor și digitalizarea registrelor de deșeurile, dar nu includ principalele fluxuri de deșeurile (materiale plastice, textile,

mobilier) sau potențialul de investiții rezultat din adoptarea la scară mai largă a economiei circulare (în sectoare precum locuințele, transporturile sau produsele alimentare).

Domeniile prioritare rămân cele identificate în Raportul de alertă timpurie pentru România pentru 2018¹⁵³, în special planurile de gestionare a deșeurilor, sistemele de răspundere extinsă a producătorilor, colectarea separată, stimulentele economice, sprijinul tehnic pentru autoritățile locale, comunicarea și sensibilizarea și cheltuirea fondurilor UE¹⁵⁴.

Se preconizează că viitoarea alocare a UE pentru acest sector va scădea în cadrul noii perioade de programare, urmând să acopere doar o mică parte din bugetul necesar pentru investiții, deși continuă să fie necesare investiții importante. Prin urmare, se recomandă României să utilizeze în mod optim fondurile disponibile.

Biodiversitatea și ecosistemele

Cadrele de acțiune structurate în funcție de priorități și adoptate de statele membre în conformitate cu articolul 8 din Directiva privind habitatele conțin prioritățile de conservare pentru rețeaua Natura 2000 și de infrastructură verde de sprijin a acestora, costurile acestora și sursele de finanțare planificate pentru perioada corespunzătoare actualului cadru financiar multianual (CFM) (2021-2027). Pentru România, nevoile totale identificate se ridică la 543,7 milioane EUR pe an, din care 150 de milioane EUR reprezintă costuri unice anuale¹⁵⁵. Printre domeniile prioritare se numără elaborarea noilor planuri de gestionare a siturilor Natura 2000, actualizările planurilor de gestionare existente, punerea în aplicare a planurilor de gestionare, consolidarea capacității instituționale a ANANP, refacerea habitatelor din zonele umede și pajiști și a speciilor asociate, refacerea a 9 110 arboreti de fag, prevenirea fragmentării pădurilor și menținerea integrității coridoarelor forestiere din afara siturilor Natura 2000, precum și refacerea conectivității longitudinale a râurilor din siturile Natura 2000 și din afara acestora. Costurile suplimentare pentru punerea în aplicare a Strategiei privind biodiversitatea pentru 2030, în ceea ce privește creșterea gradului de protecție și refacere, nu sunt incluse în cele de mai sus.

¹⁵⁰ [Rapoartele de punere în aplicare a DCA și a Directivei privind inundațiile](#) – DG Mediu – Comisia Europeană.

¹⁵¹ Comisia Europeană, Direcția Generală Mediu, Date economice legate de punerea în aplicare a DCA și a Directivei privind inundațiile și finanțarea măsurilor, raport final, Oficiul pentru Publicații, 2021.

¹⁵² Comisia Europeană, Studiu privind nevoile de investiții în sectorul deșeurilor și privind finanțarea gestionării deșeurilor municipale în statele membre, 2019.

¹⁵³ [Comisia Europeană, Raport de alertă timpurie – Deșeurile](#).

¹⁵⁴ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/4d5f8355-bcad-11e9-9d01-01aa75ed71a1>.

¹⁵⁵ Grupul N2K, Consolidarea investițiilor în Natura 2000 și îmbunătățirea sinergiilor cu instrumentele de finanțare ale UE, raport către Comisia Europeană, 2021.

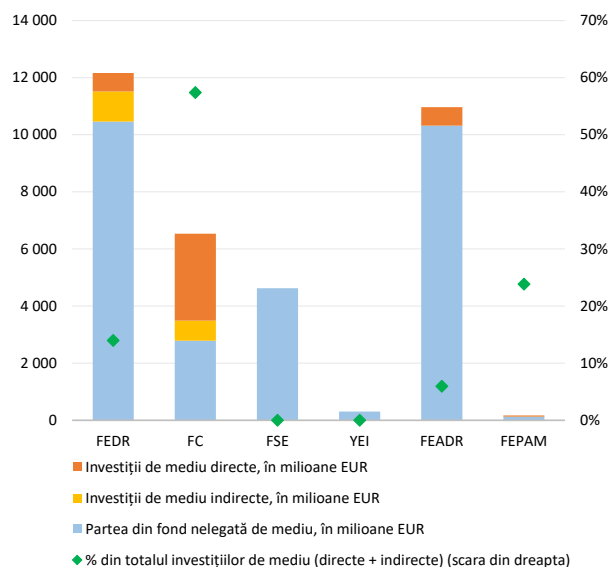
Finanțarea de mediu din partea UE în perioada 2014-2020

Cadrul financiar multianual (CFM) pentru perioada 2014-2020 a alocat aproape 960 de miliarde EUR (în angajamente, la prețurile din 2011)¹⁵⁶, pe care UE le poate cheltui în această perioadă. Angajamentul din CFM 2014-2020 în ceea ce privește tranziția verde a inclus un obiectiv de cheltuieli în domeniul climei de 20 %. Acesta a inclus, de asemenea, oportunități de finanțare pentru mediu, în special în cadrul fondurilor structurale și de investiții europene (fondurile ESI)¹⁵⁷. Bugetul CFM 2014-2020 a fost suplimentat ulterior cu peste 50 de miliarde EUR (în prețuri curente) din programul REACT-EU (pentru acțiuni de politică de coeziune împotriva COVID-19)¹⁵⁸.

România a primit 34,8 miliarde EUR din fondurile ESI în perioada 2014-2020 pentru investiții în crearea de locuri de muncă și într-o economie și un mediu europene durabile și sănătoase. Investițiile directe planificate în domeniul mediului s-au ridicat la 4,4 miliarde EUR iar alte 1,8 miliarde EUR au fost identificate ca valoare indirectă a investițiilor de mediu, totalizând 6,1 miliarde EUR.

Figura 40 oferă o imagine de ansamblu a diferitelor fonduri ESI (planificate) alocate României (cuantumul ale UE, fără cuantumul național).

Figura 39: Fondurile ESI alocate României, inclusiv investițiile în domeniul mediului, în perioada 2014-2020¹⁵⁹

Tabelul 2: Investițiile de mediu directe și indirecte efectuate în cadrul fondurilor ESI în România, în perioada 2014-2020¹⁶⁰

Instrumentul	Alocări pentru mediu (milioane EUR)
În cadrul politicii de coeziune (FEDR + FC)	5 447,7
<u>Investiții de mediu directe</u>	<u>3 686,8</u>
apă	2 224,3
deșeuri	318,2
calitatea aerului	390,6
biodiversitate și natură	250,3
reabilitarea terenurilor	24,7
climă și gestionarea riscurilor	478,7
<u>Investiții de mediu indirecte</u>	<u>1 760,8</u>
energie din surse regenerabile	19,6
eficiență energetică	440,9
alte tipuri de energie ¹⁶¹	22,6
transporturi durabile	1 212,9
turism durabil	64,9
În cadrul FEADR/dezvoltare rurală	651,0
<u>Investiții de mediu directe</u>	<u>650,3</u>
apă	385,5

¹⁵⁶ Regulamentul (UE, Euratom) nr. 1311/2013 al Consiliului.

¹⁵⁷ Fondurile structurale și de investiții europene (ESI) includ Fondul european de dezvoltare regională (FEDR), Fondul de coeziune (FC), Fondul social european (FSE) împreună cu Inițiativa privind ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor (YEI), Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime (FEPAM).

¹⁵⁸ Regulamentul (UE) 2020/2221.

¹⁵⁹ Comisia Europeană, DG Mediu – Analiză a datelor efectuată de DG Mediu pe baza Portalului de date deschise privind fondurile ESI (cohesiondata.ec.europa.eu), [Integrarea preocupărilor de mediu în fondurile politicii de coeziune \(COWI, 2017\)](#), [Regulamentul \(UE\) nr. 1303/2013](#), [Regulamentul \(UE\) 2021/1060](#) și [Regulamentul de punere în aplicare \(UE\) nr. 215/2014](#). Data-limită pentru trimiterea datelor: decembrie 2021. Investițiile de mediu sunt calculate aici prin utilizarea combinată a câmpurilor de intervenție și a coeficienților din Regulamentul (UE) nr. 1303/2013 și Regulamentul (UE) 2021/1060, ceea ce permite identificarea și evaluarea mai precisă a investițiilor de mediu relevante. NB: investițiile de mediu indirecte sunt evaluate cu ajutorul coeficienților de mediu din anexa I la Regulamentul (UE) 2021/1060 (și nu cu ajutorul valorii totale).

¹⁶⁰ Comisia Europeană, DG Mediu – Analiză a datelor. Valorile investițiilor de mediu identificate aici în sectoarele de mediu specifice pot să difere de valorile de urmărire de pe site-ul cohesiondata.ec.europa.eu, de exemplu în cazul [aerului curat](#) sau al [biodiversității](#) din cauza a doi factori: setul de coeficienți de mediu utilizați și gama de fonduri evaluate. Analiza efectuată de DG Mediu acoperă întreaga gamă de fonduri ESI. A se vedea și nota de subsol precedentă.

¹⁶¹ Sisteme inteligente de distribuție a energiei (rețele inteligente) și, respectiv, cogenerare și termoficare centralizată de înaltă eficiență, pe baza domeniilor de intervenție 53 și, respectiv, 54 (în condițiile unor coeficienți de mediu de 40 %) din anexa I la Regulamentul (UE) 2021/1060.

climă și gestionarea riscurilor	264,8
<u>Investiții de mediu indirecte</u>	0,7
energie din surse regenerabile	0,7
În cadrul FEPAM	40,1
<u>Investiții de mediu directe</u>	40,1
protecția mediului și utilizarea eficientă a resurselor	40,1
<u>Investiții de mediu indirecte</u>	0,04
dezvoltarea întreprinderilor, cercetare și inovare	0,04
În cadrul fondurilor ESI – total	6 138,8
Investiții de mediu directe	4 377,2
Investiții de mediu indirecte	1 761,6

Finanțarea pentru mediu din fondurile ESI a fost, de asemenea, suplimentată prin alte programe de finanțare ale UE, aflate la dispoziția tuturor statelor membre, cum ar fi programul LIFE sau Orizont 2020, precum și cu anumite finanțări din partea Băncii Europene de Investiții (BEI), astfel încât finanțarea de mediu din partea UE pentru România a fost estimată la un total de 6,6 miliarde EUR în perioada 2014-2020.

Programul LIFE¹⁶² este în întregime consacrat obiectivelor din domeniul mediului și al climei. Programul finanțează acțiuni de demonstrare și de bune practici pentru implementarea de soluții verzi. În perioada 2014-2020, România a primit din partea UE sprijin pentru patru proiecte LIFE componenta „Natură”, și anume 12,8 milioane EUR din programul LIFE (din cele 1,74 miliarde EUR care au reprezentat contribuția totală a UE la 1 028 de proiecte LIFE din UE-27)¹⁶³.

În perioada 2014-2020, prin programul Orizont 2020 s-au alocat României aproximativ 13,0 milioane EUR, în special pentru economia circulară, inclusiv materiile prime, natura și resursele, acțiunile climatice, observarea Pământului și patrimoniul cultural, ceea ce reprezintă aproximativ 4,3 % din totalul alocat României¹⁶⁴. Din Fondul european pentru investiții strategice (FEIS), România a primit 41,3 milioane EUR pentru investiții de mediu directe din alocarea sa totală (641,4 milioane EUR)¹⁶⁵. România a primit pentru investiții de mediu directe (în special pentru apă și canalizare, dar și pentru deșeurii) 421,5 miliarde EUR din partea BEI din totalul împrumuturilor acordate de BEI

României (5,3 miliarde EUR)¹⁶⁶. Țara se situează pe locul 16 în clasamentul realizat în funcție de totalul împrumuturilor acordate de BEI.

În 2020, BEI a acordat 24,2 miliarde EUR pentru combaterea schimbărilor climatice la nivelul UE, reprezentând 37 % din finanțarea sa totală, și 1,8 miliarde EUR pentru mediu (3 % din finanțarea sa)¹⁶⁷.

Finanțarea de mediu din partea UE în perioada 2021-2027

Planul de investiții al Pactului verde european din 2020 (EGDIP) prevede realizarea, până în 2030, a unor investiții verzi (publice și private) în valoare de 1 000 de miliarde EUR. Cadrul financiar multianual (CFM) 2021-2027 și NextGenerationEU vor mobiliza 2 018 miliarde EUR (în prețuri curente) pentru a sprijini redresarea în urma pandemiei de COVID-19 și prioritățile pe termen lung ale UE, inclusiv protecția mediului¹⁶⁹. Conform angajamentului de „a nu face rău”, asumat de UE prin Pactul verde¹⁷⁰, și Acordului interinstituțional privind CFM 2021-2027¹⁷¹, 30 % din bugetul UE va sprijini eforturile din domeniul climei și 7,5 % (începând din 2024) și 10 % (începând din 2026) va sprijini biodiversitatea, iar atingerea acestor obiective necesită o programare sporită a resurselor financiare pentru biodiversitate, în special în cadrul politicii de coeziune pentru perioada 2021-2027 și al PAC pentru perioada 2023-2027.

Finanțarea durabilă sporește în mod semnificativ transparența în ceea ce privește durabilitatea mediului (un obiectiv promovat de taxonomia UE¹⁷²), consolidează cerințele de raportare nefinanciară, facilitează emiterea de obligațiuni verzi (prin standardul UE privind obligațiunile verzi¹⁷³). Consolidată prin Strategia reînnoită pentru finanțarea durabilă (2020)¹⁷⁴, finanțarea durabilă

¹⁶⁶ Împrumuturile acordate de BEI țărilor din UE în perioada 2014-2020. Sursă: portalul de date deschise al BEI: <https://www.eib.org/en/infocentre/eib-open-data.htm>.

¹⁶⁷ Grupul BEI lucrează alături de Comisia Europeană pentru desfășurarea mai multor programe care finanțează punerea în aplicare a politicilor de mediu: InvestEU, succesorul FEIS, pilonii II și III ai Mecanismului pentru o tranziție justă. Grupul BEI este un partener-cheie de implementare pentru InvestEU, având responsabilitatea de a gestiona 75 % din capacitatea bugetară generală a mandatului.

¹⁶⁸ [Raportul de activitate al BEI pentru 2021](#).

¹⁶⁹ Comisia Europeană, [Bugetul pe termen lung al UE pentru perioada 2021-2027 și NextGenerationEU](#).

¹⁷⁰ [COM\(2019\) 640 final/3](#).

¹⁷¹ [Acordul interinstituțional, JO L 433 I](#).

¹⁷² https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/sustainable-finance/eu-taxonomy-sustainable-activities_ro

¹⁷³ [Standardul UE privind obligațiunile verzi](#) – 2021/0191 (COD).

¹⁷⁴ COM(2021) 390 final – Comisia Europeană, Strategia pentru finanțarea tranziției către o economie durabilă.

¹⁶² Comisia Europeană, [programul LIFE](#).

¹⁶³ Sursă: [CINEA](#).

¹⁶⁴ Sursă: EASME, <https://sc5.easme-web.eu/>, site accesat la 15.12.2021.

¹⁶⁵ Finanțare aprobată și semnată din FEIS – BEI, 2015-2020: Sursă: <https://www.eib.org/en/products/mandates-partnerships/efsi/index.htm>.

va mări fluxurile de investiții către climă și mediu. În sprijinul finanțării adaptării la schimbările climatice, noua Strategie privind adaptarea la schimbările climatice¹⁷⁵ poate facilita eliminarea decalajului dintre protecția oferită de asigurare și evenimentele neasigurate legate de climă¹⁷⁶. BEI își va 50 % din împrumuturi la climă și mediu până în 2025¹⁷⁷, contribuția la Planul de investiții al Pactului verde urmând să ajungă la 250 de miliarde EUR în 2027.

Tabelul 3 de mai jos oferă o imagine de ansamblu a sprijinului planificat din partea UE pentru România în cadrul diferitelor instrumente de finanțare ale UE.

Tabelul 3: Principalele fonduri alocate României de către UE în perioada 2021-2027 (în prețuri curente), în perioada 2021-2027

Instrumentul	Alocarea de fonduri pentru țară (milioane EUR)
Politica de coeziune	Total: 29 219,2¹⁷⁸ FEDR: 17 069,6 CF: 3 537,7 ¹⁷⁹ FSE+: 8 239,3 CTE (FEDR): 372,6 ¹⁸⁰
Fondul pentru o tranziție justă	2 139,5¹⁸¹
FEADR/dezvoltare rurală în cadrul planurilor strategice PAC pentru perioada 2023-2027 ¹⁸²	4 835,2¹⁸³

¹⁷⁵ COM(2021) 82 final.

¹⁷⁶ Strategia ar urma să sprijine o mai bună acoperire în cazul decalajului de asigurare, inclusiv prin intermediul piețelor de asigurare a dezastrelor naturale, astfel cum se reflectă în tabloul de bord al EIOPA (Autoritatea Europeană de Asigurări și Pensii Ocupaționale) privind decalajul în materie de protecție oferită de asigurare împotriva dezastrelor naturale. A se vedea [Tabloul de bord pilot privind decalajul în materie de protecție oferită de asigurare împotriva dezastrelor naturale | Eiopa \(europa.eu\)](#).

¹⁷⁷ Foaia de parcurs realizată de BEI în calitate de bancă pentru climă pentru perioada 2021-2025, noiembrie 2020.

¹⁷⁸ Comisia Europeană, [Alocări bugetare ale UE pentru perioada 2021-2027 în cadrul politicii de coeziune](#).

¹⁷⁹ Nu este inclus transferul în Mecanismul pentru interconectarea Europei (Transporturi).

¹⁸⁰ Alocările inițiale Interreg pe state membre, inclusiv cooperarea transnațională CTE și cooperarea transfrontalieră CTE.

¹⁸¹ Comisia Europeană, [Alocări bugetare ale UE pentru perioada 2021-2027 în cadrul politicii de coeziune](#).

¹⁸² [Planuri strategice PAC | Comisia Europeană \(europa.eu\)](#).

¹⁸³ Anexa XI la Regulamentul (UE) 2021/2115 al Parlamentului European

Fondul european pentru afaceri maritime, pescuit și acvacultură (FEAMPA)	162,5¹⁸⁴
Mecanismul de redresare și reziliență (MRR) 2021-2026	14,240 miliarde EUR (granturi) 14,942 miliarde (împrumuturi)¹⁸⁵

Măsurile de sprijinire a obiectivelor de combatere a schimbărilor climatice, prevăzute în Planul național de redresare și reziliență al României, se ridică la 11 969,73 milioane EUR, ceea ce reprezintă 41,03 % din totalul de 29 182 de milioane EUR prevăzut a fi alocat (14 240 de milioane EUR sub formă de granturi și 14 942 de milioane EUR sub formă de împrumuturi). Acest procent este puțin mai mic decât procentul măsurat pentru statele membre din UE-27, și anume 45,3 %. Cu toate acestea, România se situează, de asemenea, peste obiectivul de 37 % în ceea ce privește cheltuielile legate de climă, nivelul minim prevăzut în Regulamentului privind MRR¹⁸⁶.

Mai jos sunt prezentate câteva exemple de domenii în care se va asigura finanțare din MRR.

Sunt incluse reforme pentru eliminarea treptată a producției de energie pe bază de cărbune până în 2032, pentru deblocarea potențialului energiei din surse regenerabile și al renovării energetice, pentru mobilitate durabilă, pentru gestionarea apei și a deșeurilor și pentru biodiversitate, domenii care constituie etape esențiale pentru decarbonizare și pentru consolidarea economiei circulare. Investițiile în energia din surse regenerabile, în eficiența energetică a clădirilor publice și private, în mediu și în măsurile specifice de economie circulară vor permite, de asemenea, tranziția verde în sectoare-cheie ale economiei. Provocările verzi sunt abordate în plan, în principal în cadrul componentelor 1-6, având ca temă

și al Consiliului din 2 decembrie 2021 de stabilire a normelor privind sprijinul pentru planurile strategice care urmează a fi elaborate de statele membre în cadrul politicii agricole comune (planurile strategice PAC) și finanțate de Fondul european de garantare agricolă (FEGA) și de Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și de abrogare a Regulamentelor (UE) nr. 1305/2013 și (UE) nr. 1307/2013, PE/64/2021/REV/1, JO L 435, 6.12.2021, p. 1.

¹⁸⁴ Anexa V la [Regulamentul \(UE\) 2021/1139 al Parlamentului European și al Consiliului din 7 iulie 2021 de instituire a Fondului european pentru afaceri maritime, pescuit și acvacultură și de modificare a Regulamentului \(UE\) 2017/1004, JO L 247, 13.7.2021, p. 1](#).

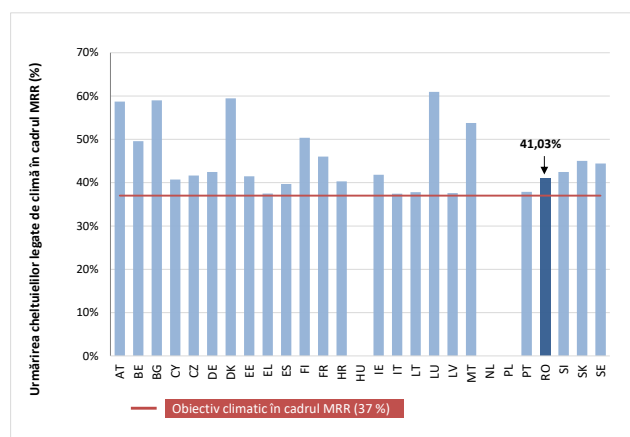
¹⁸⁵ [Planul național de redresare și reziliență al României | Comisia Europeană \(europa.eu\)](#).

¹⁸⁶ [Regulamentul \(UE\) 2021/241](#).

apa, gestionarea deșeurilor, pădurile și biodiversitatea, transporturile durabile, renovarea și energia. Se preconizează că vor contribui la tranziția verde și câteva dintre măsurile incluse în componenta 10 (Fondul local – din cadrul pilonului „coeziune socială și teritorială”), cum ar fi măsurile de sprijinire a mobilității urbane durabile, reînnoirea parcului de vehicule de transport public și infrastructura pentru o mobilitate urbană mai durabilă și mai sigură.

În general, planul asigură posibilitatea ca pentru tranziția verde să se întreprindă acțiuni directe la nivel local, în același timp cu măsuri de protecție sau refacere a mediului și în conformitate cu principiul de „a nu aduce prejudicii semnificative”¹⁸⁷.

Figura 40: Cheltuieli legate de climă prevăzute în PNRR-uri în perioada 2021-2026¹⁸⁸

În cadrul NextGenerationEU, Comisia va emite până în 2026 obligațiuni verzi ale UE în valoare de până la 250 de miliarde EUR (o treime din toate obligațiunile emise în cadrul NextGenerationEU), care vor respecta spiritul general al principiului de „a nu aduce prejudicii semnificative”. Aceste obligațiuni verzi în valoare de 250 de miliarde EUR nu vor intra însă în domeniul de aplicare al actelor delegate elaborate în prezent referitoare la taxonomia UE și nu se vor alinia pe deplin la standardele propuse ale UE pentru obligațiunile verzi.

Pe lângă fondurile UE rezervate special României pentru perioada 2021-2027, există și alte programe de finanțare la nivelul UE de care pot beneficia toate statele membre, în mod concurențial. Printre aceste programe de finanțare se numără, printre altele, programul LIFE¹⁸⁹

¹⁸⁷ Comisia Europeană, [Orientări tehnice privind principiul de „a nu aduce prejudicii semnificative”](#).

¹⁸⁸ Comisia Europeană, [Contribuțiile la obiectivele climatice au fost calculate pe baza anexa VI la Regulamentul \(UE\) 2021/241 \(Regulamentul privind MRR\)](#).

¹⁸⁹ Comisia Europeană, [programul LIFE](#).

(5,4 miliarde EUR), Orizont Europa (95,5 miliarde EUR)¹⁹⁰, Mecanismul pentru interconectarea Europei (33,7 miliarde EUR)¹⁹¹ sau fondurile care urmează să fie mobilizate prin intermediul InvestEU¹⁹². Tranziția verde va fi de asemenea sprijinită prin acestea, în special prin programul LIFE, care este prevăzut exclusiv pentru mediu, conservarea naturii și acțiunile climatice. În plus, aceste programe vor sprijini, printre altele, activitățile de cercetare și inovare pentru protecția mediului (Orizont Europa), transporturile curate (Mecanismul pentru interconectarea Europei) sau infrastructura durabilă (InvestEU)¹⁹³.

Cheltuielile naționale pentru protecția mediului

Totalul cheltuielilor naționale pentru protecția mediului (inclusiv toate cheltuielile curente și de capital relevante)¹⁹⁴ din UE-27 a fost de 272,6 miliarde EUR în 2020, reprezentând 2 % din PIB-ul comun și fiind destul de stabil în timp. Deși în termeni absoluți sunt concentrate în câteva țări, cheltuielile din majoritatea țărilor sunt cuprinse, ca proporție din PIB, între 1 și 2 %, în România fiind de 0,8 %.

Din totalul menționat mai sus, cheltuielile de capital pentru protecția mediului (și anume investiții) s-au ridicat în UE-27 la 56,3 miliarde EUR în 2018 și au scăzut la 54,5 miliarde EUR în 2020, reprezentând aproximativ 0,4 % din PIB. Investițiile în protecția mediului au fost cuprinse între 0,2 și 0,5 % din PIB în majoritatea statelor membre, în România fiind de 0,3 % din PIB. În perioada 2014-2020, aceste investiții de mediu s-au ridicat la aproximativ 376 de miliarde EUR în UE-27 și la 6,13 miliarde EUR în România.

¹⁹⁰ Comisia Europeană, [Cadru financiar multianual 2021-2027 \(în angajamente\) – Preturi curente](#).

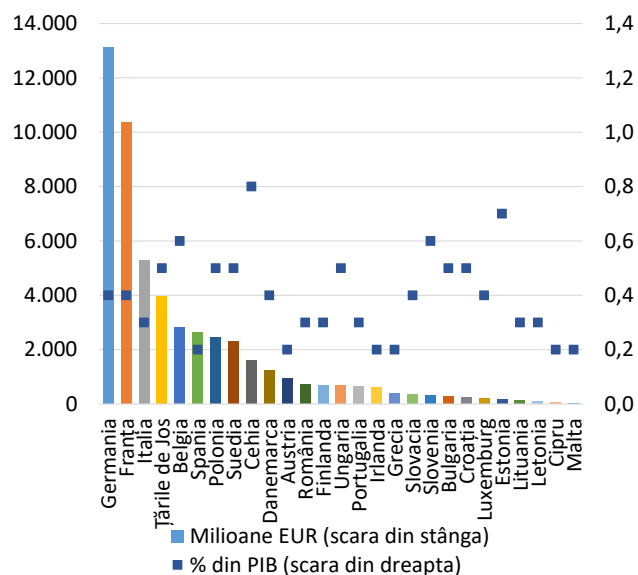
¹⁹¹ Regulamentul (UE) 2021/1153 al Parlamentului European și al Consiliului din 7 iulie 2021 de instituire a Mecanismului pentru interconectarea Europei și de abrogare a Regulamentelor (UE) nr. 1316/2013 și (UE) nr. 283/2014 (Text cu relevanță pentru SEE), JO L 249, 14.7.2021, p. 38.

¹⁹² Comisia Europeană, [Cadru financiar multianual 2021-2027 \(în angajamente\) – Preturi curente](#).

¹⁹³ Uniunea Europeană, [InvestEU](#).

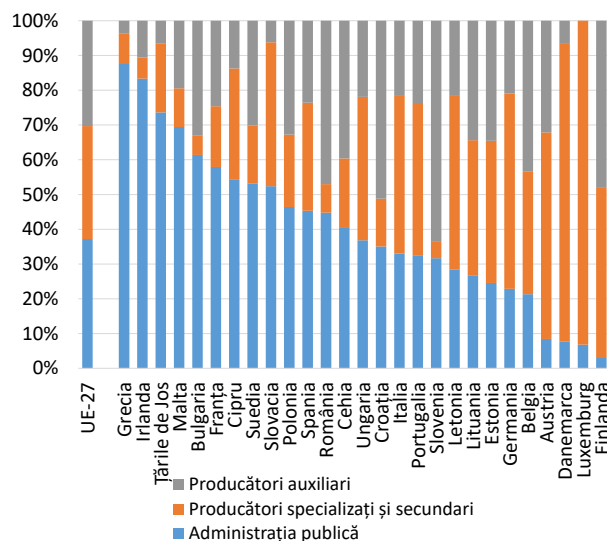
¹⁹⁴ La nivel economic, inclusiv consumul final, consumul intermediar și cheltuielile de capital ale gospodăriilor populației, ale societăților și ale administrațiilor publice legate de bunurile și serviciile de protecție a mediului. Nu se iau în calcul fondurile UE, dar se pot include unele cheltuieli internaționale, în afară de cele interne. Sursa datelor: conturile de cheltuieli pentru protecția mediului (CCPM), Eurostat. CCPM se bazează pe [clasificarea CEPA 2000](#) și nu cuprind clima, energia și economia circulară.

Figura 41: Investițiile directe și indirecte de protecție a mediului în UE-27 (în 2018, în milioane EUR și în % din PIB) în 2018¹⁹⁵

Pe sectoare instituționale, investițiile țării în protecția mediului au fost asigurate astfel: aproximativ 45 % de către administrație, 8 % de către producătorii specializați de servicii de protecție a mediului (de exemplu, societățile de gestionare a deșeurilor și a apei) și 47 % de către sectorul industrial (sau de afaceri) clasic care desfășoară activități de mediu ca activități auxiliare, nu principale. La nivelul UE, 37 % din aceste investiții provin de la administrații, 33 % de la producători specializați și 30 % de la industrie (mediul de afaceri).

Figura 42: Investițiile statelor membre din UE-27 în protecția mediului (cheltuieli de capital) pe sectoare instituționale (economia totală = 100 %), în 2018¹⁹⁶

Defalcarea investițiilor pe teme de mediu este disponibilă doar parțial, la nivelul sectoarelor instituționale (nu la nivel de economie), ca urmare a diferențelor dintre modelele de raportare. La nivelul administrației publice din România, investițiile în protecția mediului au vizat în 2018 în principal apele uzate (75 %) și apoi gestionarea deșeurilor (22 %). Producătorii specializați s-au concentrat, la rândul lor, pe gestionarea deșeurilor, domeniu care a beneficiat de 95 % din investițiile lor în protecția mediului. Pentru industrie (mediul de afaceri), ordinea de prioritate a investițiilor în principalele elemente s-a prezentat astfel: protecția aerului (58 %), protecția apei și a solului (24 %) și apele uzate (11 %).

Emisiunea anuală totală de obligațiuni verzi europene¹⁹⁷ în 2020 a fost de 156 de miliarde USD (137 de miliarde EUR¹⁹⁸), în creștere de la 117 miliarde USD (105 miliarde EUR) în 2019, în acest calcul fiind incluse și unele țări europene din afara UE. Dacă se iau în calcul numai statele membre din UE-27, emisiunea anuală de obligațiuni verzi din 2020 a fost de

¹⁹⁶ Eurostat, Conturile de cheltuieli pentru protecția mediului (env_epe).

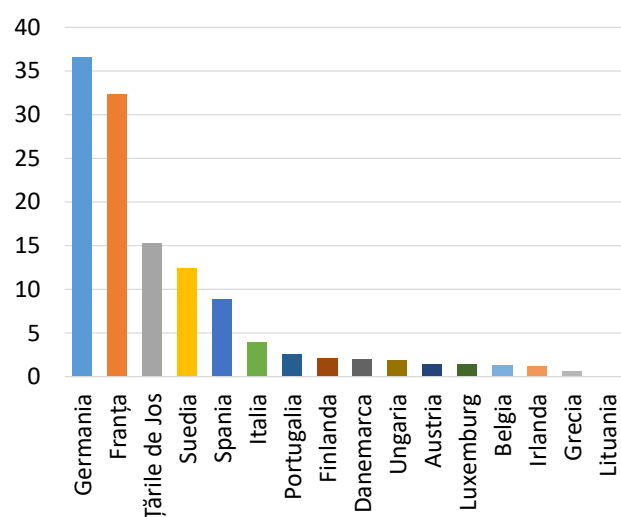
¹⁹⁷ Obligațiunile verzi au fost create pentru finanțarea de proiecte cu un impact pozitiv asupra mediului și/sau a climei. Majoritatea obligațiunilor verzi emise sunt obligațiuni verzi sau legate de active. Prima obligațiune verde a fost emisă în 2007 în cadrul emisiunii cu rating AAA efectuate de instituții multilaterale, Banca Europeană de Investiții (BEI) și a Banca Mondială.

¹⁹⁸ La cursul de schimb mediu anual EUR/USD, conform datelor Eurostat.

¹⁹⁵ Eurostat, [Conturile de cheltuieli pentru protecția mediului](#), 2021.

124 de miliarde EUR. În perioada 2014-2020, din obligațiunile verzi emise de țările europene 83 % au sprijinit obiective din domeniul energiei, clădirilor sau transporturilor în perioada, 8 % – obiective din domeniul apei și deșeurilor, iar alte 6 % – obiective din domeniul utilizării terenurilor, existând legături cu conservarea și refacerea ecosistemelor, pe baza taxonomiei obligațiunilor climatice, care este, în linii mari, similară taxonomiei UE¹⁹⁹. În cadrul emisiunii anuale de obligațiuni verzi ale UE din 2020, România nu a emis nicio obligațiune (date disponibile pentru 16 state membre ale UE, a se vedea figura 43).

Figura 43: Emisiunea anuală de obligațiuni verzi ale UE în 2020 (miliarde EUR)²⁰⁰

Instrumentele de înverzire a bugetelor

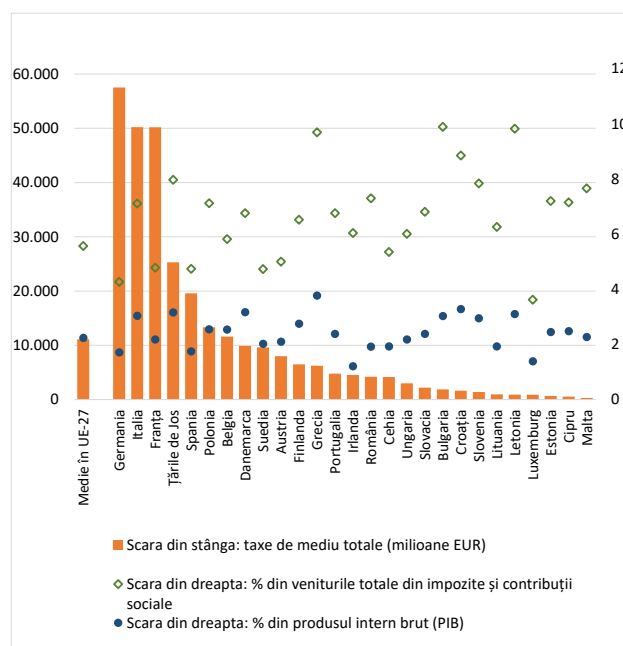
Impozitarea verde și reforma fiscală

Veniturile realizate de România din taxele legate de mediu în termeni absoluți rămân printre cele mai scăzute în comparație cu media din 2020 la nivelul UE, după cum se arată în grafic. Din acest cuantum, impozitarea energiei și a transporturilor reprezintă cea mai mare pondere, și anume 92,43 % și 7,35 % în 2020, în timp ce taxa pe poluare/pe resurse a fost de 0,22 %. În ceea ce privește procentul din PIB, taxele de mediu au fost de 1,92 % în 2020 (media fiind de 2,24 % în UE).

¹⁹⁹ Platforma interactivă de date: www.climatebonds.net. Informații suplimentare privind taxonomia obligațiunilor de acțiune climatică: <https://www.climatebonds.net/standard/taxonomy>.

²⁰⁰ [Inițiativa privind obligațiunile de acțiune climatică](#), 2022.

Figura 44: Taxele de mediu în UE-27, în 2020²⁰¹

În Pactul verde european din 2019 se subliniază că reformele fiscale bine concepute pot stimula creșterea economică și reziliența și pot contribui la construirea unei societăți mai echitabile și la asigurarea unei tranziții echitabile, trimițând semnale de preț corecte și oferind stimulente agenților economici. Pactul verde creează contextul pentru instituirea unor ample reforme fiscale, pentru eliminarea subvențiilor pentru combustibilii fosili, pentru deplasarea presiunii fiscale dinspre forța de muncă spre poluare și pentru luarea în calcul a considerentelor sociale. Aplicarea principiului „poluatorul plătește”²⁰², conform căruia poluatorii ar trebui să suporte costul măsurilor de prevenire, control și remediere a poluării, este facilitată prin IST-ul emblematic al Comisiei Europene²⁰³ în materie de înverzire a fiscalității.

Există un potențial de majorare a taxelor de mediu în România, de exemplu, prin instituirea unor sisteme de plată în funcție de cantitatea de deșeurii generate, în vederea creșterii ratelor de reutilizare și reciclare. România a introdus un sistem de returnare a garanției pentru ambalajele reutilizabile. De asemenea, a instituit

²⁰¹ Eurostat, Conturile taxelor de mediu (env_eta).

²⁰² Articolul 191 alineatul (2) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene: „Politica Uniunii în domeniul mediului [...] se bazează pe principiile precauției și acțiunii preventive, pe principiul remedierii, cu prioritate la sursă, a daunelor provocate mediului și pe principiul «poluatorul plătește».”

²⁰³ Comisia Europeană, [Înverzirea fiscalității – aplicarea în practică a principiului „poluatorul plătește”, participarea la instrumentul de sprijin tehnic pentru înverzirea bugetelor](#).

un sistem de tarifare a aprovizionării cu apă și a canalizării²⁰⁴.

În PNRR, România a recunoscut că este necesară o schimbare a fiscalității. În acest scop, România prevede promulgarea actelor legislative necesare pentru operaționalizarea unei gestionări unitare a deșeurilor, inclusiv a unei taxe de depozitare a deșeurilor, a unui pachet legislativ pentru punerea în aplicare a unui nou sistem de taxare bazat pe distanța parcursă pentru vehiculele grele de marfă (camioane) și a unor taxe mai mari de proprietate pentru cele mai poluante vehicule de pasageri (autoturisme/autobuze/autocare), pe baza principiului „poluatorul plătește” și a principiului impozitării verzi. De asemenea, este planificată o analiză a cadrului fiscal în vederea extinderii impozitării verzi și a orientării regimului fiscal către aplicarea de taxe verzi, ținându-se seama de impactul de redistribuire a veniturilor.

Subvențiile dăunătoare mediului

Abordarea și eliminarea subvențiilor dăunătoare mediului reprezintă un pas înainte pe calea unor reforme fiscale mai ample^{205 206}.

Subvențiile pentru combustibilii fosili sunt costisitoare pentru bugetele publice și au un impact negativ asupra realizării obiectivelor din Pactul verde. În multe cazuri, ele contracarează stimulentele pentru investiții în tehnologii verzi și nu contribuie la crearea unor condiții de concurență echitabile. Subvențiile pentru combustibilii fosili se ridică la în jur de 55 de miliarde EUR în UE începând din 2015. Ele au crescut cu 4 % în perioada 2015-2019, însă unele țări, cum ar fi Letonia, Lituania, Suedia, Grecia sau Irlanda, au reușit să le reducă. În UE, subvențiile pentru produsele petoliere, în sectoare precum transporturile și agricultura, au continuat să crească în această perioadă, în timp ce subvențiile pentru cărbune și lignit au scăzut, în mare parte ca urmare a diminuării rolului combustibililor solizi în producția de energie electrică. Ca proporție din PIB, subvențiile pentru combustibilii fosili au variat de la 1,2 % în Ungaria la mai puțin de 0,1 % în Luxemburg în 2019 (media fiind de 0,4 % în UE). În 2019, subvențiile pentru combustibilii fosili s-a ridicat în total la 0,8 miliarde EUR în România, reprezentând 0,36 % din PIB.

În 2020, valoarea totală a subvențiilor pentru combustibilii fosili din UE-27 a scăzut la

²⁰⁴ Comisia Europeană, [Asigurarea faptului că poluatorii plătesc](#).

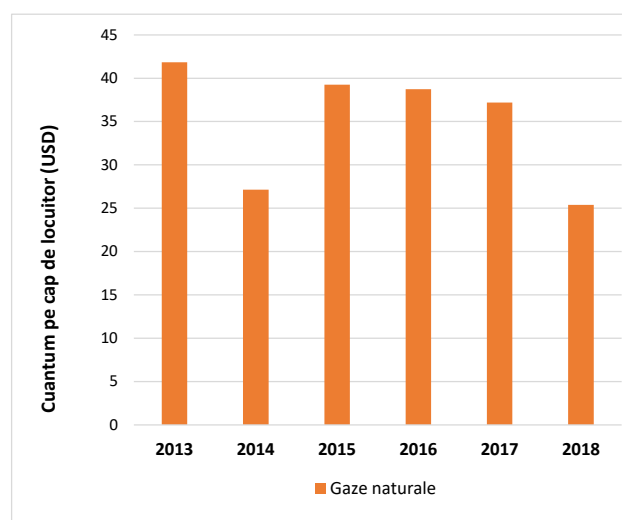
²⁰⁵ Comisia Europeană, [Studiu privind evaluarea potențialului de reformă fiscală ecologică pentru UE-28](#), 2016.

²⁰⁶ Comisia Europeană, [Studiu privind evaluarea potențialului de reformă fiscală ecologică pentru UE-28](#), 2016.

52 de miliarde EUR (ca urmare a tendințelor de scădere a consumului în contextul restricțiilor legate de pandemia de COVID-19), fiind probabil ca ea să revină, fără intervenția statelor membre, la nivelurile anterioare, pe măsura ce activitatea economică se redresează după 2020²⁰⁷.

Situația subvențiilor dăunătoare mediului din România

Figura 45: Tendințele subvențiilor pentru gaze naturale în România²⁰⁸

% din PIB	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Subvenții pentru gaze naturale	0,47	0,29	0,36	0,31	0,29	0,20

România are unele practici deficitare în ceea ce privește subvențiile dăunătoare mediului, în special în sectorul agriculturii, al energiei și al transporturilor. România a alocat pentru combustibilii fosili subvenții mai mari decât media din UE și toate acestea depășesc subvențiile pentru energia din surse regenerabile²⁰⁹.

Practicile de înverzire a bugetelor

Înverzirea bugetelor presupune diverse practici de marcare și urmărire a cheltuielilor legate de politicile climatice și de mediu în buget, iar unele state membre ale UE utilizează deja anumite practici de înverzire a bugetelor²¹⁰. Înverzirea bugetelor ajută la identificarea și

²⁰⁷ [COM\(2021\) 950](#) și [anexa](#).

²⁰⁸ OCDE, Instrumentul de urmărire al subvențiilor pentru combustibilii fosili.

²⁰⁹ Curtea de Conturi Europeană, [Impozitarea energiei, stabilirea prețului pentru emisiile de dioxid de carbon și subvențiile pentru energie](#), 2022.

²¹⁰ Comisia Europeană, [Practicile de înverzire a bugetelor în UE: o primă evaluare](#), 2021, [Înverzirea bugetelor în UE – Principale învățături](#)

urmărirea cheltuielilor verzi și a veniturilor verzi, în vederea sporirii transparenței în ceea ce privește implicațiile politicilor bugetare asupra mediului. Scopul este de a se îmbunătăți coerența politicilor și de a se sprijini politicile verzi (inclusiv obiectivele climatice și de mediu)²¹¹.

Pentru evaluarea eligibilității proiectelor și a conformității acestora cu legislația și criteriile de mediu au fost elaborate și orientări ale UE privind integrarea dimensiunii climatice și evaluarea durabilității²¹². În 2021, Comisia Europeană a instituit un cadru de referință pentru înverzirea bugetelor²¹³ și a lansat un proiect de instrument de sprijin tehnic (IST) pentru înverzirea bugetelor, în scopul de a ajuta statele membre să elaboreze cadre naționale de înverzire a bugetelor sau să le perfecționeze pe cele existente, astfel încât să se bucure de beneficiile reprezentate de aceste cadre pentru coerența politicilor și pentru tranziția verde. România participă la proiectul de înverzire a bugetelor lansat de Comisia Europeană în 2021.

România nu dispune încă de un sistem constructiv de înverzire a bugetelor. Ea nu utilizează în prezent practici de înverzire a bugetelor. Trebuie remarcat totuși că în PNRR-ul României este prevăzută o reformă în acest domeniu. Obiectivul acestei reforme este de a se permite monitorizarea cheltuielilor de înverzire a bugetelor și evaluarea impactului politicii bugetare asupra mediului și a climei. În cadrul acestei reforme, Ministerul Finanțelor elaborează și aplică o metodologie de evaluare a impactului fiecărei linii bugetare asupra obiectivelor de mediu. Se preconizează că reforma va spori capacitatea autorităților publice locale de a pune în aplicare practici de înverzire a bugetelor.

Finanțarea generală în comparație cu nevoile

Se estimează că finanțarea generală din partea UE pentru investiții de mediu a fost de 0,6-0,7 % din PIB în perioada 2014-2020, cuprinzând atât principalele fonduri ale UE, cât și finanțarea națională. Această finanțare generală a variat de la 0,3 % (Irlanda) la 1,91 % (Bulgaria), în funcție de nivelul provocărilor de mediu din diferitele state membre. În perioada 2021-2027, se estimează că nevoile

[desprinse din ancheta Comisiei din 2021](#) și OCDE, Direcția Guvernanță publică, Schimbările climatice și sustenabilitatea pe termen lung a finanțelor publice, document de lucru, februarie 2021. Schimbările climatice și sustenabilitatea pe termen lung a finanțelor publice (oecd.org)

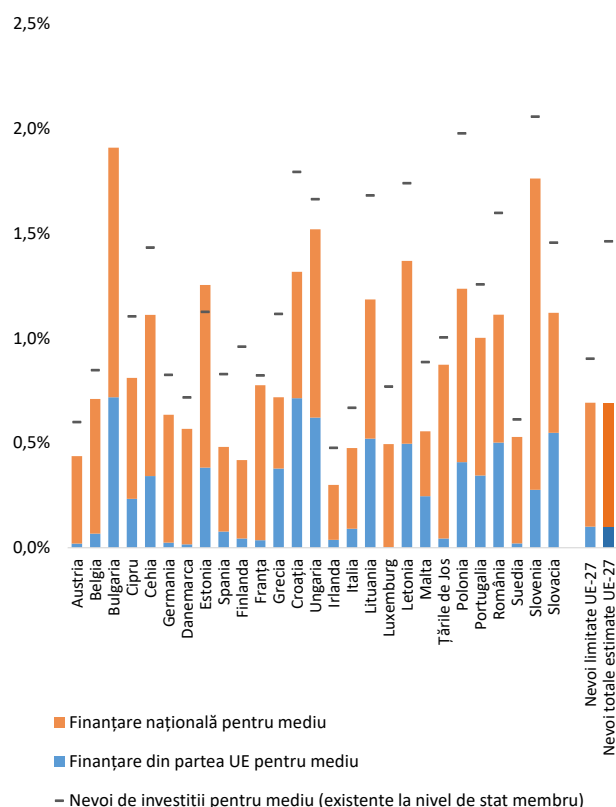
²¹¹ Inițiativa OCDE „Colectivul de la Paris pentru înverzirea bugetelor”, 2017.

²¹² Comisia Europeană, [Orientări tehnice referitoare la evaluarea durabilității pentru Fondul InvestEU](#).

²¹³ Comisia Europeană, Cadru de referință pentru înverzirea bugetelor, bazat pe examinarea inițiativei OCDE „Colectivul de la Paris pentru înverzirea bugetelor”, 2017.

de investiții de mediu ale UE se vor ridica la peste 0,9-1,5 % din PIB-ul comun preconizat (2021-2027), ceea ce indică un potențial deficit de finanțare în domeniul mediului de 0,6-0,8 % din PIB la nivelul UE față de nivelurile de finanțare anterioare²¹⁴.

Figura 46: Valoarea de referință a finanțării totale pentru mediu (2014-2020) și nevoile estimate (2020-2030) în UE-27 (% din PIB)²¹⁵

Finanțarea de mediu pentru investiții a fost estimată în România la 1,11 % din PIB pe an (media în UE fiind de 0,7 %) în perioada 2014-2020 și a fost asigurată din surse interne și surse ale UE. Se constată că nevoile generale (nevoile pentru care este disponibilă o defalcare la nivelul țării) de investiții de mediu ale țării se ridică în perioada 2021-2027 la peste 1,6 % din PIB, ceea ce sugerează un deficit de finanțare potențial în domeniul mediului de cel puțin 0,49 % din PIB (față de nivelurile de referință). Acest procent este probabil mai ridicat dacă se ține seama și de nevoile estimate în prezent doar la nivelul UE

²¹⁴ Analiză a datelor efectuată de DG Mediu. Sursele de finanțare din partea UE au cuprins următoarele: Fondurile ESI (FEDR, FC, FSE, YEI, FEADR, FEPAM), Orizont 2020, LIFE, FEIS (cuantum al UE), împrumuturi acordate de BEI. Finanțarea națională: totalul cheltuielilor naționale de capital pentru protecția mediului (investiții). Surse: date deschise privind fondurile ESI (cohesiondata.ec.europa.eu, Comisia Europeană, Eurostat).

²¹⁵ Eurostat, [Date deschise privind fondurile ESI](#), 2021.

(de exemplu, protecția apei, creșterea gradului de circularitate, strategia privind biodiversitatea etc.).

În cadrul EIR din 2019 au fost stabilite pentru România trei acțiuni prioritare în materie de finanțare de mediu. Prima astfel de acțiune a fost mobilizarea investițiilor, inclusiv prin intermediul fondurilor UE, astfel încât să se prevină generarea de deșeuri și să se încurajeze colectarea separată și reciclarea, să se reducă poluării aerului, să se promoveze gestionarea durabilă a apei, să se protejeze biodiversității și să se dezvolte infrastructura verde. A doua acțiune prioritară viza necesitatea de asigurare a unei mai bune pregătiri, gestionări și prioritizării a proiectelor în vederea sporirii eficacității utilizării fondurilor UE și a gradului de absorbție a acestora. A treia acțiune prioritară se referea la necesitate de asigurare a faptului că programul de dezvoltare rurală și măsurile de înverzire sporesc biodiversitatea și contribuie la obținerea unui stadiu de conservare corespunzător al habitatelor și al speciilor. Până în prezent nu s-au înregistrat progrese semnificative și se pare că în perioada de programare 2014-2020 persistă probleme de absorbție, iar proiectele sunt amânate, ceea ce indică din nou dificultăți în pregătirea și dezvoltarea proiectelor. Cu toate acestea, evaluarea va depinde în mare măsură de încheierea perioadei de programare respective și de capacitatea autorităților române de a corecta și aborda problemele identificate în

perioada de programare 2021-2027. Punerea în aplicare a PNRR-ului României în ceea ce privește reformele și investițiile pentru tranziția verde va fi, de asemenea, esențială. Acestea vor fi, cu siguranță, luate în considerare în următoarea EIR.

Acțiuni prioritare în 2022

- Conceperea unei strategii de finanțare de mediu pentru maximizarea oportunităților de umplere a lacunelor în materie de punere în aplicare a politicilor de mediu, prin reunirea tuturor nivelurilor administrative relevante și prin abordarea problemelor legate de conceperea, dezvoltarea și punerea în aplicare a proiectelor, recurgându-se, în același timp, la asistență tehnică, atunci când aceasta este necesară pentru creșterea capacității administrative. România a beneficiat în mod substanțial de fonduri ale UE în domeniul mediului, dar are probleme reale de absorbție care ar trebui abordate de urgență.
- Analizarea mai îndeaproape a posibilității unei finanțări de mediu din surse private, deoarece, în prezent, sursele publice asigură aproape două treimi din această finanțare.

6. Guvernanța în materie de mediu

Informarea, participarea publicului și accesul la justiție

Cetățenii pot proteja mediul cu mai mare eficacitate dacă se pot baza pe cei trei „piloni” ai Convenției de la Aarhus: (i) accesul la informații; (ii) participarea publicului la luarea deciziilor; (iii) accesul la justiție în probleme de mediu. Este extrem de important pentru autoritățile publice, pentru publicul larg și pentru mediul de afaceri ca informațiile referitoare la mediu să fie comunicate cu eficiență și eficacitate²¹⁶. Participarea publicului ajută autoritățile să ia decizii care țin seama de îngrijorările exprimate de acesta. Accesul la justiție reprezintă un set de garanții care permite cetățenilor și ONG-urilor să apeleze la instanțele naționale pentru a proteja mediul²¹⁷. Printre aceste garanții se numără și dreptul de a introduce acțiuni în contestare („calitatea procesuală activă”)²¹⁸.

Informațiile despre mediu

Prezenta secțiune se axează pe punerea în aplicare de către România a Directivei INSPIRE. Directiva INSPIRE vizează crearea unei infrastructuri europene de date spațiale pentru schimbul de informații spațiale de mediu între autoritățile publice din toată Europa, sprijinirea elaborării de politici transfrontaliere și facilitarea accesului publicului la aceste informații. Informațiile geografice sunt necesare pentru buna guvernanță la toate nivelurile și ar trebui să fie disponibile cu ușurință și în mod transparent²¹⁹. S-au înregistrat progrese satisfăcătoare în ceea ce privește identificarea și documentarea datelor, însă nivelurile de punere în aplicare necesită îmbunătățiri. Sunt necesare mai multe eforturi pentru:

- asigurarea unui acces mai larg la date și
- utilizarea cu prioritate, în cadrul punerii în aplicare, a seturilor de date de mediu, în special a celor

identificate drept seturi de date spațiale cu valoare ridicată pentru punerea în aplicare a legislației de mediu²²⁰.

Tabelul 4: Tabloul de bord al țării cu privire la punerea în aplicare a Directivei INSPIRE, în perioada 2016-2020²²¹

	2016	2020	Legendă
Coordonarea și schimbul de date			
Asigurarea unei coordonări eficiente	■	■	■ Punerea în aplicare a acestei dispoziții este foarte avansată sau (aproape) finalizată. Problemele rămase sunt minore și pot fi abordate cu ușurință. Procent: > 89 %
Efectuarea fără obstacole a schimbului de date	■	■	
Indicatori de performanță INSPIRE			
i. Conformitatea metadatelor	■	■	■ Punerea în aplicare a acestei dispoziții a început și s-au înregistrat unele progrese sau progrese substanțiale, dar nu este încă aproape de finalizare. Procent: 31-89 %
ii. Conformitatea seturilor de date spațiale ²²²	■	■	
iii. Accesibilitatea seturilor de date spațiale prin serviciile de „vizualizare și descărcare”	■	■	■ Punerea în aplicare a acestei dispoziții a rămas mult în urmă. Sunt necesare eforturi serioase pentru rezolvarea întârzierilor în ceea ce privește punerea în aplicare. Procent: < 31 %
iv. Conformitatea serviciilor de rețea	■	■	

²¹⁶ Convenția de la Aarhus, Directiva privind accesul la informațiile despre mediu (Directiva 2003/4/CE) și Directiva INSPIRE (Directiva 2007/2/CE) creează, împreună, un temel juridic pentru schimbul de informații despre mediu dintre autoritățile publice și publicul larg. Prezenta EIR se axează pe punerea în aplicare a Directivei INSPIRE.

²¹⁷ Aceste garanții sunt explicate în Comunicarea Comisiei privind accesul la justiție în probleme de mediu, JO L 275, 18.8.2017, și în Ghidul cetățeanului, care o însoțește.

²¹⁸ Prezenta EIR se axează pe mijloacele introduse de statele membre pentru a garanta drepturi de acces la justiție și calitatea procesuală activă și pentru a depăși alte obstacole majore în calea formulării de acțiuni privind poluarea naturii și a aerului.

²¹⁹ <https://inspire.ec.europa.eu/INSPIRE-in-your-Country/RO>.

²²⁰ Comisia Europeană, [Lista seturilor de date spațiale cu valoare ridicată](#).

²²¹ [Baza de cunoștințe INSPIRE](#).

²²² În 2016 mai era timp până la termenul pentru punerea în aplicare a interoperabilității datelor spațiale: 23.11.2017 pentru datele din anexa I și 21.10.2020 pentru datele din anexele II și III. Trebuie să se ia în considerare, de asemenea, că, în multe cazuri, acest indicator de conformitate nu va atinge niciodată 100 %, deoarece majoritatea țărilor furnizează seturi de date ca atare în plus față de seturile de date armonizate INSPIRE.

Participarea publicului

Legislația relevantă obligă agențiile de protecție a mediului să publice anunțuri și informații relevante privind procesele de evaluare a impactului asupra mediului (EIA) și de evaluare strategică de mediu (SEA) pe site-ul central. Cu toate acestea, site-ul nu este organizat astfel încât să faciliteze căutarea și identificarea cazurilor relevante. De asemenea, este dificil să se identifice cazurile relevante în timp util pentru prezentarea de observații, cu atât mai mult cu cât observațiile sunt necesare în etapa de verificare prealabilă și termenul de prezentare de observații este de doar 20 de zile de la anunțarea unei cereri de acordare a unei autorizații EIA, iar documentația relevantă nu este, în anumite cazuri, disponibilă în această perioadă.

Informațiile referitoare la proiectele, planurile sau programele locale care fac obiectul procedurilor EIA/SEA se publică pe site-ul fiecărei agenții locale de mediu, în partea consacrată reglementărilor.

Informațiile privind procedurile EIA/SEA naționale sunt publicate pe site-ul autorității publice centrale pentru protecția mediului, urmând calea: Domenii → Evaluare impact²²³.

România nu publică informații cu privire la numărul de procese EIA și SEA sau la nivelul participării publicului, nici individual, nici agregat.

În 2019, în cadrul proiectului „Elaborarea ghidurilor necesare îmbunătățirii capacității administrative a autorităților pentru protecția mediului în scopul derulării unitare a procedurii de evaluare a impactului asupra mediului”, au fost elaborate noi orientări în materie de EIA și au fost organizate, de asemenea, sesiuni de difuzare și de formare, inclusiv pe teme legate de participarea publicului.

În cadrul EIR din 2019 s-a recomandat României să faciliteze participarea publicului la punerea în aplicare a legislației de mediu a UE. Progresele înregistrate de România din 2019 au fost limitate în acest domeniu.

Accesul la justiție

ONG-urile nu trebuie să demonstreze un interes special pentru a avea calitate procesuală activă în cadrul unei proceduri judiciare în materie de mediu sau în cazurile care au efecte semnificative asupra mediului.

Există unele dificultăți în ceea ce privește contestarea planurilor sau a programelor, indiferent dacă acestea intră sau nu în domeniul de aplicare al SEA. România nu

dispune de o listă exhaustivă a planurilor și programelor care pot fi contestate și care nu pot fi contestate. Contestabilitatea poate fi stabilită numai pe baza conținutului specific al unui plan sau al unui program. Dacă nu intră în domeniul de aplicare al SEA, planul sau programul va intra sub incidența Legii nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică, în ceea ce privește procedura de consultare publică, și sub incidența altor acte legislative sectoriale. Astfel de acte administrative pot fi contestate în conformitate cu prevederile generale ale Legii nr. 554/2004.

Există un sistem de supraveghere obișnuită a actelor normative obligatorii din punct de vedere juridic, dar sistemul aproape că nu este accesibil publicului și ONG-urilor. Publicul și ONG-urile nu pot să sesizeze decât organele sau funcționarii care au dreptul de a deschide o procedură de supraveghere extraordinară.

Normele naționale privind accesul la justiție în materie de mediu și modalitățile de contestare a unei decizii administrative sunt disponibile într-o secțiune specială de pe site-ul web al Ministerului Mediului, Apelor și Pădurilor (<http://mmediu.ro/categorie/modalitatea-de-contestare-a-deciziei-si-formularele-afere-ntre-reclamatie-administrativa/158>). În 2019 a fost realizată, pentru publicul larg, o broșură cu informații despre accesul publicului la informațiile despre mediu, sub forma unui pliant cu întrebări frecvente, care este disponibil online (<http://www.mmediu.ro/categorie/accesul-la-informatia-de-mediu/242>) și pe suport de hârtie la sediul Ministerului Mediului, Apelor și Pădurilor.

Există unele dificultăți în ceea ce privește contestarea deciziilor SEA (fie planul/programul sau raportul de mediu, fie ambele).

În cadrul EIR din 2019 au fost stabilite pentru România mai multe acțiuni prioritare privind accesul la justiție, și anume asigurarea într-o mai mare măsură a calității procesuale active a publicului și o mai bună informare a acestuia cu privire la drepturile sale. România a înregistrat unele progrese în ceea ce privește informarea publicului, dar progresele în ceea ce privește asigurarea într-o mai mare măsură a calității procesuale active au fost limitate.

Acțiuni prioritare în 2022

- În cadrul punerii în aplicare a Directivei INSPIRE, asigurarea unui acces mai larg la date spațiale și utilizarea cu prioritate a seturilor de date de mediu, în special a celor identificate drept seturi de date spațiale cu valoare ridicată pentru punerea în aplicare a legislației de mediu.
- Îmbunătățirea funcționării site-ului pentru procesele EIA și SEA și luarea măsurilor necesare pentru ca

²²³ www.mmediu.ro.

publicul să dispună de informații adecvate pentru identificarea cazurilor de interes și să aibă posibilitatea adecvată de a formula observații.

- Publicarea cu regularitate de informații cu privire la numărul de procese EIA și SEA și la rezultatele acestora, inclusiv informații cu privire la nivelul de participare a publicului și la măsura în care s-a ținut seama de observațiile publicului în deciziile finale.
- O mai bună informare a publicului cu privire la accesul acestuia la justiție, în special prin dirijarea acestuia spre portaluri judiciare și administrative și spre fișele informative de pe portalul e-justiție al Comisiei în care sunt abordate accesul la justiție în probleme de mediu²²⁴.
- Îmbunătățirea accesului publicului interesat la instanțe, pentru contestarea deciziilor, în special în domeniile planificării legate de apă, natură și calitatea aerului.

Asigurarea conformării

Asigurarea conformării cu legislația de mediu cuprinde toate activitățile întreprinse de autoritățile publice pentru a se asigura că industriile, fermierii și celelalte categorii își îndeplinesc obligațiile de a proteja apa, aerul și natura și de a gestiona deșeurile²²⁵.

Aceasta presupune inclusiv măsuri de sprijin din partea autorităților, cum ar fi:

- promovarea conformării²²⁶;
- efectuarea de inspecții și alte controale, adică monitorizarea conformării²²⁷;
- luarea de măsuri pentru încetarea încălcărilor, impunerea de sancțiuni și obligarea la repararea daunelor, adică asigurarea respectării legii²²⁸.

Implicarea cetățenilor în activități științifice și plângerile formulate de aceștia ajută autoritățile să își concentreze mai bine eforturile, iar răspunderea pentru mediul înconjurător²²⁹ asigură faptul că poluatorul plătește pentru repararea eventualelor daune.

²²⁴

https://e-justice.europa.eu/300/RO/access_to_justice_in_environmental_matter_s?init=true

²²⁵ Conceptul este explicat în detaliu în Comunicarea intitulată „Acțiuni ale UE în vederea îmbunătățirii conformării cu legislația de mediu și a guvernantei de mediu”, COM(2018) 10, precum și în documentul de lucru al serviciilor Comisiei aferent, SWD(2018) 10.

²²⁶ Prezenta EIR se axează pe ajutorul acordat fermierilor în vederea conformării cu legislația privind natura și nitrării.

²²⁷ Prezenta EIR se axează pe inspecțiile instalațiilor industriale importante.

²²⁸ Prezenta EIR se axează pe disponibilitatea datelor privind asigurarea respectării legii și pe coordonarea între autorități în vederea combaterii infracțiunilor împotriva mediului.

²²⁹ Directiva 2004/35/CE privind răspunderea pentru mediul înconjurător creează cadrul necesar în acest sens.

Promovarea și monitorizarea conformării

Lipsa unor planuri de gestionare detaliate pentru siturile Natura 2000 în România se reflectă în lipsa de informații detaliate pentru fermieri și gestionarii de terenuri cu privire la modul în care își pot îndeplini responsabilitățile în materie de protecție a naturii. Situația este însă mai încurajatoare în cazul Directivei privind nitrării, dat fiind că agenția de plăți pentru politica agricolă comună furnizează informații cu privire la măsurile practice de respectare a aspectelor privind nitrării din cerințele pentru bune condiții agricole și de mediu²³⁰ și că Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor pune la dispoziție un site și un serviciu de asistență pentru fermieri²³¹. Aceste mecanisme sunt completate de rețele de transfer de cunoștințe, care organizează grupuri de discuții și ateliere pentru fermieri. Se poate însă ca proporția de ferme care au acces la astfel de mecanisme să fie limitată din motive care țin atât de mărimea sectorului agricol, cât și gradul restrâns de utilizare a serviciilor digitale în zonele rurale.

Fiecare instalație care intră sub incidența Directivei privind emisiile industriale face obiectul unui plan de inspecție, bazat într-o anumită măsură pe riscurile pe care le prezintă instalația. Aceste planuri nu sunt însă publicate. În principiu, rapoartele de inspecție ar trebui să fie puse la dispoziția publicului în termen de patru luni de la inspecție. Rapoartele nu sunt însă publicate în mod proactiv, ci sunt disponibile numai la cerere. Se publică lunar și anual informații statistice²³², dar ele se limitează la informații generale despre numărul total de inspecții, amenzi impuse, cuantumul amenzilor și propunerile de suspendare a autorizațiilor. Nu sunt puse la dispoziție informații specifice sitului.

Tratarea plângerilor și știință cetățenească

În principiu, informațiile despre modul de depunere a plângerilor sunt puse la dispoziție pe site-urile autorităților competente, cum ar fi agențiile pentru protecția mediului²³³ sau Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor²³⁴. Pe site-urile respective se pun la dispoziție informații generale despre modul de depunere a plângerilor, formulare-tip de plângeri, informații despre aspectele asupra cărora ar trebui să se concentreze plângerile și datele de contact pentru depunerea plângerilor. Nu sunt disponibile date cu privire la

²³⁰ A se vedea

http://www.apia.org.ro/files/pages_files/Brosura_Cod_C3.pdf.

²³¹ A se vedea <https://infonitrati.apanoastra.ro/>.

²³² A se vedea <https://gnm.ro/note.php>.

²³³ <http://www.anpm.ro/web/guest/contact>.

²³⁴ <http://www.mmediu.ro/categorie/petiti/52>.

plângerile referitoare la probleme de mediu și la tratarea acestora.

Nu pare să existe niciun fel de încurajare activă a cetățenilor de a alerta autoritățile cu privire la problemele de mediu, cu excepția ONG-urilor și a altor organizații ale societății civile. Nu pare să existe nicio politică națională de încurajare a utilizării științei cetățenești în ceea ce privește asigurarea respectării legii sau orice altă problemă de mediu.

Asigurarea respectării

Nu sunt disponibile informații cu privire la urmărirea penală a infracțiunilor împotriva mediului și continuă să existe preocupări cu privire la capacitatea sistemului judiciar de a trata în mod eficace cauzele de mediu. În general, anchetele și urmărirea penală nu sunt făcute publice și este dificil pentru persoanele fizice vizate sau grupurile societății civile să investigheze dacă au fost luate măsuri de către autorități în cazurile de încălcări specifice ale legislației de mediu și ce fel de măsuri au fost luate.

Există mecanisme formale de coordonare între organele responsabile cu aplicarea sancțiunilor pentru daunele aduse mediului sau pentru infracțiunile împotriva mediului. Protocoalele publicate în urmă cu mult timp nu par să fi produs un sistem funcțional.

Directiva privind răspunderea pentru medii înconjurător

În principiu, detaliile cazurilor care au legătură cu Directiva privind răspunderea pentru medii înconjurător sunt publicate anual într-o bază de date de pe site-ul Agenției Naționale pentru Protecția Mediului²³⁵.

Acțiuni prioritare în 2022

- Furnizarea de informații către fermieri cu privire la modul în care aceștia ar trebui să își gestioneze terenurile pentru îmbunătățirea rezultatelor în materie de biodiversitate și furnizarea de informații mai detaliate specifice fiecărui sit, după ce se pun la

dispoziție planurile de gestionare a siturilor Natura 2000.

- Încurajarea și monitorizarea participării publicului la asigurarea respectării legislației, prin activități de sensibilizare cu privire la opțiunile de raportare a problemelor de mediu; la un nivel mai general, instituirea de planuri active pentru recurgerea la știința cetățenească.
- Punerea la dispoziție a mai multor informații cu privire la asigurarea respectării legislației de mediu, inclusiv prin furnizarea cu regularitate de informații cu privire la urmărirea penală a infracțiunilor împotriva mediului, precum și de informații despre mecanismele formale de cooperare între organele publice responsabile.
- Punerea la dispoziție de informații cu privire daunele aduse mediului, inclusiv de informații despre sancțiuni și alte măsuri financiare.

Eficacitatea administrațiilor de mediu

Persoanele implicate în punerea în aplicare a legislației de mediu la nivel local, regional și național și la nivelul UE trebuie să aibă cunoștințele, instrumentele și capacitatea de a se asigura că legislația și guvernanta procesului de asigurare a respectării legii generează beneficiile urmărite.

Capacitatea administrativă și calitatea

Evoluțiile politicii de mediu din România sunt determinate în principal de directivele și regulamentele UE, iar normele relevante ale UE sunt, în general, transpuse la timp.

Principala provocare rămâne punerea în aplicare, iar aplicarea pe teren se dovedește a fi dificilă. Împotriva României au fost deschise numeroase proceduri de constatare a neîndeplinirii obligațiilor în toate domeniile legislației de mediu a UE. Numărul acestora este în creștere, iar punerea în aplicare a soluțiilor ia mult timp. Rămân valabile preocupările exprimate în cadrul EIR din 2019, deoarece situația nu s-a îmbunătățit cu adevărat. Împotriva României se află în curs de soluționare un număr mare de proceduri de constatare a neîndeplinirii obligațiilor în materie de mediu și în curs de tratare de către Comisie un număr mediu de plângeri.

În ceea ce privește structura instituțională, principalele probleme identificate sunt coordonarea deficitară a sarcinilor între instituții, întârzierile în dezvoltarea programelor la nivel național, ca urmare a unei slabe administrații publice locale, puternicele amestecuri politice, după cum o demonstrează modificările continue ale obiectivelor și politicilor din cadrul organelor funcției publice, capacitatea redusă în domeniul gestionării proiectelor și slaba planificare strategică.

²³⁵ http://www.anpm.ro/noutati1/-/asset_publisher/wve2JVQ0Mmuk/content/rapoarte-informatii-prezentari/10197?_101_INSTANCE_wve2JVQ0Mmuk_redirect=http%3A%2F%2Fwww.anpm.ro%2Fnoutati1%3Fp_p_id%3D101_INSTANCE_wve2JVQ0Mmuk%26p_p_lifecycle%3D0%26p_p_state%3Dnormal%26p_p_mode%3Dview%26p_p_col_id%3Dcolumn-2%26p_p_col_count%3D3&redirect=http%3A%2F%2Fwww.anpm.ro%2Fnoutati1%3Fp_p_id%3D101_INSTANCE_wve2JVQ0Mmuk%26p_p_lifecycle%3D0%26p_p_state%3Dnormal%26p_p_mode%3Dview%26p_p_col_id%3Dcolumn-2%26p_p_col_count%3D3.

Pentru utilizarea deplină a fondurilor UE la construirea infrastructurii de mediu și protejarea naturii, va fi esențial să se stimuleze capacitatea administrativă și pregătirea proiectelor, precum și punerea în aplicare în toate domeniile de mediu. România trebuie să valorifice la maximum asistența tehnică disponibilă, dar asumarea responsabilității politice este esențială, iar aceasta lipsește în prezent.

Coordonarea și integrarea

După cum se menționează în EIR din 2017, transpunerea în legislația națională a Directivei EIA²³⁶ revizuite oferă țărilor posibilitatea unei simplificări a cadrului de reglementare pentru evaluările de mediu. România a notificat transpunerea directivei în decembrie 2018.

Comisia încurajează simplificarea evaluărilor de mediu pentru a se reduce duplicarea activităților și a se evita suprapunerile în evaluările de mediu aplicabile proiectelor. În plus, raționalizarea contribuie la reducerea sarcinii administrative inutile și accelerează procesul de luare a deciziilor, atâta vreme cât are loc fără a compromite calitatea procedurii de evaluare de mediu¹⁶¹. România a început deja să raționalizeze evaluările de mediu efectuate în temeiul Directivei EIA, al Directivei privind habitatele, al Directivei-cadru privind apa și al Directivei privind emisiile industriale, ceea ce a făcut posibilă utilizarea fondurilor.

Realizarea de reforme prin intermediul instrumentului de sprijin tehnic (IST) al Comisiei

Comisia sprijină punerea în aplicare a politicilor de mediu și tranziția verde prin intermediul programelor de finanțare ale UE. Comisia oferă însă sprijin și prin acordarea de asistență tehnică, de exemplu prin intermediul IST și al învățării *inter pares* în cadrul schimburilor *inter pares* TAIEX.

IST a sprijinit mai multe proiecte legate de mediu în România. În cadrul IST-ului din 2019, precum și al celui din 2021, Comisia a sprijinit proiecte privind o reformă structurală în sectorul gestionării deșeurilor. În cadrul IST-ului din 2019, Comisia a sprijinit un proiect menit să amelioreze capacitatea instituțională a Ministerului Mediului, Apelor și Pădurilor și a structurilor acestuia de a integra reducerea riscului de inundații în toate sectoarele relevante. În cadrul IST-ului din 2021 s-a sprijinit un proiect de consolidare a reglementării economice a sectorului deșeurilor solide și un alt proiect

legat de dezvoltarea strategiei privind economia circulară. În cadrul IST-ului din 2022 au fost selectate trei proiecte: unul având ca temă reforma tarifelor pentru apă în conformitate cu principiile „poluatorul plătește” și „utilizatorul plătește”, un al doilea având ca temă sprijinul pentru instituirea și operaționalizarea unui mecanism de guvernare corporativă condus de administrația centrală și un al treilea având ca temă punerea în aplicare a unui cadru de finanțare durabilă.

Proiecte TAIEX-EIR *inter pares*

Instrumentul TAIEX-EIR *inter pares* a fost lansat în 2017 de către Comisie pentru facilitarea învățării *inter pares* între autoritățile de mediu²³⁷.

În perioada de raportare, România a participat la două ateliere multinaționale având ca teme tehnologia și măsurile de reducere a amoniacului (2021) și reducerea la zero a poluării (2022).

În martie 2022 a fost organizat, la cererea autorităților române, un atelier în scopul oferirii de exemple de bune practici pentru gestionarea durabilă a pădurilor. Tema a fost direct legată de punerea în aplicare a Directivei 2001/42/CE privind evaluarea efectelor anumitor planuri și programe asupra mediului (Directiva SEA) și a Directivei 92/43/CEE a Consiliului privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică (Directiva privind habitatele). Conform Comunicării COM(2019) 149, autoritățile române ar trebui să depună mai multe eforturi pentru a îmbunătăți coordonarea și consecvența dintre planurile de gestionare a siturilor Natura 2000 și planurile de gestionare a pădurilor. Acest schimb *inter pares* a sprijinit autoritățile naționale în activitatea lor de integrare a gestionării durabile a pădurilor în procesul de elaborare a politicilor.

²³⁶ JO L 124, 25.4.2014, p. 1.

²³⁷ [TAIEX – Evaluarea punerii în aplicare a politicilor de mediu – INTER PARES – Mediu – Comisia Europeană \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/taieux/).